

מספר בלבבי משכן אבנה חלק ה'

טוכות

מהות חג הסוכות - מספר בלבבי משכן אבנה חלק ה' מאמר סה

מהות השם "מועד"

אחד מהשמות של החגים הוא - מועדים. מועד מלשון ועד, התוועדות. עם מי ההתוועדות? עם הקב"ה! בנוהג שבעולם אדם שקובע ליועד עם חבריו, הוא קובע מקום להתוועדות זו. היכן מקום ההתוועדות עם הקב"ה? בביהמ"ק! וזו מצות עליה לרגל לביהמ"ק כדכתיב (שמות כ"ג, י"ז) "שלש פעמים בשנה יראה כל זכורך אל פני האדן ה'" ודרשו חז"ל (חגיגה ב' ע"א) "יראה כדרך שבא לראות בכך בא לראות, מה לראות בשתי עיניו אף לראות בשתי עיניו". נמצא שענין עליה לרגל שהיא התוועדות הוא בשתי עינים. עומק הדבר כדרך שני בנ"א שנפגשים זה עם זה ב"ארבע עינים", כן ממש כביכול האדם נפגש עם הבורא ברגל, התיחדות גמורה, שתי עינים שלו ושתי עינים של הבורא. ולכך מקום ההתוועדות הוא ביהמ"ק דוקא, שהוא בחינת "עין" כמפורש בגמ' (ב"ב ד' ע"א) "ילך ויתעסק בעינו של עולם (ביהמ"ק) דכתיב (יחזקאל כ"ד) הנני מחלל את מקדשי גאון עוזכם מחמד עיניכם". הרי שביהמ"ק נקרא "מחמד עיניכם", וכיון שנקרא כן מוכרח שזו מהותו, בחינת עין.

לאחר שחרב ביהמ"ק היכן מקום ההתוועדות

השתא דלא קא זכינן, וליכא ביהמ"ק, היכן נתוועד עם הקב"ה? השם מועד לא פקע מאז שחרב הבית, בע"כ שגם בזמן שליכא ביהמ"ק, נקודת ההתוועדות עם הקב"ה קיימת, אולם צריכים אנו לדעת היכן? בגמ' חגיגה שהזכרנו לעיל כתבו בתוס' "יראה יראה כדרך שבא לראות", פרש"י כדרך שבא הקב"ה לראותך דהיינו בשתי עיניו אף אתה בא לראותו בשתי עיניך. ולא יתכן לר"ת דהא לא שייך ביאה גבי שכינה שבכל מקום הוא? נבאר, במשל שהזכרנו שאדם פלוני קבע להתוועד עם חבריו במקום פלוני, בזמן פלוני, הרי שבשעה שמגיע הזמן הנקבע, גם אני וגם חברי, עלינו להגיע למקום המיועד. אולם אצל הקב"ה אין הדבר כן, כשהקב"ה קובע עם בנ"א ליועד עמו, רק על האדם מוטל לבא למקום הנקבע, אולם הקב"ה כל הזמן נמצא בכל מקום.

ברור עומק הדברים

עומק הדבר, שהקב"ה מצידו מוכן בכל רגע ליתועד עם האדם, אין שום מגבלה לא של זמן ולא של מקום. המונע היחידי להתועדות זו הוא האדם! כשיסיר האדם את המניעה מצדו הרי ביכולתו ליועד עם

הקב"ה בכל עת ובכל שעה, וכלשון המס"י (פכ"ו) "אך הקדוש הדבק תמיד לאלקיו ונפשו מתהלכת מן המשכלות האמתיות באהבת בוראו ויראתו, הנה נחשב לו כאילו הוא מתהלך לפני ה' בארצות החיים עודנו פה בעוה"ז. והנה איש כזה הוא עצמו נחשב כמשכן, כמקדש וכמזבח". הרי מבואר בדבריו שאף שאין ביהמ"ק, אדם יכול להפוך את עצמו לביהמ"ק. אדם מן הסוג הזה אע"פ שאין ביהמ"ק יכול ליועד עם הקב"ה, כיון שהוא עצמו בבחינת ביהמ"ק.

מהות חג הסוכות

בכל רגל ורגל יש כח פנימי שדרכו יכול האדם ליועד עם הקב"ה, על האדם לקבל מהרגל את הנקודה הפנימית שמחברת בינו לקב"ה.

מהי אותה נקודת הרגל של סוכות שמחברת את האדם לקב"ה?

כשמשל קים את המחיצות מגלים את הבורא

בשבת חוה"מ סוכות קבעו לקרא ספר קהלת, והכרח שענינו הפנימי שייר לסוכות, שאל"כ מדוע קבעו לקרא בו בסוכות?

שלמה המלך פתח את ספרו "הבל הבלים אמר קהלת הבל הבלים הכל הבל" ופרש"י (מחז"ל) "קהלת קורא תגר ואומר על כל יצירת שבעת ימי בראשית שהכל הבל של הבלים וכו' שבעת הבלים כנגד מעשה שבעת ימי בראשית". וכבר תמהו קמאי איך קרא תגר שלמה המלך על מעשה ידי הקב"ה? עומקם של דברים כך הוא, הקב"ה ברא את עולם מלשון העלם, שמעלים את אלוקתו ומסתיר את הויתו ברוך הוא. העולם, ההעלם, נברא בז' ימים, כלומר יש כאן ז' מדרגות של העלם זה על גב זה. תפקיד האדם בעולמו הוא להסיר את ההעלם ולסלק את המחיצה (בריאת העולם) ולגלות את אלקותו ית'. כל עבודת האדם להפוך את כל הבריאה להבל אחד גדול. וכשהאדם יחוש את כל הבריאה כהבל, ככלום, ממילא יגלה את הבורא ית', ויהיה לו גילוי כמו לפני בריאת העולם, (ההעלם), וממילא יוכל להיות דבק באלוקיו תמיד. כל מה שמפריע לאדם להיות דבוק באלוקיו, הוא בריאת העולם, ההעלם. כשיסיר האדם מחיצה זו, ע"י שיהפוך הכל להבל, ממילא דבק בבוראו תמיד. זוהי נקודת הגילוי הפנימית של סוכות, זוהי נקודת המועד, ההתוועדות שמתגלית בחג הסוכות.

המשגיח ר' יחזקאל לוינשטין זצוק"ל, התבטא פעם שאדם אין די לו בכך שיקרא את ספר קהלת שכתבו שלמה המלך, אלא על כל אדם ואדם מוטל לכתוב לעצמו, מתמצית דם לבבו "הבל הבלים וכו' הכל הבל". על האדם לחוש זאת בלבד בברור, שכל העולם כולו הבל מעשה תעתועים בלבד. זו עבודת היום, לכתוב ספר קהלת עצמי.

עבודת האדם לאחר שחרב הבית

בזמן שביהמ"ק היה קיים, היה לאדם סיוע להשיג השגה זו דרך המקום, דרך ביהמ"ק. בביהמ"ק מעלים קרבנות ע"ג המזבח ומבטלים את תפיסת החומר של הדברים, את תפיסת ההעלם שבהם, ומביאים את הרוחניות, את האלוקות לידי גילוי. עתה שאין ביהמ"ק קיים, עלינו לעשות זאת בכוחות עצמינו, לבטל את בריאת העולם, ההעלם, וליועד עם הבורא עולם כמו קודם הבריאה.

מהות הצל ותיקונו - מספר בלבבי משכן אבנה חלק ה' מאמר סו

סוכות - מהות הצל ותיקונו

כתיב (ישעיה ד') "וסוכה תהיה לצל יומם מחורב". הרי שתכלית הסוכה היא לצל. צל ענינו, מקום שקרני אור השמש אינו מגיעים לשם, מפני מסך החוסם את אורה של השמש. נמצא הצל אינו מציאות, אלא העדר של מציאות. אולם במבט שטחי נראה שהצל הוא "יש", הוא ממשות, ובאמת אינו כן, אלא העדר של אור.

יסוד הדברים שאנו לומדים מן הצל שדבר שנראה לעינינו "יש", באמת הוא אין גמור, ואינו אלא העלם אורו ית'. כל העוה"ז שנראה לנו כ"יש" גמור, באמת אינו יש כלל, אלא "אין", דבר המעלים את אמיתת הימצאו ית'. זה ענין חג הסוכות שמגלה לנו את הארעיות "והאין" של העוה"ז, את בחינת "הבל הבלים", הבל מלשון דבר שאינו שווה, והבל מלשון הבל הפה, דבר שהוא אין ואינו ניתן למישוש.

צל - לץ ענינם

צל בחילוף סדר אותיות - לץ. ענין הלץ שלוקח דבר שיש בו חשיבות והופך אותו לכלום, הוא לוקח "יש" אמיתי ומוציא ממנו את תוכנו והופכו לאין, לדבר שאין בו ממש (זהו סוד עמלק שנקרא לץ). ענין הצל הוא בהיפוך, הוא לוקח את האין והופכו ליש.

תיקון הצל

מה התיקון של הצל? תיקונו במלת "אצל", ע"י שמוסיפים לו את האות א', נתקן. נבאר את הדברים. העולם הגבוה מכל ארבעת העולמות נקרא עולם ה"אצילות" כידוע. מדוע נקרא אצילות? מלשון אצל.

אצל הבורא יתברך. זהו העולם הגבוה ביותר מד' העולמות, ומי שנמצא בעולם זה נקרא שנמצא אצל הבורא ית'. עומק הדברים כך הוא. "אצל" ענינו צל של הא', כלומר אות א' היא האות הראשונה, היא מרמזת על הראשית, על ההתחלה. מהו ראשית וההתחלה של כל דבר? הבורא עולם! ולכך הקב"ה מכונה בספרים באות א', לשון "אלופו של עולם" (ב"ר כ,ב), שהוא הראשית של הכל, הוא הא' של הכל. אדם שנמצא בעולם האצילות הוא חש שהוא אינו כלום, שכל מציאותו הוא הצל של הא', צל של הקב"ה, הוא מרגיש שה"יש" שלו, שכל עצמותו אינו אלא כצל שנראה יש ע"י העלמת האור של השמש. כן כל המציאות של עצמות האדם, אינו אלא צל של הבורא, הסתר והעלמת הבורא.

הכח הנצרך לבניית המשכן

זוהי מדרגתו של בצלאל שאמרו חז"ל שנקרא כן מפני שבצל אל היה. כלומר הוא תפס את הוית עצמו כצל של הקב"ה. רק אדם במדרגה זו יכול לבנות את המשכן, מפני שהוא מכיר שכל ה"יש" של המשכן אינו אלא צל של הקב"ה, ולכך המשכן הפך לבחינת אצל, אצילות. (אפילו שהוא נמצא בעולם הגשמי, בעולם העשייה). הקלקול של בחינת אצל כשהופך לעצל, ע' במקום א'. ותיקונו להפוך מעצל לאצל, ואכמ"ל.

ביאור מהות החילוק בין ישראל לאומות

עתה יאירו דברי הגמ' בע"ז (ג.) בתשובת הקב"ה לאומות העולם שטוענים שהקב"ה יתן להם מצוה לקיים ויקיימוה ויתן להם שכר על כך לעת"ל. והקב"ה אומר להם, מצוה קלה יש לי וסוכה שמה לכו ועשו אותה וכו', מיד כל אחד ואחד הולך ועושה סוכה בראש גגו, והקב"ה מקדיר עליהם חמה בתקופת תמוז, וכל אחד ואחד מבעט בסוכתו ויוצא וכו' מיד הקב"ה יושב ומשחק עליהן, שנאמר "יושב בשמים ישחק" (תהלים ב,ד) וגו'. עומק דברי הגמ' כך הם: אוה"ע כל מציאותם יש עצמי, הם אינם מסוגלים לתפוס את עצמם כצל של הקב"ה, כהעדר אור שלו. וז"ש "והקב"ה מקדיר עליהם חמה", כלומר הקב"ה מגלה להם שהם מוכנים לתפוס את עצמם רק כאור ולא כצל, ולכך מקדיר עליהם חמה ואין בסוכתם צל אלא חמה, שזה עצם הויתם. "מיד הקב"ה יושב ומשחק עליהם". פירוש, משחק מלשון לשחק אבנים, לפוררם ולהפכם לאין, וזה הקב"ה מגלה לאומות העולם, שהם אינם יש אלא אין, וזהו בחינת שחיקתם, ומראה להם כיצד הם אינם מסוגלים להבין מדרגה זו.

זו הסיבה שאין לאומה"ע שכר לעת"ל, מכיון שהשכר לעת"ל הוא דבקות והתבטלות לקב"ה, ואת זה אומה"ע אינם מסוגלים להבין. הם תופסים את עצמם כיש ולא כאין.

בלבבי

סוכות

מים
שהכל
נהיה
בדבור

בלבבי משכן אבנה

השיעורים של הרב זמנים ב"קול הלשון"

073.295.1245 | ישראל | 718.521.5231 USA

תקציר מהשיעור

מתברר כאן בשיעור סדר המדרגות של הסוכה שמקבילים לקומת אדם וגילוי השורש העליון של המים שמתגלה בכלל ובסוכות בפרט לפי סדר המדרגות]

א. הנבראים כולם נבראו מן העליונים ומן התחתונים ובעיקר מתגלה הדבר ביצירת אדם - "וייצר ה' אלקים את האדם עפר מן האדמה ויפח באפיו נשמת חיים", נשמה מן השמים, ומצד הקומה העליונה שהיא מן השמים מתגלה הכח העליון של הכללות שמצרף את הכל בשורש, אבל מצד ה"עפר מן האדמה" מתגלה כח ההתפרטות שכל דבר עומד בפרטותו שלו.

ב. בסדר הברכות, שורש ברכת 'שהכל' שהיא ברכה כללית מקביל לקומה העליונה שביצירת אדם שהיא מן השמים - ולכן 'שהכל' היא הברכה על המים שהם שורש מקור הברכה - אבל דבר שגידולו מן הארץ שיש בו את ההתפרטות שמברכים ברכה נפרדת לכל מין - "בורא פרי האדמה" "המוציא לחם מן הארץ" וכו' הוא מקביל לשורש יצירת האדם עפר מן האדמה, ומצד כך בעולם הזה מתגלה הבחינה של 'והארץ נתן לבני אדם' שנאמר 'לאחר ברכה' ולכן אם הוא מברך 'שהכל' על דבר שבא מן הארץ חסר לו את הפרטות והוא יוצא רק בדיעבד, אבל לעת"ל - עיקר הסעודה היא שור הבר ולויתן שברכתם שהכל כי לעת"ל לא יהיו חילוקי ברכות לכל מין בפרטות אלא ברכת 'שהכל' תהיה לכתחילה על הכל, ברכה אחת שמצרפת את הכל.

ג. במציאות הסוכה ישנם שתי מדרגות, מדרגת סיכוך של ענני הכבוד שהם עננים של מים ומדרגת סוכה דידן שמסככים בדבר שגידולו מן הארץ, והרי שהסכך העליון הוא בבחינת סיכוך במים - שברכתם 'שהכל' - והוא שורש מדרגת הסוכה, ומצד כך הסיכוך בדבר שגידולו מן הארץ היינו בכדי לרומם אותו מהארץ ליתנו על גבי הסוכה, שנקראת סוכה ע"ש הסכך, והוא עולה למדרגת הסכך העליון של "ואד יעלה מן הארץ".

ובהקבלה לכך, יש בחינה של "סוכה ע"ג סוכה" סוכה תחתונה של ז' על ז' ששייכת ליחיד וסוכה **עליונה** ששייכת ל'בני עליה' שעליה נאמר "ראויים כל ישראל לישב בסוכה אחת" ויש בה כח עליון שמצרף את כולם, וזהו שורש סוכת עורו של לויתן דלעת"ל שהוא בא מן המים וברכתו 'שהכל'.

ד. 'סוכותה לראשי ביום נשק' זוהי בחינת הסוכה שה 'נשקי' שמיא וארעא' ע"י חיבור נשמה וגוף שבאדם, ומצד כך במדרגת הסוכה נבנה הצורת אדם ומגלה את שורש קומת האדם מן השמים, וה'מעין' של הדבר מתגלה במה שהאדם נוצר ממים - ובסדר גדילת האדם מתגלה הדבר במדרגת העיבור שתחילתו "דע מאין באת - מטיפה" וגילוי בבחינת ה"תסוכני בבטן אמי" שבסוכה, וגדילתו ביניקה ששורשו מים שזהו בחינת מצוות ניסוך המים שבאה מכח הארת הסוכה [=אותיות ניסוך] ולאחמ"כ הוא גדל למדרגת המוחין בבחינת "הוי כל צמא לכו למים" ומתגלה בסוכה במוחין דקטנות בבחינת הסכת ושמע, במוחין דגדלות בבחינת סיכת שמן עד מדרגת סוכה ברוח הקודש.

ה. במציאות הפה יש את כח הדיבור ואת כח הנשיקה שהוא הכח הפנימי של הדיבור, ומצד כך תשרי מתחיל בבחינת הדיבור שזהו הקול שופר וסופו הוא בחינת הנשיקה שבשמחת תורה שב"גמרה של תורה" כשהספר נגמר ונגלל מתגלה בו מדרגת הנשיקה של התורה, ובכיוון הזה, עומק ימי הדין של תשרי זהו הדין ר"ת דיבור – נשיקה להעלות את כח הדיבור למדרגת הנשיקה, והממוצע בין הדיבור שהוא בשפתיים נעות לנשיקה שבשפתיים חתומות [=שזהו בחינת הערבה] זהו מטבע אחד של דיבור קבוע שזהו הברכה הכללית של 'שהכל' שמתגלה במדרגה העליונה של הסוכה, ומצד כך מתגלה בסוכה ה"נעוץ סופן בתחילתן" שזהו האור שמחזיר ממדרגת המוחין למדרגת 'קטן שאינו יודע לדבר' שכולו במדרגת הנשיקה ולמדרגת העובר שהוא ב'פה סתום'.

ו. ההעתיקה ממדרגת הדיבור למדרגת הנשיקה זהו הגילוי של "ולא ילמדו איש את רעהו" וגו' אלא "ומלאה הארץ דעה את ה' כמים לים מכסים" וזהו בגילוי השלם של מדרגת הסוכה שלמעלה מסוכה שהסיכון שלה הוא מים – סוכה שהכל מלא במים, ומצד כך מה שנאמר במשנה שגשמים בסוכה זה 'קיתון על פניו' זהו רק במצב דהשתא – שמקביל למה שעכשיו 'שהכל' הוא בדיעבד – אבל באור דלעת"ל יתגלה הצד העליון של ה'קיתון על פניו' בבחינת 'וזרקתי עליכם מים טהורים וטהרתם', ויתר על כן שע"י השפיכת מים המקום כולו מלא במים בבחינת מקוה שזה התפיסה שכל ההויה של האדם אינו אלא מים שזהו הכח המטהר, ומי שזוכה מאיר לו גם השתא בגשמים דסוכה האור דלעת"ל שזהו רבותינו שנהגו כן, אבל מי שאינו זוכה לכך שהוא בבחינת 'הציץ ונפגע', הוא הנקרא 'הדיוט'.

הסדר של עיבור יניקה ומוחין שמתגלה בסוכה

הסוכה יש בה מציאות של בנין קומת האדם מראשיתו ועד אחריתו.

כידוע, רבותינו מסדרים בכללות ממש, שקומת האדם נבנית מג' מדרגות ואלו הם הנקראים עיבור יניקה ומוחין. העיבור בתחילה ולאחר מכן היניקה ולאחר מכן גדלות שהוא בבחינת מוחין. זהו סדר גדילתו של אדם מתתא לעילא.

והסדר הזה מתגלה בסוכה כמו שהרחיבו רבותינו זעיר פה זעיר שם.

הסוכה היא בבחינה של עיבור כלשון הפסוק **"תסוכני בבטן אמי"** כאם הסוככת על העובר הנמצא במעיה, ומצד כך השורש של הסוכה הוא בכרובים שנמצאים על גבי הארון שנאמר בהם **"סוככים בכנפיהם"** והרי התרגום של 'פני כרובים' היינו 'פני כרביא' דהיינו תינוקות והתינוק הגמור זהו עובר, זהו בחינת העיבור שמתגלה בצורת סוכה שעוטפת כעין מציאות העיבור.

ולמעלה מכך יניקה, שהרי קטן בתחילתו אינו אוכל אלא הוא ניזון רק במדרגה של משקה – וזה השורש של מצוות **ניסוך המים** [=אותיות **סוכה**] שקיים בחג הסוכות, עיקר העבודה בבית המקדש היא עבודה של קרבנות וזולת ניסוך היין שקיים כל השנה יש בחג הסוכות עבודה של ניסוך המים, כלומר – הרי יין שייך רק לזמנים מסוימים שהאדם שותה בהם יין מכח ש"יין ישמח לבב אנוש" – "אין שמחה אלא בבשר ויין" או כדוגמת מה שאמרו חז"ל שהוא פותח את הבני מעיים וכדו' אבל הוא לא משמש כסדר בתור המשקה של האדם, הוא איננו עיקר השתיה של האדם, ויתר על כן שייך אינו רק משקה אלא יש בו צד של אוכל וכמו שאומרת הגמ' שייך מיסעד סעיד כלומר שיש בו צד מסויים של אכילה, וכך גם אצל הקטן שניזון במדרגה של משקה אין המשקה שלו ביסודו יין¹ ועיקר תפיסת מדרגתו היא לא שתיית יין שהוא מיסעד סעיד אלא הוא נמצא במצב של שתיה מחלב אמו ושורש כל השתיות של ז' משקין הם מים – וזהו שורש ניסוך המים שמתגלה בחג הסוכות, כלומר שזה מדרגה של יניקה שכל מזונו וכל פרנסתו אינו אלא ממדרגה של שתיה.

מצד מדרגת העיבור שבסוכה, כמו שבמדרגת עובר הוא "אוכל ממה שאמו אוכלת ושותה ממה שאמו שותה" לפי"ז כמו כן כאן ההגדרה העמוקה היא שכאשר אוכלים בסוכה ושותים בסוכה במדרגה של עיבור לא אוכלים בסוכה ושותים בסוכה אלא אוכלים מהסוכה ושותים מהסוכה, זהו ה"תסוכני בבטן אמי" שכמו שהעובר שנמצא בבטן אמו הוא אוכל ממה שאמו אוכלת והוא ניזון ממה שאמו ניזונית כמו כן כאשר אוכלים בסוכה ושותים בסוכה היינו שאוכלים מהארת הסוכה עצמה בבחינת "ממה שאמו ניזונית" שנאמר במצב של "תסוכני בבטן אמי".

אבל במדרגת יניקה התינוק כבר לא אוכל מאמו עצמה כלומר ממה שאמו אוכלת להדיא אלא זהו דבר שבא על גבי אמו דהיינו שהוא בא מבחוץ וזה מקביל למצות ניסוך המים, ברור שמצות **ניסוך המים** יסודה הארה של **סוכה** שמהסוכה מגיע אותו מדרגה של מים שהרי סוכה זה עננים של מים כמו שדורשת הגמ' בסוכה (דף י"א ב') למ"ד שענני הכבוד היו, ומכח הסוכה עצמה בא הניסוך המים – מהסיכוך של הסוכה שהוא בבחינת עננים – מים משם שורש ניסוך המים בחג הסוכות.

¹ על אף שהמנהג לתת לקטן בברית מילה לטעום מהיין.

ג' מדרגות המוחין שבסוכה

יתר על כן מדרגת הגדלות – מדרגת המוחין שמתגלה בסוכה – מצד כך **סוכה** היא מלשון '**הסכת** ושמע' שהוא לשון של התבוננות שכשהאדם שומע ומקבל מרבו דבר חכמה והוא מתבונן בדברים זהו "**הסכת ושמע**", זהו גדר של מוחין.

אבל זהו מוחין דקטנות – שהרי במדרגת מוחין יש מוחין דקטנות ומוחין דגדלות – ובמדרגת מוחין דגדלות סוכה נקראת **סוכה** מלשון **סיכה** של שמן ששמן הוא בבחינת חכמה – "הרוצה להחכים ידרים וסימנך מנורה בדרום" וכדברי הגמ' במנחות הידועים.

ויתר על כן שלימות השגת המוחין דגדלות זהו ההשגה ברוח הקודש ועל שם כן הסוכה נקראת **סוכה** מלשון **יסכה** כידוע "**שסוכה** ברוח הקודש" כמו שאומרים חז"ל שלכן שרה נקראת יסכה.

וא"כ, זהו ראשית בקצרה תמצית הקומה של מדרגת הסוכה, עיבור יניקה ומוחין.

בעיבור זהו ה'**תסוכני** בבטן אמי'.

היניקה היא שפע של משקין שמתגלה ב**ניסוך** המים.

ובמוחין, המוחין דקטנות זהו "**הסכת ושמע**".

מוחין דגדלות סיכה של שמן.

עד המדרגה השלמה של סוכה **ברוח הקודש**, שפע של מוחין שהוא הנקרא בלשון רבותינו כידוע רוח הקודש.

זהו הקומה שמתגלה במדרגה של סוכה.

מדרגת "דבר שגידולו מן הארץ" ומדרגת "אין גידולו מן הארץ"

ולפי"ז להבין עמוק – הרי בשורש יצירת האדם הקב"ה יצר את האדם עפר מן האדמה – "וייצר ה' אלקים את האדם עפר מן האדמה ויפח באפיו נשמת חיים" שהאדם נוצר מן התחתונים ומן העליונים, וכמו שאומרים רבותינו ש"כי האדם עץ השדה" היינו שהאדם הוא עץ הפוך שכל עץ צומח מלמטה למעלה – "המוציא לחם מן הארץ", "בורא פרי העץ", "בורא פרי האדמה" שכל זה עולה מלמטה, אבל האדם הוא יצירה של עץ – אבל הפוכה – ראשו בשמים וגופו בארץ "סולם מוצב ארצה וראשו מגיע השמימה" וא"כ הוא בצורה ההפוכה מהמציאות של עץ.

ובסדר הברכות שהוזכר – "המוציא לחם מן הארץ" "בורא מיני מזונות" "בורא פרי העץ" "בורא פי האדמה", כל הברכות הללו הם ברכות על דבר שבא מן הארץ, אבל יש הרי ברכה כללית שאינה מוגדרת ביחס לדבר שגידולו מן הארץ שזוהי ברכת "**שהכל נהיה בדברו**" שכוללת גם מים או שאר משקים וכל דבר שאין גידולו מן הארץ וכמו שאומרת הגמ' בברכות שזה כולל גם כמהין ופטריות וכו', וא"כ כל דבר שאין לו גדר של גידולו מן הארץ כפשוטו יש לו דין ברכה של '**שהכל נהיה בדברו**'.

אבל להבין עמוק – הרי כמו שאומרת הגמ' בפ"ק דסוכה את דיני מצות סוכה שהסכך צריך שיהא מפסולת גורן ויקב שהוא דבר שגידולו מן הארץ ואינו מקבל טומאה וילפינן לה מהפסוק שנאמר "ואד יעלה מן הארץ" – "מה אד דבר שאינו מקבל טומאה וגידולו מן הארץ אף סוכה" כו' וא"כ משם ילפי' במה מסככים, כלומר – עיקר הסיכוך הוא דבר שגידולו מן הארץ אבל במים – שזהו שורש הילפותא של מצות סוכה – אי אפשר לסכך בהם ולדינא אדם שיש על גבי סוכתו עננים הוא לא יכול לשבת תחת אותם עננים ולצאת ידי חובה [– גם על פי ההלכה כפשוטה יש לזה כמובן בעיות רבות כגון ש"בעינן סוכה הראויה לשבעה" ועוד ועוד], וא"כ אף שכל מקור הילפותא של דיני הסיכוך של הסוכה שעל שם כן היא נקראת סוכה ילפינן מעננים של מים שהם ענני הכבוד שהיו שזהו הקרא ד"ואד יעלה מן הארץ" שמשם ילפינן שצריך דבר שגידולו מן הארץ ולכן מסככים בדבר שגידולו מן הארץ, אע"פ כן – משורש הדבר שלזכרו אנחנו עושים את הסוכה זכר לענני הכבוד שהיו במדבר – בזה עצמו אי אפשר לסכך – אי אפשר לסכך בעננים.

מדגות סוכה של דבר הבא מן הארץ ומדרגת סוכה של ענני מים

וכמובן הדבר צריך תלמוד, אבל העומק – ונחדד לאט לאט יותר – הזכרנו שיש שני מהלכים של ברכות, יש מהלך של ברכה על דבר הבא מן הארץ – "המוציא לחם מן הארץ" וכו' כמו שהוזכר ויש עוד סוג של ברכה שהיא ברכה כוללת שזהו ה"שהכל נהיה בדברו", כלומר – העתקה מדבר שגידולו מן הארץ שזהו הדין של הסכך שבו צריך לסכך בפועל, לשורש הילפותא מהיכן לומדים במה צריך לסכך שזה משורש ענני הכבוד – זה גופא מקביל להעתקה מהברכות של דבר הבא מן הארץ לבין הדברים שמברכים עליהם שהכל נהיה בדברו.

וא"כ, מונח כאן שתי מדרגות במדרגת הסוכה, המדרגה התחתונה של סוכה זהו דבר הבא מן הארץ והמדרגה העליונה של סוכה הוא שהכל נהיה בדברו.

וביאור הדברים – הרי דבר שגידולו מן הארץ הוא גדל בארץ עצמה וכאשר מסככים איתו הרי לא שמים אותו בארץ בתורת קרקע הסוכה אלא שמים אותו בתורת סכך על הסוכה, כלומר – מעלים אותו ממדרגת ארץ למעלה שהוא לא נמצא במדרגה של תחתון אלא במדרגה של עליון, הוא לא במדרגה של ביטול בבחינת הודאה 'מודה' אלא דייקא הוא בבחינת מי שנמצא למעלה שזהו כח הניצוח – זהו מה שלוקחים את הסכך ומעלים אותו מהארץ למעלה, ומצד כך אילן שטבעו לצמוח למעלה אם הוא מסכך באילן כשהוא מחובר לקרקע, הסוכה פסולה כי יש דין שהסכך יהיה תלוש, כלומר – הטעם הוא כיון שכל יסודו הוא לרומם אותו מהמקום שאליו הוא מחובר ולהשים אותו על גבי הסוכה שהוא יהיה נמצא למעלה.

ובהגדרה הכוללת זהו מחמת שהשורש שלו הוא לא מן הארץ אלא בשמים, אבל בהגדרה היותר חדה – כאשר מסככים בסכך העליון שמשם הילפותא [–שלדינא עכשיו אנחנו לא מסככים בו] הרי שזה עולה למעלה למדרגה של "שהכל נהיה בדברו".

הרי מאיפה השורש של 'שהכל נהיה בדברו' – כל דבר ודבר שנברא הוא נברא בדבר מאמר ה' אבל בעיקר זהו אדם הראשון שנאמר בו "ויפח באפיו נשמת חיים ויהי האדם לנפש חיה – לרוח ממללא" – שם עיקר הברכה של "שהכל נהיה בדברו".

ובעיקר זה בחיבור זכר ונקבה שזה הרי מהברכות שאנחנו מברכים בנישואין כמו שמסודר בסוגיא בכתובות בשבע ברכות שמברכים 'שהכל ברא לכבודו' מהשורש של 'שהכל נהיה בדברו' – וזהו ברכת הסוכה "שהכל נהיה בדברו".

הרי רבותינו מסדרים כידוע ש**סוכה** הוא צירוף של אותיות **כ"ו** – שזהו שם הוי"ה וס"ה שבגימטריא שם **אדנות** והיחוד שלהם זהו יחוד של זכר ונקיבה, ועל זה חל הברכה בשמחת חתן וכלה שמברכים שהכל ברא לכבודו שמשורש שהכל נהיה בדברו, שה' ברא לכבודו וה' נהיה בדברו' זהו מאותו שורש של 'הכל' כלומר, זה שורש ברכה של כללות מציאות הברכה שזוהי העבודה של סוכה, וכשזה מתגלה בסוכה שזה ענני הכבוד שם מה שמתגלה בברור יותר זהו ה"שהכל ברא לכבודו" אבל השורש הוא מה"שהכל נהיה בדברו" שזה שורש מציאות הברכה של ברכת הסוכה אלא שהיא מתפשטת בהרחבה ל'שהכל ברא בכבודו'.

וא"כ כמו שהוזכר, מעלים את הגידולו מן הארץ ממדרגה של קרקע למדרגה של שהכל נהיה בדברו וזוהי מדרגת הסוכה, ויסודה הוא סיכוך במים שזהו שורש מדרגת הסוכה שמברכים עליו שהכל נהיה בדברו.

יצירת האדם מן העליונים ומן התחתונים שמקביל לב' מדרגות הסוכה

ועומקם של דברים – הרי מדרגת הסוכה בשורשה היא לא מדבר שעולה מן הארץ אלא הסוכה בשורשה היא במדרגה של יצירת האדם – וכמו שהזכרנו, שאר כל הנבראים כולם השורש שלהם [–במה ששייך כאן בעולם שבו אנחנו נמצאים] שייך למדרגת דבר היוצא מן הארץ וכמו שמסדרים חז"ל שביום ראשון נבראו מהשמים ומהארץ, ביום שני 'יהי רקיע בתוך המים' שזהו הגילוי של הרקיע העליון, ביום שלישי זהו הבריאה למטה של "יקוו המים אל מקום אחד ותראה היבשה", ביום רביעי נתלו המאורות ששייכים לצד העליון וביום חמישי נברא מה ששייך לארץ, וביום שישי נברא האדם ששורשו משניהם.

אין לנו שייכות להדיא במדרגה של רקיע ובמדרגה של מאורות שהם תלויים ברקיע השמים – שזהו המדרגה של יום שני ויום רביעי ומה שיש לנו שייכות בו בדבר ששייך לשמים זהו בשורש יצירת האדם ביום שישי למעשה בראשות שבזה יש לנו אחיזה – זה כל הויתנו "ויפח באפיו נשמת חיים" נשמה מן השמים. הנשמה שנבראת מן השמים והאדם משתמש בה, היא ה"שהכל נהיה בדברו".

שורש היצירה של האדם ב"וייצר את האדם עפר מן האדמה" זה שייך לאותו מקום של "המוציא לחם מן הארץ" "בורא פרי העץ" "בורא פרי האדמה" "בורא פרי הגפן". כל אלו הם היוצאים מן הארץ, זה הצד התחתון של יצירת האדם.

אבל השורש העליון של מדרגת הסוכה שהיא שורש שנמצא ביצירת האדם – וכפי שחודד בראשית הדברים שבמדרגת הסוכה נבנה הצורת אדם – זהו הצורה העליונה ששייכת לקומה העליונה שביצירת האדם שהיא מן השמים, זה ההגדרה של סוכה "סוכה על שם סכך היא קרויה סוכה" והיינו שהיא לא קרויה על שם הצד התחתון שבה אלא היא נקראת סוכה על שם הצד העליון שבה והצד העליון שעל שמו היא נקראת סוכה – הוא לא מן הארץ אלא זה "שהכל נהיה בדברו", זה הברכה של סוכה, וכמובן מברכים "לישב בסוכה" ומברכים "שהחיינו" אבל סוכה שיסודה סכך של מים הברכה שלה היא "שהכל נהיה בדברו", זה מה שמתגלה בסוכה.

וזה נקרא חג האסיף שזהו השם של סוכות בלשון תורה, כלומר שהוא דבר שאוסף את הכל.

מהות ברכת 'שהכל'

במשנה (ברכות דף מ' א') נאמר "ועל הכל אם אמר שהכל נהיה בדברו יצא" כלומר – אף שזה לא לכתחילה ובראשונים נאמרו אפילו הגדרות שהוא איבד את עיקר פרטות הברכה ויש ברבינו מנוח שזה נקרא "כאילו מעל", אבל בהגדרה הפשוטה של לשון הש"ס "ועל הכל שבירך שהכל נהיה בדברו יצא" כלומר שהוא יוצא ביציאה של הברכה, וא"כ, בלי להיכנס להגדרה מה החלק שהוא יצא, אך הוא יוצא ידי חובה.

ומכל מקום חג האסיף זהו כח שאוסף את הכל ובהקבלה לכך באיזה ברכה יש לנו כח של ברכה שאוספת ומצרפת את הכל? – "ועל הכל שבירך שהכל נהיה בדברו יצא" וא"כ הכח הזה בעצם אוסף את הכל ומצרף את כולם גם יחד, זה מה שנאמר בקרא "באספך מגרנך ומיקבך" שחג האסיף אוסף את הכל, שעל אף שיש דברים שברכתם "העץ" ויש דברים שברכתם "האדמה", "מזונות" באורז וכן על זה הדרך, וא"כ חג האסיף אוסף את הכל, כל מה שגדל, ומה הכח שאוסף את הכל – כל אחד יש לו ברכה לעצמו והכח שאוסף את הכל ומצרף את כל הברכות כולם יחד – זהו ההגדרה של חג האסיף בפרטות לסוגיא דידן שהוא האוסף ומצרף את כל הברכות יחד אהדדי.

הסוכה העליונה שמקבילה למדרגת 'שהכל'

זוהי המדרגה של סוכה, וכידוע וכמו שכבר הוזכר פעמים הרבה, יש שתי מדרגות של סוכה, יש מדרגה תחתונה של סוכה ויש מדרגה עליונה של סוכה – וזה עומק דברי המשנה בסוכה שנאמר שם "העושה סוכה על גבי סוכה" שהדין שם שאם יש דיורין בעליונה התחתונה פסולה ואם אין דיורין בעליונה התחתונה כשרה ובאופן שהעליונה ראויה לתשמיש ע"י הדחק יש מחלוקת בין חכמים לרבי יהודה, ומ"מ בהגדרה השורשית אם יש דיורין בעליונה התחתונה פסולה ואם אין דיורין בעליונה התחתונה כשרה, אבל מונח כאן בדברי המשנה שיש "סוכה ע"ג סוכה", מהו "סוכה ע"ג סוכה" – הסוכה התחתונה היא סוכה של ז' על ז' שהיא סוכה ששייכת ליחיד אבל הסוכה העליונה היא שייכת ל'בני עליה' – "ראיתי בני עליה והן מועטין" ועל הסוכה הזו נאמר "ראויים כל ישראל לישב בסוכה אחת" שזהו הכח העליון שמצרף את כולם. – זהו "סוכה על גבי סוכה", מדרגת סוכה תחתונה ומדרגת סוכה עליונה, במדרגת הסוכה התחתונה הסכך הוא דבר שגידולו

מן הארץ ואינו מקבל טומאה שזה הדין של סכך למעשה, אבל הסוכה העליונה שהיא שורש דסוכה דלעתיד לבוא שהיא סוכה מעורו של לויטן שאינו כשר עכשיו שא"א לסכך בעורו של לויטן וכמו שהרחיבו הפוסקים לשאול כיצד יהיה שיך לעתיד לבוא לשבת בסוכה מעורו של לויטן, ומ"מ זוהי הסוכה דלעת"ל.

הסוכה דלעתיד לבוא היא "שהכל נהיה בדברו", הסוכה דלעתיד לבוא זהו סוכה של ענני הכבוד שמדין העננים שהם עננים של מים זה "שהכל נהיה בדברו" ומדין ה'כבוד' שבענני הכבוד זהו "שהכל ברא לכבודו" כמו שהוזכר, אבל זהו מאותו שורש של ה"שהכל" זה השורש של מדרגת הסוכה דלעתיד לבוא והסוכה הזו היא מעורו של לויטן והרי על לויטן מברכים 'שהכל', ומקומו של הלויטן הוא במים – זהו הסוכה של לעתיד לבוא, זה סוכה שנמצאת במדרגה עליונה. זהו "סוכה על גבי סוכה", הסוכה התחתונה היא מדבר שגידולו מן הארץ והסוכה העליונה היא במדרגה של מים, זה מדרגת הסוכה העליונה כמו שנתחדד.

ולפי"ז נבין עכשיו עמוק – יש את יצירת האדם הראשון ויש את היצירה של כל אדם ואדם, ביצירת אדם הראשון נאמר "וייצר את האדם עפר מן האדמה" שהיצירה היתה של עפר ובנוסף לכך – "ויפח באפיו נשמת חיים", אבל ביצירת כל אדם ואדם היא לא מהעפר בפועל אלא הוא נוצר ממים, זה מדרגת העיבור שנוצרת ממים "דע מאין באת – מטיפה", והוא גדל ביניקה שהיא משקה מכח מים ששורש השבעה משקים הם מים כמו שהוזכר, ויתר על כן כשהוא גדל – "הוי כל צמא לכו למים – אין מים אלא תורה" זה מדרגת המוחין.

מדרגת 'שהכל' בדיעבד שיתהפך ל'לכתחילה' לעתיד לבוא

אלו הם כל המדרגות שפתחנו בהם בהתחלה שמתגלה במדרגת חג הסוכות, יש את היצירה הראשונה של "וייצר את האדם עפר מן האדמה" ואילו אדם הראשון לא חטא – "ואכל מעץ החיים וחי לעולם" וא"כ, מה שעכשיו מברכים על כל דבר בנפרד וזה מעלה בברכה ואם הוא מברך שהכל נהיה בדברו זה רק בדיעבד ויתכן שהוא עדיין 'כאילו מעל' וכמו המבואר בגמ' על הפסוק "השמים שמים לה' והארץ נתן לבני אדם" ביחס לפסוק "לה' הארץ ומלואה" – "כאן קודם ברכה כאן לאחר ברכה" ואם הוא מברך 'שהכל' עדיין חסר ב'והארץ נתן לבני אדם' שזה לא 'והארץ נתן לבני אדם' בדייקא.

אבל הברכה שתהיה לעתיד לבוא שיתגלה "סוף הכבוד לבוא" – ובמועדים זה חג הסוכות – חג האסיף שהוא זכר לענני כבוד, שם הברכה תהיה "שהכל נהיה בדברו" או בפרטות מצד ה'כבוד' "שהכל ברא לכבודו" אבל זה מצד ה"שהכל נהיה בדברו" שזה גופא גילוי כבודו, זה עומק המדרגה של הברכה שתהיה לעתיד לבוא על כל מה שיאכלו, והרי מה שיאכלו לעת"ל זה יהיה ברכה שכולה 'שהכל' שהרי עיקר הסעודה דלעתיד לבוא היא שור הבר שברכתו 'שהכל' כי זה

הברכה דלעת"ל², וא"כ בהגדרה הכוללת האכילה דלעתיד לבוא היא אכילה של 'שהכל' זה הברכה שיהיה לעתיד לבוא, לא יהיה את חילוקי האכילות שיש בידינו השתא שמחלקים את הברכות לכל דבר בפרטותו. וזהו אותו שורש של "ראויים כל ישראל לישב בסוכה אחת" שמאותו שורש יהיה בברכות ברכה אחת שמצרפת את הכל.

הסוכה דלעת"ל במדרגה של מים שהם שורש מקור הברכה

והברכה הזו שמצרפת את הכל היא המדרגה של חג הסוכות שהרי מה היא עיקר הברכה שמתגלה כאן בעולם - "אם בחוקותי תלכו ואת מצוותי תשמורו וגו' ונתתי גשמיכם בעתם" שכך הרי מתחילות הברכות של בחוקותי, וא"כ עיקר הברכות הם הגשמים כלומר ששורש כל הברכות היא מציאות של מים, של גשמים. במצב של עכשיו נאמר שהגשמים בסוכה זהו כמוזג כוס לרבו ורבו שפך לו קיתון בפניו, אבל בסוכה דלעתיד לבוא כל הסוכה היא במדרגה של מים שמתגלה בה שורש מקור הברכה שזהו הברכה הכוללת שהיא שהכל נהיה בדברו. במצב של עכשיו שמברכים ברכות נפרדים על כל מין, אם יורד מים בסוכה זה קללה כי מתגלה במים ה'שהכל' וכמו שמי שבירך על שאר דברים 'שהכל' הוא יוצא רק בדיעבד כי חסר לו את הפרטות וכמו"כ נאמר בסוכה שהוא בבחינת בא למזוג לרבו כוס ושפך לו רבו כוס בפניו שזה פגם.

מדרגת קין - גידולו מן הארץ ומדרגת הבל - 'שהכל'

אבל לעתיד יתגלה כח הכללות של הסוכה העליונה שזהו סוכת עורו של לויטן כמו שחודד, שהלויטן הוא במים ומברכים עליו שהכל נהיה בדברו, בסוכה דלעתיד לבוא דייקא "מלאה הארץ דעה את ה' כמים לים מכסים", זה הסוכה שיתגלה לעתיד לבוא, וכמו שהוזכר, ה'מעין' של הדבר שמתגלה כאן בהאי עלמא זהו ההבדל בין יצירת אדם הראשון לשאר כל אדם, ששאר כל אדם היצירה שלו כולה במדרגה של מים ואלמלי חטא אדם הראשון כך היה צריך להיות בפעול, אבל כשחטא ויצא מכח כך התולדה של חטא, התולדה הראשונה שנולד בעולם זה קין מלשון 'קינא דמסאבותא' כדברי חז"ל כידוע עד מאד, וקין שהוא בבחינת 'קינא דמסאבותא' הוא היה עובד אדמה - כלומר שהוא חוזר בחזרה לפרטות של "המוציא לחם מן הארץ", "בורא פרי העץ", "בורא פרי הגפן" וכן על זה הדרך, אבל הבל הביא "מבכורות צאנו ומחלביהן" והרי שהוא הביא מדבר שברכתו 'שהכל', וכמו כן הרי לגבי סוכה לא מסככים בבהמה³ והתוס' בדף י"א ע"ב דנים למה בהמה לא נחשבת גידולו מן הארץ ומסבירים שעל אף שהוא גדל מן הארץ ומשם מקור חיותו אבל הוא לא גידולי הארץ בעצם כיון שהוא רק יונק את חיותו מן הארץ במה שמאכלו מהארץ - הוא לא 'גידולי קרקע' אלא הוא גדל מן הקרקע.

² יש את הסוגיא של יין המשומר בענביו מששת ימי בראשית שבפשטות הברכה שלו היא "הגפן" אבל זה עוד נקודה לעצמה מה יברכו על יין דלעתיד לבוא.
³ ולגבי דפנות יש בזה נידון.

אבל מ"מ – "יעקב נסע סכותה" ונאמר שם "ולמקנהו עשה סוכות" שמשם שורש הסוכה וא"כ הסוכה הזו היא במדרגה של דבר שמברכים עליו שהכל שזה הרי סוכה של בהמות שברכתן שהכל, זה שורש מדרגת הסוכה שמכח כך יש לנו את המדרגה של סוכה דידן.

וא"כ, ההארה של סוכה מבררת שלוקחים את מה שגידולו מן הארץ ומעלים אותו למעלה, מה שנראה עכשיו שהוא גידולו מן הארץ כמו עץ וכדומה שזה מה שמסככים בו את הסוכה זה המדרגה של סוכה של עלמא דידן, אבל שורש כח הסיכוך – שזהו ההארה ששייכת בעיקר לעתיד לבוא ולכן היא פסולה עכשיו – הוא "אד יעלה מן הארץ" שמשם מקור הילפותא של מדרגת הסוכה, זה האור דסוכה דלעתיד לבוא.

הסוכה שנמצא בידינו השתא הוא ה"ולמקנהו עשה סוכות" מצד הקלקול שזהו מלשון קין שב'מקנהו', ומצד כך מתגלה הצד התחתון שזהו קין שהוא עובד פרי האדמה.

מדרגת 'יום נשק' בבחינת סכסוך

"סכותה לראשי ביום נשק" וכמו שדורשים חז"ל בגמ' בפ' המוכר את הספינה כידוע שזהו היכא דנשקי שמיא וארעא" שע"ז נאמר "סכותה לראשי ביום נשק" שנשק הוא מלשון 'נשקי שמיא וארעא', ומהצד הנפול כש'נשקי שמיא וארעא' הרי שזה הופך להיות בבחינת 'מסככת' כלשון הגמ' בב"ק "מסכסכת כל הבירה" ומלשון כסכוס כמו שנאמר הרי בדיני נענועים של לולב שמובא בשו"ע שיש דין לנענע וכשיתנועע הלולב יהיה כסכוס בראש הלולב, כלומר – כסכוס וכן מסכסכת זהו ההכפלה של הכ-ס של הסוכה, זה הצד התחתון של הסוכה שיש בחינה של 'מסכסכ' כלומר – נקודת מלחמה של 'יום קרבא', זהו ה'יום נשק' שהם נשקי באופן של 'ויאבק' מקום של קרבא שהוא קירבא דמלחמה, זה מה שמתגלה ב'נשקי שמיא וארעא' מהצד התחתון דקלקול.

וזהו תולדת החטא שהיכן שיתחבר שמיא וארעא שזהו האדם, שם נעשה מציאות של מלחמה, הנשמה שהיא מן השמים תובעת את שלה והגוף שהוא מן העפר תובע את שלו ושם מתגלה הסכסוך שהם מסכסכים זה בזה.

מדרגת 'יום נשק' בבחינת נשיקה

אבל מהצד העליון 'היכא דנשקי שמיא וארעא' שזהו ה'סכותה' בחינת הסוכה כידוע – מתגלה הצירוף של שמיא וארעא, ואיפה מתגלה הצירוף של שמיא וארעא? – בסוכה, שמה שגדל מן הארץ ושייך למטה, בסוכה הופכים אותו ושמים אותו על גבי הסוכה, וא"כ שם נושקים את התחתון עם המציאות של העליון.

והמקום הזה של הנשיקה זו המדרגה העליונה של חג הסוכות.

הרי בפה של האדם יש את הכח של הדיבור ויש את הכח של ה'נשיקין', בתחילת תשרי מתגלה בפה כח של בכי שזהו הקול שופר, עם זה מתחיל תשרי, וכשמגיעים לחג הסוכות מתגלה כח הנשיקה כמו שיתבאר.

מדרגת נשיקה ומדרגת דיבור והממוצע ביניהם

העומק של כח ה'שהכל נהיה בדברו' שהוזכר – מחדדים בעומק – זה השורש של מדרגת נשיקין, שהרי ההבדל בין אם מברכים על כל דבר בפרטות לפי עניינו לבין ברכת שהכל – יש כ"ב אותיות שמה' מוצאות הפה ולכל דבר צריך לצרף את האותיות לפי הברכה הראויה לאותו דבר בפרט, יש מה שיוצא מאותיות השפתיים, יש מה שיוצא מאותיות השיניים, מהגרון וכו' כל אות מהיכן שהיא יוצאת, אבל אם על הכל יש את אותה ברכה אף שוודאי עדיין יש כאן במטבע הברכה את האותיות שצריך לצרף ב'שהכל נהיה בדברו' שזה גם אותיות, אבל בעומק אם זה אותה ברכה כל הזמן הרי שזה מאותו שורש של השפתיים שנושקות יחד אהדדי שאין כאן שינוי במצב הקיים – וכמובן זה עדיין לא נשיקה אבל זה ממוצע בין הנשיקה לדיבור, הנשיקה הוא בשפתיים חתומות ולעומת כך הדיבור הכל מתנועע בפה ומשתנה, והממוצע בין דיבור לנשיקה זהו כשיש מטבע אחד קבוע שאז השינוי אינו תמיד אלא הכל עומד על עומדו בקביעות ולכן הוא הממוצע בין נשיקה לדיבור.

וזה העומק של תיקון ארבעת המינים כידוע מאד בדברי חז"ל שהערבה הוא כנגד הרשעים שדומה לשפתיים, ואיפה התיקון של הערבה? – אז וודאי, כמו שאומרים חז"ל שכל ארבעת המינים יצטרפו אלו עם אלו, אבל עומק התיקון שמתגלה בערבה הוא הגילוי של כח הנשיקה שזהו השפתיים שמצטרפים יחד אהדדי, יש שפה עליונה ויש שפה תחתונה בשפתיים של האדם ומצד כך מה שהשפתיים של האדם, העליון והתחתון נושקות זה אותו עומק 'היכא דנשקי שמיא וארעא' של מקום החיבור.

במקום של הפה שמתגלה מדרגת הנשיקה ע"י החיבור של השפתיים, מתגלה שלימות הסוכה שהוזכר שזה מדרגת הסוכה של 'שהכל נהיה בדברו' – "בדבר ה' שמים נעשו וברוח פיו כל צבאם", מתגלה הכח הפנימי של כח הדיבור שמתעלה ממדרגת הדיבור למדרגה של נשיקה.

והעומק הזה זה העומק של חג הסוכות שהוא הסיפא של ימי הדין שהקב"ה דן את העולם, איזה פנים של דין יש בימי חג הסוכות? – אז וודאי כפשוטו, יש את הסיפא של הדין, את החותם ואת החותם בתוך חותם כידוע עד מאד דברי רבותינו, אבל בפרטות למהלך דידן השתא דיבור – נשיקה הוא ר"ת דן, כלומר – שהעומק פנימיות הדין הוא להעלות את כח הדיבור למדרגה של נשיקה.

כח הנשיקה שמתגלה ב"גמרה של תורה"

ולהבין עמוק – הרי בסיפא של כל הימים האלה בשמיני עצרת – שמחת תורה נאמר "עושים שמחה לגמרה של תורה", והרי כשנמצאים באמצעו של ספר – לומדים אותו אבל כשסיימו את הספר, מה עושים כשסיימם ספר? – מנשקים אותו.

ב"גמרה של תורה" הספר נגמר והוא גלול, וא"כ מה עושים אותו? יש את הנשיקה לספר תורה.

והרי בשמחת תורה לא לומדים כסדר, וודאי יש מצות תלמוד תורה כבכל יום אבל המהלך של יום שמחת תורה הוא שמוציאים את כל הספרי תורה ומרקדים איתם ומנהג ישראל כידוע עד מאד לנשק כל ספר וספר שיוצא, כשהספר הוא במדרגה של 'גמרה של תורה' מתגלה מדרגת הנשיקה של התורה.

זה הסיפא של כל מהלך פני הימים האלה, זה זמן החותם שהחותם הוא בבחינת 'גמרה של תורה' שזהו ענין החתימה כמו שברור, דבר חתום כמו אגרת חתומה וכדו' אינו ניתן לקריאה, וא"כ האופן היחיד שיש בו הוא הנשיקה.

ולפי זה, אם הסדר הפשוט של הדבר שיש עיבור ויש יניקה ויש מוחין כמו שסודר בראשית הדברים מדברי רבותינו, וא"כ המדרגה הגבוהה היא מדרגה של מוחין במדרגה של **סיכת שמן** ובמדרגת **יסכה** – **סוכה** ברוח הקודש, אבל כאשר עולים מהמדרגה של הדיבור למדרגת הנשיקה מתגלה מדרגה עליונה יותר וכמו שיתבאר.

מדרגת נשיקה שבמציאות הקטן

הרי זוהי המדרגה של קטן שכאשר הוא קטן הוא אינו מדבר ורגילים לנשק אותו, וכמו כן קטן שרואה ספר תורה שהוא לא יודע ללמוד בספר תורה, מה מלמדים אותו דבר ראשון לעשות? לנשק את הספר תורה, וא"כ מדרגת הקטן היא שהוא נמצא במדרגת הנשיקה כי הוא עדיין אינו מדבר.

ומצד כך, כל אור הסוכה זהו אור לחזור למדרגת הקטן, והרי בסוגיא בסוכה נאמר "קטן היודע לדבר אביו מלמדו תורה ציוה לנו משה" ו"שמע ישראל ה' אלקינו ה' אחד" – זה לא נמצא במקרה בגמ' בסוכה, כל מימרא ומימרא שנמצאת בש"ס, המסכתא שבה היא נמצאת היא בדוקא, ועל אף שכפשוטו זה נראה שזה מימרא שנגררת בתר ענין שהיה עסוק בו או מכח שמות התנאים והאמוראים שאמרו שמועות או ענין שנגרר ממילתא למילתא אבל ברור שהוא נמצא שם בדוקא, ומצד כך, אם כל דין תלמוד תורה שצריך ללמד קטן נאמר במסכת סוכה כלומר שזה שייך למדרגת הסוכה, וזה להמהלך של הדברים שהוזכר – כי סוכה היא במדרגת הגידול של עיבור יניקה מוחין כסדר גדילת הקטן, ולכן כאן נאמר שקטן היודע לדבר אביו מלמדו תורה ציוה לנו משה.

אבל בעומק מונח כאן ה"אינו יודע לדבר" שלפני ה"יודע לדבר", ומה מלמדים את ה"אינו יודע לדבר"? – כשנושקים לקטן שזה סדר ברייתו של עולם הרי שמדבקים אותו במדרגת הנשיקה.

העליה למדרגה של נשיקה שמתגלה בסוכות

זה החזרה של 'נעוץ סופן בתחילתן ותחילתן בסופן' שאחרי כל המוחין, אחרי השמן שהוא בבחינת סך בשמן של גילוי הסוכה, ואחרי ה'יסכה' של ה'סוכה ברוח הקודש' שזה כל מדרגת השגת המוחין, מה מתגלה לבסוף אחרי הכל? – שמחת תורה ל"גמרה של תורה" ושם מתגלה מדרגת הנשיקה.

וזה נעוץ ב"סכותה לראשי ביום נשק" שהוזכר וזה מה שנשאר באחרית כל הימים האלה.

הנשיקה היא אותו מקום של החיבור שמצרף את הכל, כאשר הספר פתוח, כשהאדם עוסק בבראשית הוא לא עוסק בנח וכשהוא עוסק בנח הוא לא עוסק בלך-לך, שבמקום שהספר פתוח שם הוא עוסק.

אבל כשהאדם מנשק ספר גלול הוא מנשק את כל הספר כולו, זה מדרגת הנשיקה שמצרפת בבחינת "נשקי שמיא וארעא" שהדברים נושקים אהדדי, הם מחוברים יחד – אהדדי, זה הפנימיות שמתגלה בקטן עוד קודם שהוא יודע לדבר.

וא"כ, האור הפנימי שעולה מתוך המציאות של הסוכה זהו ה"ומלאה הארץ דעה את ה' כמים לים מכסים" – "לא ילמדו איש את רעהו וגו' ידעו אותי מקטנם ועד גדלם", הרי הדיבור נמסר בעיקר לאדם האופן שהאדם מלמד את רעהו, וזהו כח הדיבור של תורה שבעל פה שרוב מלמד לתלמיד.

אבל כשהיה "ומלאה הארץ דעה את ה' כמים לים מכסים ולא ילמדו איש את רעהו" הרי שיתגלה בעומק שכח הדיבור נעתק למדרגה של נשיקה, זהו המדרגה של סוכות.

המדרגה העליונה – סוכה שהכל מלא מים

כמו שהוזכר, הסוכה התחתונה היא מדבר שגידולו מן הארץ, וב'סוכה ע"ג סוכה' מדרגת הסוכה העליונה זהו הסכך שעשוי ממים, אבל יש סוכה במדרגה עליונה יותר.

הרי הסוכה היא המעבירה לעולם הבא שהרי המצוות דרבנן של חנוכה ופורים [ובעיקר פורים] אינו בטל לעתיד לבוא ובמועדים דאורייתא עיקר המועד שמביא לעולם הבא זהו סוכות ולכן לעתיד לבוא יעלו האומות ויעשו סוכה כמו שמבואר בנביא.

מה שסוכה מביאה לעולם הבא היינו שהיא מביאה למדרגה של "ומלאה הארץ דעה את ה' כמים לים מכסים", במצב של עכשיו המים שמתגלים בסוכה שנאמר במקור הילפותא של "ואד יעלה מן הארץ" הוא רק ענני הכבוד אבל לדינא לא מסככים במים.

אבל הרי בענני הכבוד אומרים חז"ל להדיא שהם היו מקיפים את עם ישראל מכל צידיהם שהז' עננים היו כנגד הו' צדדים ונקודת האמצע [–בהדגשה].

זה השורש של האור דלעתיד לבוא שהכל יהיה מלא במים, זה ההארה שמתגלה מכח חג הסוכות.

מכח ההארה של חג הסוכות מתגלה 'פה סתום' בבחינת עובר במעי אמו וכמבואר בגמ' שכשהוא יוצא לאויר העולם נסתם הפתוח ונפתח הסתום, וא"כ מתגלה מדרגה של סתימות של פה מכח מדרגת הנשיקה.

ה"ומלאה הארץ דעה את ה' כמים לים מכסים" – זה מונח בסוכה שאנחנו עושים עכשיו, אבל עכשיו זה רחוק עדיין שתי מדרגות מהמהלך הזה, אנחנו בסוכה של דבר שגידולו מן הארץ ואינו מקבל טומאה שיש למעלה מכך את הסיכוך של מים ולמעלה מכך סוכה שהכל מלא מים, זה עומק מדרגת הסוכה.

שלימות ההארה שמונח ב"שפך לו קיתון על פניו" מהצד העליון

הרי כשיורד גשמים מבואר במשנה שמועתק גם להלכה ברמ"א שהיושב נקרא הדיוט, ואעפ"כ אמרו רבותינו שאפילו הכי עדיף שישבו בסוכה על אף שהם יהיו בגדר הדיוט. – מאיפה העומק לשבת בסוכה כשיורד גשמים? אז וודאי, הדברים לא יוצאים מידי פשיטותם, אבל מונח כאן שכשיורד גשמים עד שיעור של "משתסרח המקפה" שהוסרח המאכל, כלומר – שהמאכל הזה נעתק ממנו הברכה המקורית שלו והוא הפך להיות מלא מים דהיינו שהוא הפך להיות "שהכל נהיה בדברו"⁴ – ובהגדרה הוא הפך מחפצא של מאכל לדבר שכולו מלא מים.

"שפך לו רבו קיתון על פניו" מתפרש בודאי מהצד התחתון שהוא שפך לו את הקיתון משום שאינו רוצה במה שהוא מביא, אבל בעומק ה"שפך לו רבו קיתון בפניו" זה אותו מקום של "וזרקתי עליכם מים טהורים וטהרתם", ויתר על כן – "מה מקוה מטהר את הטמאים אף הקב"ה מטהר את ישראל" וא"כ, כשהוא שופך עליו מים הוא הופך אותו למקום שכולו מלא מים, זה העומק של שלימות ההארה שנעשה בזה.

אבל זה אור דלעתיד לבוא ומי שאינו זוכה לכך זה כמו 'הציץ ונפגע' ולכן מהצד התחתון הוא נקרא הדיוט, אבל זה השורש הפנימי של ההארה של סוכה שכבר מונח בה השתא החזרה של כולו למים, העיבור שבמים כמו שהוזכר בראשית הדברים שהיא מתחילה מטיפה, היניקה שכולו משקה והמוחין של "הוי כל צמא לכו למים" – אבל לאחר מכן חוזרים לעיבור, חוזרים לנשיקה, חוזרים לאותו מקום שכולו מלא מים.

הקטן פותח את פיו כשהוא צריך לשתות, מהצד התחתון הוא בוכה ומהצד העליון כי הוא צריך לשתות, אבל כשכולו מים הרי שהוא לא צריך לפתוח את הפה בשביל לשתות ולכן הוא נושק את פיו – זה המדרגה שמאירה מכח חג הסוכות שמאירה לעתיד לבוא.

"ישקני מנשיקות פיהו כי טובים דודיך מיין", בפסח מתגלה ה"כי טובים דודיך מיין" אבל במהלך של חג הסוכות מתגלה שהכל מלא במים שזהו בחינת הישקני מנשיקות פיהו' כיון שאז הוא נושק את פיו ואם הכל מלא במים א"כ אין מציאות שממלא את הכל רק מציאות המים – "כמים לים מכסים".

נח ההזעה שבראשית היצירה שמעלה את הטיפה מטומאה לטהרה

האור השלם שעולה ובוקע מההארה השלימה של הפנימיות של הסוכה הוא לחזור בחזרה לראשית שזה כל ההויה של האדם "דע מאין באת – מטיפה", דלא כאדם הראשון שנברא מן העפר "וייצר את האדם עפר מן האדמה".

ואף שעכשיו הטיפה הזו היא טיפה טמאה אבל ע"ז נאמר 'מי יתן טהור מטמא אברהם מתרח' כמו שאומרים חז"ל, זה השורש של טיפה שנטהרת ע"י שהיא נקלטת ויש בה אופן של שורש יצירת האדם שאז היא נהפכת למציאות של טהרה וזהו ה"מי יתן טהור מטמא" שהוא הופך להיות טהור כמו שמבואר כך בהגדרה לדינא שנעתק ממנו הטומאה בהזרעה והוא הופך להיות טהור, שכמו שיש זריעה שמעלה את המקוה והופך אותו למקום הראוי לטבילה כך כל הזרעה מטהרת את אותה טיפה והיא מעלה אותה מטומאה לטהרה.

⁴ אנחנו לא דנים לדינא מה מברכים עליו, ואף יכול להיות שהוא אינו ראוי לאכילה כלל.

ושם התפיסה שכל ההווה של האדם אינו אלא מציאות של מים, כשהאדם רוצה לצאת מהטומאה לטהרה הוא נכנס למים. – והרי כידוע יש שתי דברים שהאדם נכנס כולו לתוכם, ארץ ישראל זה מדין "אורא דארץ ישראל" אבל יש את הסוכה שכולו בתוך הסוכה ואת המקוה שהאדם נכנס כולו לתוך המים.

זהו מדרגת חג הסוכות שכולו בתוך המים וזהו האור דלעתיד לבוא. – במקוה זה מתגלה כבר בהאי עלמא והוא נטהר כשהוא יוצא מן המקוה כידוע, אבל בסוכה הטהרה שלו זה כשהוא בתוך הסוכה ומאיר בו האור שכולו מלא מים. "ומלאה הארץ דעה את ה' כמים לים מכסים".

גוט מועד.

שאלות בכל הנושאים יתקבלו בברכה
במערכת השו"ת ויועברו למורינו הרב שליט"א
דוא"ל: rav@bilvavi.net | פקס: 03-548-0529

[לקבלת תשובה בפקס, נא לציין מספר פקס שזמין תמיד, או את מספר התא-קולי של הפקס]

הבהרה: מעת קבלת השאלה במערכת, זמן החזרת התשובה נמשך בין כשבוע לשלושה שבועות על דרך כלל. אם לא נתקבלה תשובה עד זמן זה, ניתן לפנות למערכת על מנת לברר את סיבת הדבר [בצירוף מספר השאלה], באופנים הבאים:

דוא"ל: info@bilvavi.net | פקס: 03-548-0529

■

info@bilvavi.net

[לקבלת העלון השבועי והשו"ת דרך הפקס, יש לשלוח בקשה למספר הפקס 03-548-0529]

לבירורים בנושאי "בלבבי משכן אבנה" ניתן לפנות למערכת באופנים הבאים:

052-763-8588 ■ פקס 03-548-05294 ■ ת.ד. 16452 ירושלים מיקוד 9116302 ■ info@bilvavi.net

שיעורי מורינו הרב שליט"א מופיעים ב"קול השון"

ישראל 073.295.1245 | USA 718.521.5231

סוכות

אזר ♦ מים ♦ רקיע ♦ מאה ברכות

דרשה תשפ"ג

ממחבר סדרת הספרים
בלבבי משכן אבנה

לקבלת העלון השבועי בדוא"ל
יש לשלוח בקשה לכתובת:
bilvavi231@gmail.com
לקבלת העלון השבועי בפקס
יש לשלוח בקשה לפקס המערכת:
03-5480529

כל המעוניין לסייע בליקוט חומרים אלו,
וכן בעריכתם והגהתם,
נא לפנות למערכת בכתובת הנ"ל

מרכז הצדקה
ישראל: 1-800-28-28-28
USA +972-2-5025580

יש לציין מספר קרן:
4387 - בלבבי משכן אבנה

לפרטים נוספים והקדשות
bilvavi231@gmail.com

© כל הזכויות שמורות

קו ישיר לשמיעת
שיעורי מורנו הרב שליט"א
ב'קול הלשון':
ישראל 073.295.1245
USA 718.521.5231

מערכת 'בלבבי משכן אבנה'
טלפון: 052.763.8588
פקס: 03-5480529
ת.ד. 34192 ירושלים 9134100
bilvavi231@gmail.com

מלל בלבד
בלי עריכה

הגמרא הידועה בבבא בתרא בע"ה, שעתיד הקב"ה לעשות סעודה לצדיקים לעתיד לבוא וסוכה לצדיקים לעתיד לבוא. והבשר של הלוויתן יהיה הסעודה לעתיד לבוא וגם שור הבר. ומהעור של הלוויתן, אומרת הגמרא, יהיה הסוכה לצדיקים לעתיד לבוא. ממשיכה הגמרא ואומרת, "זכה נעשה לו סוכה, לא זכה, מדרגה נמוכה יותר, "נעשה לו ענק, לא זכה נעשה - מדרגה נמוכה יותר - "נעשה לו ענק, לא זכה נעשה לו קמיע". ואומרת הגמרא והשאר הקב"ה פורסו על ירושלים ואור מבהיק מסוף העולם ועד סופו.

שלוש שיטות באחרונים מהי הסוכה שעתיד הקב"ה לעשות מעורו של לוויתן. הרי הגמרא אומרת בפרק קמא דסוכה כידוע, סוכה כשרה רק מדבר שהוא תלוש גידולי קרקע ואינו מקבל טומאה. ולוויתן הרי אינו גידולי קרקע, לכל היותר גידולי מים, הוא בוודאי פסול לסיכוך. אם כן שמבואר בגמרא שהוא עתיד להיות סוכה לצדיקים לעתיד לבוא.

מהלך אחד אומרים באחרונים, ביכורי יעקב ועוד, שזה לא סוכה מדין סוכה של מצוה, אלא כמו שעתיד הקב"ה לעשות חופה צדיק וצדיק, וכל צדיק נכווה מחופתו של חברו. יש עוד אבחנה של "עתיד הקב"ה לעשות סוכה" לא מדין מצוות סוכה אלא סוכה של גילוי שלעתיד לבוא.

מהלך שני מבואר באחרונים, שהסוכה דלעתיד לבוא שתהיה מעורו של לוויתן זה קאי על הדפנות ולא על הסכך. והרי הדפנות אין דין שהם יהיו מדבר מסוים, הם יכולים להיות מכל דבר שעומד ברוח מצויה ומתקיים אפשר לעשות דפנות. אבל המרהש"א, שיטה שלישית על המקום כותב, שהסוכה

אור שברא
הקב"ה
ביום ראשון
אדם צופה
בו מסוף
העולם ועד
סופו, אלא
עיקר מדרגת
הסוכה מה
שהאדם
נכלל באור
שאינו לו סוף
שזה שלמות
הארת
הסוכה,

שעתידה להיות מעורו של לויתן זה סוכה שכשרה לדינא, סוכה של מצוה. ועל זה תמהו האחרונים אם כן, הרי עורו של לויתן איננו כשר לדיני סוכה.

שורשי הדברים מה שעולה מתוך תמצית דברי רבותינו היסודות הפנימיים של סוכה. ד' מדרגות נאמר ביסוד הבריאה, "ויאמר אלוקים יהי אור" זה תחילת הגילוי, השתלשל ונעשה ממנו מים. מאיפה נעשה מים. הוזכר הרבה מדברי הרמב"ן על שם כן יאור של מים נקרא יאור מלשון "יהי אור", והנהר נקרא נקרא נהר מלשון נהורא נהורא ופשטיא, לשון נהירו. השתלשל מהמים רקיע, "יהי רקיע בתוך המים ויהי מבדיל בין מים למים". ולמטה מכך משתלשל מג' מדרגות הללו ק' ברכות שחייב אדם לברך בכל יום ויום. מבואר להדיא בכתבים, הוכח בגימטריה, ס' כ' כ' עולה בגימטריה ק' שזהו כנגד ק' ברכות שחייב אדם לברך בכל יום ויום.

ובעומק, הרי דוד המלך תיקן את זה כמו שאומרת הגמרא משעה שהיה מגפה ועל מנת להסיר את המגפה תיקן דוד המלך שיהיה ק' ברכות בכל יום ויום. ק' ברכות הללו אם כן אם

סילוק של מציאות של מוות. אומר הגר"א מפורש, האדם הרי מורכב מעור בשר גידים ועצמות. אבל מה שהעור הופך להיות חלק מקומת האדם שמפורש בחטא אדם הראשון שהיה חידוש של בגדים, "כותנות עור וילבישם". הקב"ה עושה להם כותנות עור וילבישם. ואם כן מדרגת האור היא השורש כמו שאומרים חז"ל 'עור' אותיות 'רע עור', מתולדת החטא שהם אכלו מעץ הדעת טוב ורע נעשה הבגד הנקרא 'עור רע ו'ו', הו"ו מבדיל בין הרי"ש לעי"ן, אבל מהשורש זה עור.

אם כן בשורש הדבר מציאות העור הוא שורש תולדת החטא. שורש תולדת החטא עץ הדעת טוב ורע. ושורש העור זה המדרגה השפלה באדם. אדם הרי יש לו קומה מתתא לעילא, עיבור יניקא מוחין. קומת אדם מתחילה עובר במעי אימו, לאחר מכן הוא נולד הוא יונק משדי אמו, לאחר מכן הוא נעשה גדול כל סדר הגדילה כמפורש בדברי חז"ל.

עובר זה אותיות 'ב-עור'. כלומר המדרגה של עובר הוא נמצא במדרגה של עור. תחילת ההוויה שלו המדרגה שלו הוא נמצא במדרגה של עור. כשהוא נמצא במדרגה של

המלך על מנת להקים אותה. הסוכת דוד הנופלת זה ה"תסוכני בעור" הוא מסוכך בעור כך הנחילו רבותינו העור סוכך ועוטף את כל האדם, זה המדרגה התחתונה של סוכה, אבל המדרגה הזו זה סוכה שאיננה מתקיימת, זה "ביום אכלך ממנו מות תמות" זה מציאות של סוכה באופן של סוכת דוד הנופלת, הנופלת - יש מגיפה ועל זה הוא תיקן ק' ברכות כמו שהוזכר, ק' בגימטרייה סכך. "תסוכני בבטן אמי" זה המדרגה התחתונה של העובר ב-עור זה מדרגתו של דוד המלך. וע"י כן יתגלה שורש דתיקון של סוכת דוד הנופלת ע"י הק' ברכות.

השורש של זה בהקמת המשכן שהיה מקים ונופל משה רבנו עד שהקימו הקב"ה, זה "הרחמן הוא יקים לנו את סוכת דוד הנופלת", זו המדרגה התחתונה יותר במדרגה של עובר במדרגה של עור במדרגה של דוד המלך כמו שנתבאר.

זה עיקר המדרגה של סוכה שיש בידנו השתא. סוכה שנאמר בה שהיא צריכה להיות מגידולי קרקע, כלומר היא במדרגה של ארץ, היא במדרגה של קרקע, היא במדרגה של ק' ברכות. זה מדרגת סוכה שיש בידנו. הסוכה הזו שהיא במדרגה

עור הוא בלוע במעי אימו, זה נקרא המלך דקלקול דמלכי אדום "בלע בן בעור", בלע - הוא בלוע, "בן בעור" - כלומר הוא נמצא במדרגה של עור. ב-עור זה המדרגה שלו, הוא נמצא במדרגה של עור.

המדרגה הזו זו מדרגתו של דוד המלך. דוד המלך הרי בר נפלי. כלומר לא היה לו מציאות של יניקה ולא היה לו מציאות של מוחין מצד עצמו. כל מה שהיה לו זה עובר, ואז הוא נעשה בר נפלי, שני השלבים הראשונים של יניקה ומוחין היה חסר אצל דוד המלך. ואם כן דוד המלך הוא במדרגה של עור ולכן הוא תיקן ק' ברכות. העור זה שורש הרע שבעץ הדעת טוב ורע "ביום אכלך ממנו מות תמות" זה מציאות של מיתתה שנדבקים במדרגה של עור. נדבקים במדרגה של עור אז חלה המגיפה שהיה במימי דוד המלך, זה לא היה במקרה בימי דוד המלך המגיפה הזאת שהוא תיקן ק' ברכות. כלומר זה שייך בעצם למדרגתו של דוד שהיה שמה מציאות של מגיפה. המגיפה הזו שתיקן דוד המלך לסלקה תיקן ק' ברכות לסלק את המגיפה, הוא תיקן מדרגה של סוכת דוד הנופלת. סוכת דוד הנופלת זה התקנה של דוד

באחי יוסף "ולא יכלו לדברו לשלום", כל דבר הרי כולל דבר והיפוכו, מכלל כך אתה למד שמידתו של יוסף הוא שלום ולכן נאמר בו "ולא יכלו דברו לשלום", ועוד כבר הוזכר הרבה. שטנו של עשו הוא יוסף, שעשו הוא בגימטרייה שלום כמו שאומרים הראשונים כלומר הוא מתנגד לשלום, בדקות יש בו ניצוץ של שלום, ולכן שטנו של עשו הוא יוסף, שלום לעומת עשו שבגימטרייה שלום. אבל מכל מקום זה ברור ומצוק בדברי רבותינו "ופרוס עלינו סוכת שלומך", סוכת שלום זה סוכתו של יוסף, מידה שנקראת שלום. זה הכוח של אוצרות קודש שנקרא בגמרא בשבת "משים שלום" מידתו של יוסף, שזה ניסיונו של יוסף באשת פוטיפר.

מבאר בגר"א שיש מדרגה של סוכה מכוח העור שחופה על העטרה, עור שחופה על אות ברית קודש היא מדרגה של סוכה. האות ברית קודש, צורת יושב, סוכה היא צורה או באופן של מ' או באופן של ס' כידוע, או מרובעת או עגולה. מבואר בדברי הגר"א במילה סוכה שהס' במילה סוכה יש לה ד' דפנות, כ"ג דפחות, ה"ה, שני דפנות ומשהו, פחות משלוש ולבוד. אבל הסמ"ך הוא אפשרות אחת, יש אופן של סוכה

של ק' ברכות, היא עצם המדרגה של סוכה שיש בידינו שהיא שורש הדין, מדגישים שהיא שורש הדין שסוכה צריכה להיות מגידולי קרקע, זו המדרגה התחתונה של "נפלה לא תוסיף קום בתולת ישראל", אומרים חז"ל זה קאי על סוכת דוד הנופלת, זה המדרגה של סוכה שנופלת לארץ, ואז אנחנו בונים את הסוכה, מניחים סכך על גבי הסוכה, כלומר זה ה"קום בתולת ישראל הרחמן הוא יקים לנו את סוכת הנופלת". "קום" ו"סוכת דוד הנופלת", ההקמה הזו זהו גידולי מן הארץ, דבר שגדל מן הארץ הוא קם ועולה, זה גידולו מן הארץ, אבל אם הוא נשאר עדיין מחובר לקרקע אז עדיין מושרש בו עומק הנפילה שבקרקע. ולכן יש דין שיהיה תלוש מן הקרקע ואינו מחובר, הוא צריך להיות גידולי קרקע אבל שהוא מתנתק מן הקרקע, זה מדרגתו של "הרחמן הוא יקים לנו את סוכת דוד הנופלת".

אבל למעלה מכך, שמדרגה של סוכה שהיא מדרגת סוכתו של יוסף, "ופרוס עלינו סוכת שלומך", כידוע עד מאוד מכוח יוסף מתגלה המידה של 'שלום', ועל שם כן זה נקרא "ופרוס עלינו סוכת שלומך". "וישנאו אותו ולא יכלו דברו לשלום" שנאמר

מדאורייתא אין לנו חיוב לשבת כל שבעה ימים להדיה בסוכה, אדם יכול להיות גם מחוץ לסוכה, אבל אסור לו לקבוע סעודתו ושינה שהיא צריכה להיות בתוך הסוכה. אבל עיקר החיוב דאורייתא המצוה החיובית דאורייתא שאדם מחויב בה, לא הקיומית אלא החיובית שהוא מחויב בה הוא האכילה של כזית של ליל ראשון של יו"ט, היקש של דברי הגמרא ט"ו ט"ו, היקש למצה שחייבים לאכול בליל ט"ו דפסח חייבים לאכול בליל ט"ו דסוכות לאכול כזית או כביצה, אבל כהגדרה של חיוב האכילה לאכול בסוכה.

להבין עכשיו עמוק. מדין מדרגתו של דוד המלך שהסוכה היא באופן של גידולו מן הארץ, אז חייבים לאכול בסוכה לילה ראשון כזית ראשון, וחייבים לברך עליו "המוציא לחם מן הארץ". החיוב האכילה הזו זה הגדר של הסוכה. זה לא רק שיש חיוב אכילה, יש חיוב אגילה אז יש תקנה דרבנן של ברכה. אלא עומק הדבר מכוח מדרגתו של דוד המלך שהסוכה היא במדרגה של גידולו מן הארץ. גידולו מן הארץ אז הברכה שאנחנו מברכים בסוכה אוכלים לחם שהוא מן הארץ, וזה גופא מטבע הברכה "המוציא לחם מן הארץ".

באופן של סמ"ך, עגול, קרוב לעגול. יש סוכה באופן של מ"ם, ד' צדדים מרובע. זה האות ברית קודש שמצד האות עצמו אבל הוא באופן של יושב. אצבע צורה ישרה, אבל כשהוא אבר מת אז הוא מתעגל הוא באופן של עגול, והשורש של זה בעור שחופה על העטרה שורש הער-לה זה העור שחופה על העטרה, אז הוא יתגלה באופן של סוכה שיש לה היקף, זה נקרא מדרגת סוכתו, כח מדרגתו של יוסף "ופרוס עלינו סוכת שלומך".

מכוח ההארה של יוסף מאיר העומק של ההארה של סוכה, כך מבואר בגר"א, שכאשר נתקן מדרגת הערלה, 'רע' אותיות ערלה, מצד אותיות 'רע'. כאשר נתקן מדרגת הערלה אז היא הופכת להיות סוכה של עורו של לויתן. לויתן זה "הפעם ילוה אישי אלי". איפה ה"לוה אישי אלי"? אות ברית קודש הוא משים שלום, שם יש את ה"לוה אישי אלי", זה העור של עורו של לויתן. נתבונן ונבין.

כמו שהוזכר המדרגה התחתונה של סוכה היא המדרגה של דוד המלך, שהיא במדרגה של נופל לארץ, מדרגה שצריך להיות גידולו מן הארץ, זה הדין של סוכה. איי

התרגום הירושלמי כידוע. זה השפע של התורה, "בראשית בחוכמתו", נותן התורה דארייתא, חכמה נקפא דאורייתא, זה ברכה לפניה, שהתורה מתחילה בברכה.

וכן התורה מסתיימת בברכה, הפרשה האחרונה בתורה שבה אנחנו נמצאים עכשיו היא "וזאת הברכה", תורה תחילתה ברכה וסופה ברכה. מה שתחילתה ברכה אבל זה ברכה מלעילא לתתא זה הק' ברכות שנשפע מלעילא לתתא. אבל הברכות שתיקן דוד המלך הם מתתא לעילא, היה מגפה בבחינת "עפר אתה ואל עפר תשוב" מדרגת נפילה לארץ, "סוכת דוד הנופלת", שזה מדרגה שחוזרת במדרגה של ארץ "עפר אתה ואל עפר תשוב", שם זה ברכה לאחריה, זה ברכה שבאה מתתא לעילא, זה הסוכה כמו שנתבאר במדרגתו של דוד המלך, עיקר הברכה שמתגלה בסוכה היא "המוציא לחם מן הארץ" בברכת הלחם לאחריה, אבל זה מדין ברכה שבאה מתתא לעילא, זו מדרגתו של דוד המלך של סוכה. ושם יש מציאות של טוב ורע ויש מציאות של חיים ומוות, זה מדרגה של עיבור כמו שנתבאר.

אבל כמו שהוזכר יסוד דברי

"המוציא לחם מן הארץ" זוהי ברכה שחלה על עצם מהות הסוכה שהסוכה היא גידולו מן הארץ ועיקר גידול מן הארץ הוא "המוציא לחם מן הארץ", זה הברכה הראשונה שמברכים בסוכה, זה המהות של הסוכה מכוח מדרגתו של דוד.

בעומק יש ברכה בתחילה יש ברכה בסופה, כידוע עד מאוד, בכללות יש שני ברכות דאורייתא ברכה לפניה וברכה לאחריה. ברכה לפניה היא ברכות התורה, ברכה לאחריה היא ברכת המזון. ברכה לפניה וברכה לאחריה. הגדרה ברורה מה ההבדל בין ברכה לפניה לברכה לאחריה. ברכה לפניה זה מעילא לתתא, "נותן התורה", שהקב"ה משפיע לנו זה הברכה לפניה. ברכה לאחריה שהיא ברכת המזון זה אותו ברכה שאנחנו מברכים מה שעולה מלמטה ברכנו עליו המוציא לחם מן הארץ, אנחנו מברכים את השפע הבא מלמטה, זה נקרא ברכה לאחריה, שבא מלעילא לתתא זה נקרא ברכה לפניה. מה שבא מתתא לעילא זה נקרא ברכה לאחריה.

מבואר בר' יצחק אייזיק חבר, התורה מתחילה מ"בראשית אלוקים", בראשית בחוכמתו כמו שאומר

"יקוו המים אל מקום אחד ותראה היבשה", יש מציאות של יבשה, ושם הושרש הדין, מדגישם, שם הושרש הדין שצריך להיות דבר שגידולו מן הארץ, "ותראה היבשה" אז שייך שיהיה גידולו מן הארץ.

אבל ביום שני דמעשי בראשית כולו מלא מים, רק שיש רקיע שמבדיל בין מים עליונים למים תחתונים. הרקיע הנמצא אבל ממים תחתונים למים עליונים אז נמצא כולו בתוך המים. המדרגה הזו של סוכה מכוח מדרגתו של יוסף שהיא במדרגה של רקיע לא יתכן שיהיה בה יסוד של דין של גידולו מן הארץ, זה האור של סוכה במדרגה היותר גבוהה, זה מוזכר מפורש בהדיה בחז"ל, הדבר פשוט.

רקיע הוא סוכך על ראש כל הנבראים כאן בעולם, זה הסוכה שאנחנו נמצאים בה כל השנה כולה. הדין הרי כמו שהביא הרמ"א, שכאשר יוצאים מהסוכה אומרים "אזכה לישב בסוכת עורו של לויתן", שתי לשונות בראשונים, האם "אזכה לישב בסוכת עורו של לויתן לשנה הבאה", או ש"אזכה לישב בסוכת עורו של לויתן". הנפק"מ כמובן "אזכה לישב בסוכת עורו של לויתן" בפשטות קאי על סוכות בלשון

הגר"א מכוח מדרגה של יוסף זוהי מדרגה של עורו של לויתן שעתידי הקב"ה לעשות בו סוכה. מה שעכשיו יש לנו מדרגה של סוכה של דבר שגידולו מן הארץ כשר לסוכה ודבר שאינו גידולו מן הארץ פסול לסוכה, זה מדין של מדרגת הסוכה במדרגה של דוד. אבל כשיתקיים לעתיד יסתלק המדרגה של השנאה "ולא יכלו דברו לשלום", אלא יתגלה הסיפא של השישה סדרי משנה "לא מצא הקב"ה כלי מחזיק ברכה אלא השלום", ועל איזה כלי זה נאמר, זה נאמר בפרטות על סוכה, דברי הגמרא הידועים בסוכה "ראויים כל ישראל לישב בסוכה אחת", והכלי מחזיק ברכה זה הסוכה, היא הכלי שמחזיקה את הברכה, זה מדרגתו של יוסף כלי מחזיק ברכה סוכה, הסוכה הזו אין דין שתהא גידולו מן הארץ. הסוכה הזו היא במדרגה יותר גבוהה מגידולו מן הארץ, היא כבר במדרגת רקיע. "אור, מים, רקיע, ק' ברכות, מדרגתו של דוד מכוח מדרגתו של דוד כמו שנתבאר הוא מכוח ק' ברכות. אבל מדרגת הסוכה מכוח מדרגתו של יוסף היא במדרגה של רקיע, רקיע מחזיק בין מים עליונים למים תחתונים.

ביום שלישי דמעשי בראשית נאמר

נברא בו מחלוקת ונברא בו שלום. ברור ופשוט כל והיפוכו שורשו אחד. אז ביום שני למעשי בראשית נברא המחלוקת ונברא השלום. זה נקרא "ופרוס עלינו סוכת שלומך" ששייך למדרגתו של יוסף.

במצוות סוכה נאמר "למען ידעו דורותיכם כי בסוכות הושבתי את בני ישראל", ידועים עד מאוד דברי הב"ח שבוודאי לכתחילה כאשר האדם יושב בליל יו"ט ראשון והוא אוכל כזית ראשון ראוי שהוא יכוון, ראוי/חייב באחרונים שיכוון את מה שנאמר בלשון הפסוק "למען ידעו דורותיכם כי בסוכות הושבתי את בני ישראל".

בפרטות לפי זה למהלך הדברים שנתבאר, מדין סוכת דוד המלך שהיא סוכה של "נפלה בתולת ישראל" שהיא נופלת לארץ, שזה סוכה של דבר וגידולו מן הארץ, אז מדרגת הדעת היא בבחינת "לדעת בארץ דרכך". "לדעת בארץ דרכך" זה מדרגת הסוכה. אבל מכוח מדרגתו של יוסף "משים שלום" דבר והיפוכו "ולא יכלו דברו לשלום, וישנאו אותו" - מחלוקת, אבל מהצד השני מתגלה בו המציאות של שלום, דבר והיפוכו שמתגלה אצל יוסף. אז המדרגה של

רבו. "אזכה לישוב בסוכת עורו של לויתן" בלי "לשנה הבאה, פירוש הדבר שזה לא שייך לחג הסוכות, זה מדרגה יסודית כללית לעומק של מה שהוזכר השתא. כי כח האבחנה של מדרגת סוכת יוסף "ופרוס עלינו סוכת שלומך", הסוכה הזו שורשה במדרגת רקיע, הסוכה הזו נמצאת כל השנה כולה, או כל השנה כולה נמצאים ברקיע של מעל ראשי החיות וכו', מעל הראשים נמצא מציאות הרקיע, זה הסוכה העליונה, בהדגשה זה הסוכה העליונה שבה אנחנו יושבים כל השנה כולה.

ברור ופשוט של דברי חז"ל כידוע "יום שני שנברא בו רקיע נברא בו מחלוקת". מבדיל בין מים עליונים למים תחתונים נעשה מציאות של מחלוקת. כבר הוזכר ביסוד דברי חז"ל שמצד אחד הרקיע הוא מבדיל בין מים למים, בין עליון לתחתון, לכן נברא בו גיהנום, נברא בו מחלוקת ביום שני. התחדש מציאות של פלוגתא. אבל בעומק רקיע אותיות עיקר, כי עיקר מצרפו, הוא מחבר את שניהם והופכם לאחד. מה בפשטות הרקיע בחיצוניות נראה דעת המבדלת, בפנימיות היא הופכת להיות דעת המחברת. ואם כן ביום שני זה יום מעשי בראשית בעומק

אומר רש"י מדוע אסור לילך בקומה זקופה, כי שכינה יורדת מלמעלה למטה, "כסא אשתרבוני אשתרוב", ומי שהולך בקומה זקופה אז הוא היפך תנועת השכינה שמתכופפת ויורדת למטה, לכן זה כאילו מסלק רגלי שכינה. לא רק כפשוטו שיש כאן גאווה. אלא בעומק תנועת הגאה הוא לעלות ותנועת השכינה היא לירד. זה כאילו מסלק רגלי שכינה, תנועה הפוכה.

סוכה, ענני כבוד, מתגלה ענני כבוד שיורד, "כסא אשתרבוני אשתרוב", כיסא הכבוד שיורד ההארה של סוכה היא מצרפת את מה שנמצא מעל לסוכה את השכנתיה למה שנמצא מתחת לסוכה, "לא ירדה שכינה למטה מעשרה", סוכה כשרה בי' טפחים לפחות.

על השורש של השכינה שנמצא על גבי הסוכה הסכך מצרף במה ששם שמיים שורה על הסוכה למי שנמצא תוך הסוכה. זה נקרא "ופרוס עלינו סוכת שלומך". כי מצד אחד הסכך הוא עומק נקודת ההבדלה, מבדיל בין מה שנמצא למטה למה שנמצא למעלה, "סכות לך מעבור תפילה", זה דעת המבדלת. אבל מאידך מתגלה הדעת המחברת של

דעת המתגלה "למען ידעו דורותיכם כי בסוכות הושבתי את בני ישראל", אז מתגלה מצד אחד דעת המבדלת שורש המחלוקת, ומצד שני מתגלה דעת המחברת למציאות הסוכה.

אז ברור. הרי סוכה על שם אקרי סוכה, יש בסוכה שני אבחנות, מצד אחד מבדלת ומצד שני מחברת. מצד המבדלת נאמר "סכות בענן לך מעבור תפילה", כמו שדורשת הרי הגמ' בברכות בנ"ט, מיום שנחרב בית המקדש אין גילוי לרקיע בטהרתה מפני העבים, מפני העננים שמסתירים את הרקיע, "סכות בענן לך מעבור תפילה" הסכך הופך להיות מחיצה המבדלת מלשון סכך מלשון מסיכה עגל מסכה סכך, זה שורש המחלוקת, הפלוגתא, המחיצה שמתגלית והדעת המבדלת.

אבל מאידך מתגלה שהסכך, כדברי הגמרא שהשמיים שורה על הסוכה, השכינה שורה על הסוכה, אז מתגלה שהסכך הוא הכוח המחבר. "מעולם לא ירדה שכינה למטה מעשרה", כמו שהרי אומרת הגמ' בסוכה "כסא אשתרבוני אשתרוב", אז כמו שמבואר כמו שאומרת הגמ' שאסור לילך בקומה זקופה אומרת הגמ' בשבת אסור לילך בקומה זקופה,

אחת". סוכה אחת זה אותו סוכה שצופה בו מסוף העולם ועד סופו, זה הדעת המחברת שמחברת את כל העולם כולו, אור שברא הקב"ה ביום הראשון צופה בו מסוף העולם ועד סופו, זה "סוכת שלומך". זה הסוכה במדרגה של יוסף שמצרף את כולם יחד, ושם "עוד יוסף חי", הפך ממציאות של חיים ומוות, "אלה תולדות יעקב יוסף, מה זרעו בחיים אף הוא בחיים". איפה נאמר בגילוי "מה זרעו בחיים אף הוא בחיים", מי היה הסלקא דעתך שזה זרעו לא בחיים? יוסף, עליו נאמר "עוד יוסף חי", נסתלק ממנו מציאות של חיים ומוות, האבחנה של עור כפשוטו, ואז מתגלה מדרגת הרקיע.

ברור, המילה עור שהוזכרה השורש שלה זה 'רע', הו"ו בעור נכנס בתוכה כדברי חז"ל להפסיק את רוע בין רי"ש לעי"ן. אבל כשזה מתגלה ב'רקיע'. 'רקיע' זה אותיות רע-ק', הוא מתקן את הרע שבעור, הוא מתקן את הק' ברכן, שהוא השורש של דוד המלך שתיקן ק' ברכות לסלק מן המגיפה. השורש הזה נשפע מהרקיע, רקיע 'קרע' 'ע' (ק' ר' ק' ע' בשורש, זה מדרגת הרקיע שמתגלה בו התיקון של הרע, מה שנראה פלוגתא מחלוקת

הסוכה שהיא סוכה במדרגה של כח סכך המחבר, שם שמיים שורה על הסוכה.

הסכך, מחדד הגר"א, שעורו של לויתן שעתיד להיות הסכך דלעתיד לבוא. עוד פעם חוזרים ללשון דברי הגמ' בבבא בתרא, הד' מדרגות שהוזכרו, זכה נעשה לו סוכה, מדרגה התחתונה נעשה לו צלצל, מלשון צל. מדרגה התחתונה יותר נעשה ענק לגרגרותיך, יורד למקום הגרון. למטה מכך נעשה לו קמיע, קושרו על ליבו, עוד יותר נמוך. "ואידך שאר מה עושה הקב"ה", הוא פורס אותו על ירושלים ואורו מבהיק מסוף העולם ועד סופו. אומר הגר"א, האור הזה שמבהיק מסוף העולם ועד סופו הוא אור שברא הקב"ה ביום ראשון וגנזו לצדיקים לעתיד לבוא. גנזו לצדיקים לעתיד לבוא, נאמרו כמה לשונות בדברי רבותינו, והיכן גנזו, לשון אחד כידוע לשון חז"ל, היכן גנזו, מביאים רבותינו גנזו בתורה. אבל בפרטות לעניינא דידן גנזו בסוכה, זה אור הגנוז לצדיקים לעתיד לבוא, אור שברא הקב"ה ביום ראשון צופה בו מסוף העולם ועד סופו והוא מחבר את כל העולם כולו. על המדרגה הזו של סוכה נאמר "ראוין כל ישראל לישב בסוכה

עשה סוכות" - זו המדרגה התחתונה שהיא מדרגה של עובר.

לשון אחרת, "קניתי איש את ה'" שנאמר בקין מכוח מה קנתה אותו, חוה, מכוח מה שהוא נעשה בקרבה, עובר נעשה ע"י אימו, מכוח כך יש כאן צד מסוים של קנין. אבל זו המדרגה הנמוכה ביחס באם לוולד שיש עובר שהאם סוככת על בניה.

אבל המדרגה העליונה יותר שסוככת על בניה לא רק בזמן שהקטן הוא במדרגה של עובר אז היא סוככת עליו שהוא נמצא בתוך מעי אימו. אלא גם בזמן גדלותו יותר של הוולד מאיר ההארה של סוכה, הארה של האם שסוככת על בניה ומתגלה בה מדרגה עליונה של סוכה.

שורש הדברים, כמו שהוזכר יש ארבע מדרגות, עור, מים, רקיע, ק' ברכות. הק' ברכות כמו שנתחדד הוא המדרגה התחתונה מבחינת סוכתו של דוד המלך תיקן מאה ברכות. הסוכה השניה יותר במדרגה של רקיע היא במדרגתו של יוסף, שלום ושנאה, "סוכת שלומך". המדרגה העליונה יותר של סוכות היא מדרגה של מים.

הרי נחלקו בגמ' בסוכה האם סוכות

דעת המבדלת מתגלה ברקיע שורש החיבור, סוכתו של יוסף, "ופרוס עלינו סוכת שלומך".

בעומק, המדרגה העליונה יותר של סוכה זה בבחינת האם הסוככת על בניה. האבחנה הפשוטה יותר שהאם מסוככת על בניה הוא כאשר העובר נמצא במעי אמו ששם היא סוככת על בניה, וזו המדרגה התחתונה של סוכה כמו שנתבאר. זו המדרגה של סוכה שנאמר אצל יעקב אבינו כאשר הוא נפרד מעשו, עשו הולך לדרכו שעירה ויעקב הולך לדרכו לארץ ישראל, "ויבן לו ולמקנהו עשה סוכות". כלומר הוא נפרד מעשו ואז מתגלה סוכה.

ברור הגדרת הדבר הוא, איפה הוא היה מחובר לעשו, "ויתרוצצו הבנים בקרבה" - שם היה החיבור של יעקב ועשו. אח עשו ליעקב במקום הרחם מתגלה הצירוף של יעקב ועשו, במקום העובר. וכשנפרד עשו מיעקב, עשו הולך לדרכו שעירה ויעקב הולך "ויבן לו בית ולמקנהו עשה סוכות", כלומר זה סוכה במדרגה של עובר, סוכה במדרגה של בהמה. קטן במדרגה השפילה שלו כעובר הוא קרוב למדרגת בהמה, כך מפורש בדברי חז"ל, וזהו המדרגה "ולמקנהו

כולו למים". ביאור הדבר "כל העולם כולו למים", יש מדרגה שחוזר מיום שלישי ליום שני, שביום שלישי כבד התגלה "ותראה היבשה", שזה השורש לדין גידולי קרקע מדין ארץ שהוזכר לעיל. ויום שני שהכל מלא מים אבל יש רקיע. אבל בעומק יותר "עתיד הקב"ה להחזיר את כל העולם כולו למים", זה המדרגה העליונה של מים שלמעלה מן הרקיע שאין כח של הדעת שמבדלת רקיע ודעת המחברת של הרקיע אלא כולו מלא מים. במדרגה הזו של סוכה ברור הדבר שלא יתכן שיהיה יסוד של דין שמה שאפשר לסכך בו הוא דבר שהוא גידולו מן הארץ, הוא אינו גידולו מן הארץ, כולו מים. קל וחומר אם במדרגה הקודמת שהוזכר ביחס ליוסף "יהי רקיע בתוך המים", אז לא שייך שיהי מציאות שיהיה דין שצריך שיהיה גידולו מן הארץ מן היבשה, קל וחומר במדרגה השלישית שעתיד להחזיר את כל העולם כולו למים, זו המדרגה של הסוכה "אד יעלה מן הארץ", עכשיו זה מן הארץ, אבל לעתיד לבוא יהיה כולו מלא מים. זה המדרגה העליונה.

המעין דמעין של הדברים האלה מתגלים כאשר עובר נמצא במעי אימו כידוע, עובר שנמצא במעי

כפשוטו, ר' אליעזר ור' עקיבא אם סוכות כפשוטו "כי בסוכות הושבתי את בני ישראל בהוציאי אותם מארץ מצרים", סוכות כפשוטו. או מדרגה של סוכה זכר לענני כבוד שבהם ישבו בני ישראל במדבר. על זה אומרת הגמ' מאן דאמר ענני כבוד איזה מקור הילפותא שלו שצריך דבר מגידולי קרקע. אומרת הגמ' "ואד יעלה מן הארץ", לצורך יצירת האדם "אד יעלה מן הארץ", זה המים הענני כבוד שהיו לבני ישראל במדבר הם היו במדרגה של מים כמפורש להדיא בדברי הגמרא שסוכה במדרגה אחת במדרגה העליונה יותר, לא סוכות כפשוטו אלא סוכה במדרגה של ענני כבוד היא סוכה של מדרגת מים, וכל מה שאנחנו מסככים זה מחמת מה שעולה מן הקרקע ששורשו במים. כלומר בלו יצויר לכאורה לפי זה בדברי הגמ' אם אדם ישים קרח על הסוכה לכאורה מבואר בגמרא שזה שורש הסיכוך. "ואד יעלה מן הארץ" לצורך יצירת האדם, זה שורש הסיכוך שמתגלה במדרגה של מים.

מצד האבחנה הזו שנתבונן ונבין עמוק, זה הגילוי שיהיה לעתיד לבוא, דברי חז"ל כידוע "שית אלפי שנים הווי עלמא אחד חרוב", "ועתיד הקב"ה להחזיר כולו את כל העולם

אז הוא כבר שייך למדרגות היותר עליונות, מצד המדרגה ההוא כמו שהוזכר 'עור' ו'נר', יורד למדרגה של מים. הוזכר בראשית הדברים היאור נקרא יאור מלשון "יהי אור". הנהר נקרא נהר מלשון "נהירו", נהירו זה מלשון נר. זה מדרגה של עור ויש מדרגה של מים. ממוצע בין אור למים זה נר, "נר מצוה ותורה אור". האור הוא גבוה יותר, מדרגת תורה, הנר מדרגה פחות יותר, "נר מצוה". הממוצע בין אור למים הוא נר. זה עומק דברי הגמרא בנדה הידועים, שעובר נמצא במעי אימו נר דלוק על ראשו. זה לא אור על ראשו אלא נר דלוק על ראשו. הנר שדלוק על ראשו הוא מכוח ההארה של מדרגה של מים, והמדרגה הבאה היא כבר אור, זה המקיף שמאיר. המדרגה הזו מקבל ממנה הארה פורתא, זה נקרא "נר דלוק על ראשו". זה מדין יאור - "יהי אור" אלא מכוח 'נהר' נהורא, שורש של נר, זה עומק "נר דלוק על ראשו" שמתגלה בעובר במעי אימו אחרי שהוא נמצא במדרגה של מים.

בכוח מדרגה של דוד נאמר מלעילא לתתא יחולו ברכות על ראשך. מתתא לעילא זה נקרא המבריק את הגפנים, הוא מבריק וממשיך את הדבר. ברכה לפניה ברכה לאחריה בראשית ברכה

אימו אז הוא נמצא במקום *** יש מה שהוא עטוף במי שפיר הוא עטוף כולו במציאות של מים. זה שתי מדרגות במדרגה של האם. במדרגה התחתונה הוא נמצא במדרגה של גוף של אימו, במדרגה הזו הוא באבחנה של עובר, ושם הוא במדרגה של 'רע-בעור'. 'עובר' כמו שהוזכר זה אותם אותיות 'בלע בן בעור', הוא בלוע בתוך אימו, זו המדרגה התחתונה שהוא במדרגה של עובר, שורש הערלה, שורש העור, שורש הק' ברכות שתיקן דוד המלך.

אבל במדרגה העליונה עובר נמצא במעי אימו מדין מה שהוא עטוף כולו במציאות של מים, מעין מה שעתיד הקב"ה להחזיר את כל העולם כולו למים. בשם אחר זה היינו אך, מדין מה שהוא עובר במעי אימו שהוא 'בעור', זה שורש המאן דאמר של עובר לאו ירך אימו, כי זה לא בטל לגמרי לאימו. שורש של רע, לשון רעי, דבר שעתיד לצאת לחוץ, זה עובר לאו ירך אימו. אבל למאן דאמר עובר ירך אימו השורש שלו במדרגה העליונה של עובר שהוא עטוף כולו במים, העור הזה נקרא עור הפנימי במדרגה של סוכה.

כשהעובר נמצא במדרגה של מים

הוא מוזג קיתון של מים לרבו, כלומר מביא לו מים מתתא לעילא. כאשר רבו שופך לו את המים, אז הוא שופך לו אותם מלעילא לתתא. ברור. יש רב יש תלמיד, תלמיד מביא מתתא לעילא לרבו, הרב כשהוא נותן לו את המים, אז לפני להיכנס מה צורת הדבר, כשהרב נותן לו את המים זה מלעילא לתתא.

מצד התפיסה הברורה כאן בדברי חז"ל שהוא מביא לרבו קיתון של מים, כלומר הוא מביא לו מים, יש כלים למים, קיתון של מים. אבל כשרבו שופך לו את המים, זה לא נמצא כבר בתוך מציאות הכלי. זה הגדרת רבו שופך לו מים.

בתפיסה התחתונה, מדגישים, כשנמצאים במדרגה שיש מים ויש יבשה, "יקוו מים אל מקום אחד ותראה היבשה", כאן מונח תפיסה שהמים צריכים מקום. אבל כשהכול מלא ממים אין תפיסה של מקום כלי למים. מתי נאמר יסוד הדין שירדו גשמים זה דומה למי שהביא קיתון של מים לרבו ורבו שופך לו על פניו, זה כשנמצאים עדיין במדרגת סוכה דידן. מדגישים שנמצאים במדרגת סוכה דידן, שהיא מדרגה של סוכה באופן של "תוצא הארץ", באופן

לפניה בוזאת הברכה, ברכה לאחריה ברכות התורה מלעילא לתתא זה "ברכות יחולו על ראשך", מתתא לעילא זה המברך את הגפנים, זה המעשה מצוה "המוציא לחם מן הארץ" שייך מציאות של הברכה המשכה זה מתתא לעילא מכוח מדרגתו של דוד.

בכוח מדרגה של יוסף אז מתגלה מדרגת הרקיע על ראשי החיות. זה מדרגה ששייך לרקיע שעוטף למעלה על מדרגה של הראש. אבל מכוח המדרגה העליונה יותר שנתבאר עכשיו שזו מדרגת האם עובר במעי אימו בתפיסה העליונה של עובר במעי אימו, לא מדין העובר לאו ירך אימו אלא מדין העובר ירך אימו שזה המים שעוטפים אותו במעי אימו, האור הזה מאיר בו, מתנוצץ בו האור של המדרגה העליונה. והאופן של ה"נר דלוק על ראשו", המדרגה הזו זו מדרגה של סוכה שבעצם האדם נמצא כולו במדרגה של מים.

עומק דברי הגמ' הידועים "וירדו גשמים", משל למה הדבר דומה, אומרת הגמ', לעבד שמזג קיתון של מים לרבו ובא רבו ושפך לו קיתון על פניו. עומק הדברים יש כמה ביאורים, ביאור אחד ראשית: כאשר

מקווה, זה שורש של כלים. הדגשה של מקום, לא כלי כפשוטו.

אבל במדרגה העליונה של "וזרקתי עליכם מים טהורים וטיהרתי אתכם", הקב"ה זורק ומטהר, כלומר זה השופך לו רבו קיתון על פניו מצד התיקון, "וזרקתי עליכם מים טהורים". אם נמצאים במדרגה שנצרך כלי אז אם זורקים מים על הדבר אז זה שורש דקלקול. אבל כשנמצאים במדרגה של כולו מלא מים שזה המדרגה העליונה של עובר במעי אימו כמו שנתבאר, אז שם כאשר הקב"ה זורק את המים זה לא ההגדה של "ירדו גשמים סימן קללה הוא לו", זה סימן קללה למי שנמצא במדרגה של "יקוו המים אל מקום אחד ותיראה היבשה", שאז זה במדרגה של "ואד יעלה מן הארץ" לצורך יצירת האדם, ואז הקב"ה שופך לו קיתון מים על פניו שורש דקלקול. אבל במדרגה העליונה של כולו מלא מים הירידת גשמים באופן של סימן ברכה.

זה ברור לכל בר דעת, הרי עכשיו יש לנו חלוקה לשניים, יש הזכרה גשמים ויש שאילת גשמים. ההזכרה אנחנו מזכירים מיד אחרי סוכות. שאילת גשמים הגמ' בתענית מה שנהגין כאן בארץ ישראל שאילת

שהסוכה כשרה לסכך בדבר שהוא גידולו מן הארץ, הק' ברכן שהוא במדרגה של 'ב-עור', הק' ברכות שהזוכר במדרגה של דוד המלך אז יש מציאות של כלי, זה עובר במעי אימו בתפיסה התחתונה של העובר שיש לו כלי שזה מעי אימו. מצד כך רבו שופך לו קיתון על פניו, נמצא שהוא סילק את הכלי ונשאר עור, נשאר המים לבד, שם המים לבד כלי כלים זה פגם, אין כלים. אבל מצד המדרגה העליונה של האם, מדגישים מצד המדרגה העליונה של האם, שאז כל העולם כולו עתיד לחזור למים. כל העולם כולו חוזר למים אז אין כאן "תיראה היבשה" שהיא הכלי למים זה רק "רבו שופך לו קיתון של מים" כלומר הוא מעלה אותו למדרגה של מים.

דוגמא בהירה ביום כיפור, יש לנו מדרגה של "מי מטהר אתכם הקב"ה אתכם, מה מקווה מטהר את הטמאים אף הקב"ה מטהר את ישראל", מקווה כלומר יש דין הרי של מעין ויש דין של מקווה, מקווה שורשו "יקוו המים אל מקום אחד ותיראה היבשה", כלומר יש מציאות של מקום קיבול המים "יקוו מים אל מקום אחד", כמוכן כלי מטלטל פסול, אבל "יקוו המים למקום אחד" זה ההגדרה של

שמה מתגלה המדרגה היותר עליונה, זה לא במדרגה של "יקוו המים אל מקום אחד ותיראה היבשה" שנצרך שהמים יהיו מקווים במקום אחד אבל זוחלים לא ראויים לטבילה, אלא זה במדרגה של מעין שמטהר בזוחליו, זה המדרגה העליונה של מדרגת הסוכה.

במדרגת המקווה צריך שיכנס כל גופו לתוך המים ואפילו חסר שיערה אחת אין רובו ככולו, יש דין שכולו בתוך המים. אבל במדרגה של המעיין "וזרקתי עליכם מים טהורים", אז הממוצע של זה זה "בא עליו הגל". אבל "וזרקתי עליכם מים טהורים" הזריקה כמו שמזים על מצורע וכדו' זה לא דין של כל גופו זה דין של זריקת מים. הזריקת מים האלה זו המדרגה של אותו עולם שאין כאן מציאות של עור וכלי, "וזרקתי עליכם מים טהורים וטהרתם" זה עומק המדרגה הפנימית של מדרגת הסוכה.

כאשר זורקים את המים אז המים מתפזרים, זה טבע הדבר של זריקה, כל זריקה נקרא מלשון זר מלשון זורה לרוח, זו זריקה. הרי לכתחילה הדין של סוכה סכך שהוא מעובה באופן שאין הגשמים נכנסים לתוכו זה לא לכתחילה, לכתחילה צריך שייראו

גשמים בז' חשון. ברור לכל בר דעת שאם יש כאן חלוקה לשניים הזכרת גשמים ושאילת גשמים, מחלקים את ה"משיב הרוח ומוריד הגשם" ל"ותן טל ומטר", זה פלוגתא זה שורש של מחלוקת. כל דבר שרואים אותו שהוא בא בשלבים בזה אחר זה, ביאור הדבר שבעולם התחתון הוא בא בשלבים, בשורש העליון שלו הוא צריך לבוא בבת אחת. כשהוא בא בשבילים אז השלב הראשון של הזכרת גשמים מתחיל אחרי היו"ט, ואז השאילת גשמים כבר מגיע בחשון. אבל במדרגה העליונה ששניהם מגיעים בבת אחת, השורש השאילת גשמים לא רק הזכרת גשמים, אלא השורש השאילת גשמים "ותן טל ומטר לברכה" לא הסימן קללה אלא "ותן טל ומטר לברכה" הוא נמצא בסוכות עצמם. ושם הגדרת הדבר אין קלקול באופן של "עד שתסרח המקפה" שיתקלקל התבשיל, התקלקל התבשיל זה מחמת ששורש המאכלים עכשיו הם בשורש אכילה דקלקול, זה "נתקלקל המקפה", זה שורש שיש מציאות של כלים אז זה מקלקל את התבשיל. אבל במדרגה העליונה של סוכה שזה כולו מלא מים, שם שופך לו רבו קיתון זה "ותן טל ומטר לברכה",

של נרות.

נמצא שכמו שנתבאר שעובר במעי אימו נר דלוק על ראשו בהקבלה לאותה הגדרה בדיוק נאמר שהדין לכתחילה של סוכה הוא שיהיו הכוכבים נראים מתוכו ויאירו לתוכו כי זה הארה של הנרות שמאיר בסוכה. זה ברור בהקבלה מה שחודד, מדרגת הסוכה היא לא רק לפי זה בדרגה של המים עצמו, אלא מתגלה בו המקיף של האור אבל לא מדין האור עצמו אלא מדין חלקי האור המתנוצצים בתוך הסוכה, זה "שיראו הכוכבים לתוכו" במדרגה של סוכה, מדרגה של סוכה של מים אבל יש בהם את הנר דלוק על ראשו שזה מדרגת הכוכבים.

המדרגה הזו של סוכה אם כן היא המדרגה השלישית מתתא לעילא, מדרגה של מים "אד יעלה מן הארץ" שורש של מציאות של מים. עכשיו זה "אד יעלה מן הארץ" כי יש פלוגתא של מים, "מים תחתונים בוכין אנן בעינן למהוי קדם מלכא" אחרי שיש רקיע. אבל במדרגה השלישית של הסוכה שהיא כולו מלא מים. כולו מלא מים זו המדרגה של הסוכה השלישית.

המדרגה העליונה של הסוכה היא

הכוכבים בתוך הסוכה. מבואר להדיא בדברי רבותינו מהו הגדרת הדבר שהכוכבים נראים בתוך הסוכה, זה האור העליון שנתפזר ונעשה ממנו ניצוצות של גלגל החמה שהוא שורש כלל האור, את שורש המקבל של גלגל החמה שהוא הלבנה, יש את הניצוצות שמתפזרים מהארת גלגל החמה זה נקרא כוכבים. יראו הכוכבים לתוכו כלומר שיקבלו את הניצוצות של האור העליון. כבר הוזכר הרבה פעמים, מדרגת אור ומדרגת מים, נעשה מהאור מים. מה הממוצע בין אור למים, כבר הזכרנו שיש יחס לאור ונר, ואז נעשה מים, "נר דלוק על ראשו". בהקבלה לכך ממש, נר - חלקי אור, נר לאחד נר למאה, נרות מתחלים. אור הוא בעצם אחד. הערך שנברא בו האור "ויאמר אלוקים יהי אור ויהי אור ויהי ערב ויהי בוקר יום אחד". אור הוא אחד. המהות שלו זה צופה מסוף העולם ועד סופו הוא אחד. הנר יש פלוגתא בנרות, הדלקת נרות במקדש, הדלקת נרות בחנוכה, ז' נרות ח' נרות, אבל הכל זה במדרגה של התחלקויות. הכוכבים הם במדרגה של נרות ביחס לגלגל החמה שהוא אור. גלגל החמה עצמותו הוא אור והמציאות של הכוכבים הם חלקי האור הם במדרגה

האור של הסוכה. סוכה כמו שהזכר דברי הגמ' בבבא בתרא סוכת עורו של לויתן. יש את המדרגה העליונה של סוכה מה עושה הקב"ה עמה עם אור של לויתן שנשאר, פורס אותו על ירושלים ואורו מבהיק מסוף העולם ועד סופו, כלומר זה ההבדל בין הניצוצות לאור שמבהיק מסוף העולם ועד סופו. הניצוצות זה כמו אותו גץ, גץ מתחת לפטיש לאחר מכן הוא נכבה. אבל האור שהוא אור אחד הוא מאיר מסוף העולם ועד סופו. זה האור במדרגה לא של אם אלא במדרגה של אב. כאשר האב הולך ויורד נעשה 'עב' מלשון 'עבים' עננים, זה השורש של הירידה מהאור למים מהאל"ף לעי"ן. אבל כאשר נתקן ע' וחוזר לאל"ף, העור חוזר לאור אז ה'עבים' חוזרים ל'אב', וזו המדרגה העליונה של מדרגת הסוכה.

מה שיש דין בסוכה אוכל בסוכה שותה בסוכה ישן בסוכה מטייל בסוכה, אבל לומד בסוכה כמו שאומרת הגמרא למגרס ולא לעיוני. אבל יש דין של לומד בסוכה, ודאי כפשוטו צריך לעשות כל מעשיו בסוכה זה "תשבו כעין תדורו", אז גם מטייל בסוכה, והכל הוא עושה בסוכה.

אבל בעומק ברור הדבר שמה שהוא לומד בסוכה זה מחמת ששורש הסוכה היא מדרגה של תורה אור, זה נקרא ללמוד בסוכה. זה לא רק הדין הכללי של "תשבו כעין תדורו" כפשוטו. אלא בעומק מונח כאן היסוד הדין של הסוכה, שכשהוא לומד בסוכה אז הוא מגלה את השורש של הסוכה, הוא מגלה את העור של לויתן בע' שהפך להיות אור בא'. תורה אור. לא רק מדרגה של נר מצוה ותורה אור, לכוון לקיים מצוות ישיבת סוכה, מדגישים שזה מדין מצוה, אלא העומק הפנימי שמאיר ע"י שהוא לומד בסוכה אז הוא מאיר את האור של מדרגת האב שלמעלה מן האם שהוא במדרגה של אור, אב חייב ללמד את בנו תורה. הוא חייב ללמד את בנו תורה, כלומר מה שנעשה אצל האם במדרגה של הסוכה במדרגה של מים כמו שנתבאר, האב חייב להעלות אותו למדרגה של סוכה של מים למדרגה של סוכה של אב. קטן משעה שהוא אינו צריך לאימו הוא חייב לסוכה, ומי חייב לחנך אותו בסוכה? על פי שיטת רבותינו האם אינה מחויבת בכך, אלא מי שחייב זה האב חייב לחנך אותו. ודאי שהאם אינה ישנה בסוכה היא פטורה מן הסוכה אז היא

ובועטים בה וכו'. מה עומק הדבר, לא שהקב"ה בעלמא מקדיר עליהם חמה, זה דבר חיצוני כהיכי תמצוי שלא לתת להם שכר. אלא הקב"ה מגלה להם את עומק הסוכה שמתגלה לעתיד לבוא בהדגשה.

לעתיד לבוא שבאים אומות העולם לתבוע שכר אז הקב"ה נותן להם סוכה לא במדרגה של עלמא דידן, אלא סוכה במדרגה דלעתיד לבוא שזה עומק מקדיר עליהם חמה כבימי תמוז, ובעומק ובשורש מוציא חמה מנרתיקה, אז שמתגלה במים שפך לו קיתון על פניו, מים בלא כלי, אז מתגלה אור בלא כלי אור בלא נרתיק. זה השורש של חמה בימי תמוז שהיא הניצוץ של ה"עתיד הקב"ה להוציא חמה מנרתיקה". והעומק שמתגלה בסוכה דלעתיד לבוא, שהסוכה דלעתיד לבוא היא במדרגה של אור. הסוכה הזו היא סוכת עורו של לויתן, אבל לא עורו של לויתן בע' אלא אורו של לויתן בא', אורו מבהיק מסוף העולם ועד סופו. זו המדרגה העליונה של מדרגת הסוכה. אלה הם ד' המדרגות של סוכה, קנ"ו, מדרגה של רקיע, מדרגה של אם ומדרגה של אם מתתא לעילא, אלו הם ד' מדרגות הסוכה כפי שנתחדד.

לא מחויבת לכאורה על החינוך של סוכה, אפילו המצוות שהיא חייבת לחנך לפי השיטות שנשים חייבות במצוות חינוך זה במצוות שהאישה חייבת, אומרת הגמרא היא לא חייבת ללמוד היא לא חייבת לקיים היא לא חייבת בחינוך של אותו מצוה. מתי היא חייבת, כשהיא חייבת בעצמה היא חייבת בחינוכו שלו.

לפי זה עומק ההגדרה שכתוב בגמרא שקטן שאינו צריך לאימו אז אביו מחנכו לישן בסוכה, הגדרת הדבר הוא מעלה אותו ממדרגת האם למדרגת האב. לכן כשהוא אינו צריך לאימו, כלומר הוא מתעלה ממדרגת אימו אז הוא עולה למדרגה של אב. זה עומק הארה של אביו שמלמד אותו לישון בסוכה.

אבל יתר על כן לא רק לישון בסוכה, אלא יתר על כן ללמוד בסוכה שזה השורש של המדרגה של סוכה שהיא במדרגה של תורה אור. זה עומק דברי הגמ' הידועים עד מאוד בריש עבודה זרה שלעתיד לבוא הקב"ה עושה דין, באים אומות העולם לתבוע את שכרם, אומר להם הקב"ה מצוה קלה יש לי וסוכה שמה מקדיר עליהם חמה כתקופת תמוז

צילתה מרובה מחמתה. אבל בעומק סוכה דלעתיד לבוא שאורו מבהיק מסוף העולם ועד סופו, אז אם הסכך עצמו מבהיק אז ברור שלא שייך שיהיה דין של סוכה שתהא צילתה מרובה מחמתו. על איזה דין נאמר צילתה מרובה מחמתה, ב"לא זכה נעשה לו צלצל", צל-צל, אצלו זה המדרגה של סוכה, שהיא ביסוד של צד. אבל ב'זכה' שמאיר בו המדרגה העליונה של הסוכה שהיא שורש האור העליון, שמה זה לא סוכה שצילתה מרובה מחמתה.

ובעומק להבין עמוק. צילתה, כל צל נקרא צל מלשון צלי, מלשון תפילה, "שלקחתי מיד האמורי בחרבי ובקשתי, בצלותי ובבעותי", זה נקרא 'צלי' - צל, כלומר כל מי שנמצא בצל הוא מתפלל לאור, כמו שמים תחתונים בוכים בעינין למהוי קמי מלכא, אותו דבר אור וצל מי שנמצא בצל הוא צלי הוא מתפלל להגיע למציאות של אור.

מצד מדרגה סוכה של מים, לומדים מ"ואד יעלה מן הארץ" מי שאין מכיר בטובתן של גשמים להתפלל עליהם כדברי רש"י הידועים, אז בסוכה מונח האופן של הצלי, לכן מבקשים בחג הסוכות על המים. זה נקרא מדין

אם כן שלימות ההארה העליונה של מדרגת הסוכה היא המדרגה ששייכת למדרגה של האב, מדרגה של אב.

שבעה רועים נמצאים בסוכה באים לסוכה, יש לנו את הג' אבות משה אהרן, הממוצע בין האבות לבנים זה יוסף ודוד המלך.

אז בפשטות הם מגיעים מדין שבעה רועין, שבעה אושפיזין מדין שבעה רועין. אבל בעומק יש לנו כאן ג' אבות, אז מונח שיש הארה של ג' אבות שמאירים בסוכה שמאירים את ההארה של האב, "זכור אב נמשך אחריו כמים". ולמעלה מכך "הציץ עליו בעל הבירה". ולמעלה מכך מדרגתו של אברהם אבינו "מי העיר ממזרח צדק". "העיר ממזרח צדק" שזה שורש הארת החמה.

אבל יתר על כן המדרגה העליונה של סוכה, אור דסוכה עולה בגימטריה רצ"ח זה הצוהר עם האותיות, זה המדרגה של סוכה "צוהר תעשה לתיבה". צוהר תעשה לתיבה שמאיר האור מכוח מדרגת האבות כמו שנתבאר, אבל לא רק מדרגה של "מי העיר ממזרח צדק" אלא מדרגה של צהרים. כבר הוזכר ברור ופשוט, עכשיו דין סוכה שתהא

את התפילה שיהיה כאן חמתה מרובה מצילתה, ודלא כאומות העולם שמבעטין ויוצאים אלא זה עומק בקשת התפילה, מי שתובע תמיד שיהיה חמתה מרובה מצלתה אז ודאי שכשיגע חמתה מרובה מצילתה הוא לא יהיה מבעט ויוצא. הפוך בדיוק.

כשנמצאים עובר במעי אימו אז הוא לא רואה את האור, הוא כולו נמצא בצל, נעלם, שבפנימיות רק הארה של נר שזה השורש 'דצילה' כמו שנתבאר. אבל כשעולים למעלה מכך למדרגת האור העליון למדרגה של שורש הדבר של "ויאמר אלוקים יהי אור ויהי אור", זה מדרגת חג הסוכות "ולקחתם לכם ביום הראשון פרי עץ הדר כפות תמרים וענף עץ עבות וערבי נחל", מאיר הארה בפנימיות של יום הסוכות שנקרא "יום הראשון" "ולקחתם לכם ביום הראשון", נאמר ביחס לארבעת המינים אבל זה מוגדר שסוכות מתחיל במדרגה שנקראת ראשון. חז"ל דורשים כידוע "ראשון לחשבון עוונות". בעומק ראשון לחשבון עוונות בדברי רבותינו הידועים שטרודים בארבעת הימים בין יום כיפור לסוכות אין שהות לעשות עוון.

הצל שאנחנו יושבים, מדין המים - צלי - מתפללים על המים בחג הסוכות.

אבל מהמדרגה העליונה יותר של הסוכה שהסוכה היא במדרגה של אור והמאיר לאדם נר דלוק על ראשו דעובר במעי אימו, והמאיר לו הארה שהכוכבים נראים בתוכו ומאירים לו הניצוצות הללו שהם במדרגה של נר דלוק על ראשו. אבל עדיין זה צל שמסתיר את מציאות האור, אז מתגלה בעומק החג הסוכות בצילתה מרובה מחמתה שזה דין של סוכה מתגלה ה"צלותי ובעותי" שהוא מבקש, הרחמן הוא יקים לנו את סוכת דוד הנופלת" עד המדרגה העליונה "כשם שזכיתי לישב בסוכה זו כך אזכה לישב בסוכת עורו של לויתן". זה מה שאנחנו יושבים בצילא דמהמנותא, משם נובעת התפילה שאזכה לישב בסוכת עורו של לויתן.

סוכת עורו של לויתן זה לא שכשיוצאים מן הסוכה מבקשים ששנה הבאה יזכו לישב בסוכת עורו של לויתן, אלא כשיושבים בסוכה כשיושבים בצילא דמהמנותא כשיושבים בצילתה מרובה מחמתה זה טובע במעמקי הנפש את ה'צלי'

אור פניו, פה היה במדרגה של ראשו שמאיר עליו אור הסוכה של האור דלעתיד לבוא כל השנה כולה. משה הוא מבני לוי, זה הסעודה דלויתן דלעתיד לבוא שמאירה אצל משה.

והעומק הפנימי שמתגלה בחג הסוכות, להבין עמוק, ארבעת המינים לולב אתרוג הדס וערבה, ישנם שני אבחנות יסודיות, כבר דובר הרבה, מצד אחד ישנה אבחנה שהאתרוג גבוה מכולם, יש בו עם וריח. מצד שני יש אבחנה של לולב שהוא גבוה מכולם מצד קומתו דמתה לתמר, ועל זה אנחנו מברכים את הברכה "על נטילת לולב" שהוא העיקר כמו שהזכירו כבר הראשונים.

ישנה אבחנה שהלולב מצטרף עם הערבה. בדרך רמז בגימטריה לולב וערבה בגימטריה של משה. כלומר, מדרגתו של משה רבנו שזה הפנימיות של הסוכה שהוא במדרגה של "זכרו תורת משה עבדי", משה קיבל תורה מסיני, תורה אור. אז הוא מגלה סוכה במדרגה של אור. זו המדרגה העליונה. "מלמד תורה לכל ישראל, בסוכות הושבתי את בני ישראל בהוציא אותם מארץ מצרים", ומי שהיה איתם מיציאת מצרים כל הארבעים שנה לערך זה

אבל העומק של דברי חז"ל הוא כך, "ראשון לחשבון עוונות", כלומר אנחנו מעלים את זה מהמדרגה של "סוכת דוד הנופלת" שזה מקום של חשבון עוונות עד המדרגה של "היום הראשון" במדרגה העליונה של "ויאמר אלוקים יהי אור ויהי אור, ויהי ערב ויהי בוקר יום אחד". בסוכה מאיר ההארה של היום הראשון אור שברא הקב"ה ביום ראשון אדם צופה בו מסוף העולם ועוד סופו, גנזו, והיכן גנזו, כמו שהוזכר, גנזו בסוכה. ועל זה עומק ה'צלי' על זה עומק התפילה שהאדם תובע לצאת ממדרגת הצל ולחזור למדרגת האור, הוא תובע לחזור למדרגת האור של היום ראשון אבל לפני המציאות הגניזה. "צפה הקב"ה במעשיהם של רשעים ולכן גנזו", זה "ולקחתם לכם ביום הראשון ראשון לחשבון עוונות", זה שורש מעשיהם של רשעים. אבל כשחוזרים ליום הראשון עצמו בעצם אז חוזר ומאיר המדרגה של שורש האור שממלא את כל העולם כולו.

עם זה נבין את העומק, זה בעצם המדרגה שכבר הוזכר הרבה "בהילו נרו עלי ראשי", נר דלוק על ראשו. אבל מדרגתו של משה רבנו שהוא במדרגה של "קרן אור פניו" מכוח אור השכינה שהייתה על גביו אז קרן

צריך לומר "אמרתי אעלה בתמר", כידוע מה שאומרים רבותינו ראשי תיבות 'אתרוג' 'ערבה' לולב הדס - אעלה בתמר. מכוח מה שהלולב עולה למעלה אז הוא מעלה את כולם זה "אעלה בתמר" דייקא, מתגלה האבחנה העמוקה של כפות תמרים שמצטרפים עם הערבה. הרי תמר שיש בו טעם ואין בו ריח זה ההגדרה של לולב. אבל לולב הרי אנחנו לא נוטלים את התמרים שבדבר, נוטלים את הכפות שבדבר. זה שני מדרגות בלולב. המדרגה האחרונה שבלולב זה מדרגת תמרים, המדרגה העליונה שבלולב הוא מדרגת הכף - הכפות תמרים. כלומר הכפות תמרים זה הכף כ' פ' שהוא הגימטרייה של הק' ברכן שהוא מתגלה במדרגת הערבה שיש בו אותיות של הרע, הוא שייך למדרגת דוד ק' ברכן לתתא. אבל שמצרפים את הערבה והלולב 'על' - ר"ת ערבה לולב גימטרייה ק'. אז נעשה מהק' ברכן עד המדרגה העליונה שהיא במדרגת האור שבסוכה כמו שנתבאר, זו המדרגה 'גלגל חמה מאיר בסוכה' מוציא הקב"ה חמה מנרתיקה ביסוד הגלגל, זה ההארה של מדרגת הלולב. עיקר המילה לולב עצמה זה ה'לול' שבלולב. ה'לול' שבגימטרייה גלגל

ומשה רבנו, הוא גילה אצלם את המדרגה של הסוכה מכוח אהרן אז היה סוכה מדין ענני כבוד. אבל מכוח מדרגתו של משה הרי במות אהרן נסתלקו העננים וחזרו בזכות משה. ברור לכל בר דעת שהעננים שהיו בזכות אהרן והעננים שחזרו בזכות משה הם לא אותם עננים. העננים שהיו בזכות אהרן הם במדרגות התחתונות שהוזכרו קודם לכן, היה מים בזכות מרים ועננים בזכות אהרן. אבל בזכות משה היה מן שנתפשט מן הזיו העליון כמו שכבר הוזכר ביסוד דברי הרמב"ן. אז כשחוזרים העננים מכוח משה רבנו אז העננים במדרגה של אור. כשאנחנו יושבים בסוכה זכר לענני כבוד, המדרגה התחתונה שאנחנו יושבים זה בענני כבוד שהיו מכוח אהרן, זו המדרגה של אהרן של "אוהב שלום ורודף שלום, סוכת שלומך" כמו שנתבאר.

אבל כשמאיר האור הפנימי יותר כשמת משה נמנעו הענני כבוד, נסתלק המדרגה של ה'צל-צל' שזה בגימטרייה עמלק ואז בא הכנעני שהוא עמלק להילחם בישראל כי נסתלקו העננים, אבל הם חוזרים מכוח משה רבנו, אז המדרגה של סוכה במדרגה של אור, מצד כך הלולב מצטרף ביחד עם הערבה.

על כנפי השכינה, הוא עולה למעלה מכך, הוא עולה למדרגה שעולם כולו גנוז ונמצא בתוך הארת האור אינסוף שזו שלמות הארת הסוכה לעתיד לבוא. "עתיד הקב"ה להחזיר את כל העולם כולו למים", אבל זה לא תכלית הבריאה, אחרי שהוא יחזיר את הכל למים הוא יחזיר אותו לאור מסוף העולם ועד סופו. בתחילה הוא מחזיר את העולם כולו למים, אבל זה העולם כולו למים, לאחר מכן הוא חוזר כולו לאור מסוף העולם ועד סופו, אבל לאחר מכן הוא חוזר למעלה מכך למדרגה של העולם שלמעלה מן העולם שנמצא למעלה מן הכל. זה בעומק המדרגה של עולם - העלם ע' ל' מ' שורש, הערבה, לולב, והכל עולה למעלה ממדרגה של הדבר, זה מעלה את הכל ללמעלה, למעלה מן המ"ם של המים, זה השורש של המדרגה של העולם במדרגה העליונה שכולו מלא ממדרגת אור אינסוף, כל הבריאה כולו נכללת בו יתברך שמו, וזו היא שלמות מדרגת הארת הסוכה. אור אין סוף מאיר מלגו ומלבר חובק ומאיר את כולו, זה אור שצדיקים ישמחו שיתגלה לעתיד לבוא, אור שאין לו סוף, שלימות מדרגה.

מאיר מכוח הלולב הארה של עתיד הקב"ה להוציא חמה מנרתיקה אז מתגלה הגלגל חמה באופן השלם שלו, מתגלה המדרגה של הסוכה שהיא במדרגה של אור ואז היא מעלה את כל הד' מדרגות ללמעלה מטעם ולמעלה מריח, זה הכ' המתהפכת כבר הוזכר הרבה, כ' הפך, וזה הכ"ף שמהפכת ומחברת מהמדרגה התחתונה של הערבה עד המדרגה העליונה של הלולב "אעלה בתמר דמתה לתמר", היא מעלה את הכל למדרגה שכולו מציאות של אור כפי שהוא מצטייר בנקודת השורש של, זה שלימות ההארה של מדרגת הסוכה.

אבל יתר על כן (לעתיד לבוא) אור שברא הקב"ה ביום ראשון אדם צופה בו מסוף העולם ועד סופו, אלא עיקר מדרגת הסוכה מה שהאדם נכלל באור שאין לו סוף שזה שלמות הארת הסוכה, הוא בטל, הוא למעלה מהק' ברכן הוא למעלה מהרקיע, הוא למעלה מהמים ולמעלה מהאור שנאמר בו "ויהי אור", אלא אור שהיה בו כבר, כמו שאומרים חז"ל, שזה אור שאין לו סוף, שזה עיקר מדרגת הסוכה דלעתיד לבוא שאדם נמצא בתוך הסוכה, לא "יחביאנו בצל כנפיו תחת כנפי השכינה", אלא

בס"ד

בלבביפדיה עבודת ה' גוג

כו סיון תשפ"ז

- ◆ שיעור מוגה
- ◆ תמצית השיעור
- ◆ שאלות ותשובות

ליצירת קשר
ישראל 073.295.1245
ארה"ב 605.313.6660

שיעורי הרב זמנים
ב"קול הלשון"

בלבבי
משכן
אבנה

בכלבי
שו"ת
לימוד
בהשענא
רבא
תשפ"א

לימוד בהושענה רבא [מארכיון שו"ת #9525]

שאלה

שלום הרב,

הספרדים נוהגים לעשות בלילה הזה סדר לימוד של ספר דברים וכן זוהר וכו' בנוסף לתחנונים והסליחות שקוראים בלילה. תיקון ע"פ המקובלים.

- אני יודע שמדברים על זה שמעלת קריאת ספר דברים בלילה הזה לפני חצות חשובה מאוד.
א. מה המעלה הספר הזה דווקא?
ב. למה דווקא הוא בליל הושענה רבא?
ג. למה דווקא לפני חצות?
ד. מה העניין הפנימי הנפשי שצריך להקשר אליו בקריאת ספר דברים.

תשובה

א

א. עיין מושב זקנים (במדבר, כא, יד) וז"ל, בספר מלחמות ה', פירש הרי"ח, זהו ספר ואלה דברים, שיש בו "מלחמות ונצחונות של ישראל", כגון (דברים, ד, יב) ובשעיר ישבו החרים לפנים ובני עשו יירשום, וכו'.

ב. ועיין תוס' (גיטין, ב, ע"א, ד"ה המביא) משנה תורה לא חשיב, שאינו אלא "חוזר ושונה מה שלמעלה". בחינת מלכות לית לה מגרמה כלום. ולכך נקרא "משנה" תורה, עיין מצודות דוד (יהושע, ח, לב), ששונה מה שקדם לו. ועיין הכתב והקבלה (דברים, יז, יח) משנה, כמו פירוש וביאור דברים, עיי"ש. ולכך מלך קורא בהקהל ספר דברים.

ג. כולו תוכחות. עיין רש"י (דברים, א, א). ועיין שפתי כהן (שם, לא, י). ואור החיים (שם, כו, ח). ופחד יצחק (שבועות, מאמר מה). ועיין ליקוטי הלכות (ערלה, ה"ד) שאעפ"כ לא יתייאשו מן הרחמים, עיי"ש.

ד. עיין אדרת אליהו (דברים, לד, יב) ספר דברים כולל תתקנ"ה פסוקים. סימן הנ"ץ (צ' סופיות עולה תשע מאות), והוא כי ידוע בספרי מקובלים שהרקיעים הם תתקנ"ה, כמנין השמי"ם (מ"ם סתומה ו' מאות), וכו', כי משה רבינו כוון בכל פסוק לפתוח שער רקיע אחד להעלות נשמתו בקדושה, עיי"ש עוד.

ה. עיין מגילה (לא, ע"ב) קללות של משנה תורה - משה מפי עצמו אמרן. עיין זוה"ק (ואתחנן, רסא, ע"א) האי דאקרי משנה תורה, משה מפי עצמו אמרן. עיין תוס' (שם). וטורי אבן (שם). ועיי"ש (רסה, ע"א) ביאור מפי עצמו. ודברי דוד (דברים, כח, כ), ואור החיים (שם, א, א). ומהרש"א (מגילה, לא, ע"ב). ובר"ח (שם). ופרי צדיק (במדבר, ה, כי תבא, יד), וצדקת הצדיק (קפ"ג).

ו. עיין מהר"ל (תפארת ישראל, פרק מג) שמשנה תורה מצד "המקבל" - "הואל משה באר את התורה הזאת". כי המקבל הוא צריך יותר פירוש וביאור, וזהו ההפרש אשר יש בין התורה ובין משנה תורה. ובעומק, יש תורה שבכתב, ויש תורה שבע"פ, והממוצע הוא משנה תורה. ולכך נקרא משנה תורה. עיין ר' צדוק (דובר צדק, עמוד קכז), ופרי צדיק (ט"ו בשבט, ב. ויקרא, בהר, א. ובחקתי, יא. ובהעלותך, יא. ועוד). ועיין העמק דבר (במדבר, יד, לד). ועיין פחד יצחק (שבועות, מאמר יב). וזהו משנה תורה, שנים, כתב וע"פ.

ז. ואמרו (ב"ר, ו) דאמר רשב"י, ספר משנה תורה היה סיגנון ליהושע. ועיין מגלה עמוקות (ואתחנן, אופן רמו).

ח. מצות "דבקות", נאמרה בספר דברים, ודו"ק היטב. עיין פתח האהל (ראה) שסוד ספר דברים, דבקות. וספר זה נאמר בערבות מואב, סמוך לכניסתם לארץ ישראל, משא"כ שאר הספרים נאמרו במדבר. ודו"ק, שבחינת משנה תורה, שורש לתורת א"י. ועיין ליקוטי הלכות (או"ח, סעודה, ה"ד. מילה, ה"ה. חלוקת שותפים, ה"ה) שספר דברים מדבר כמעט כל פרשה מא"י. ועיין ציוני (דברים).

ט. עיין משך חכמה (שמות, לב, יט) וז"ל, להראות כי אין בנברא קדושה בעצם, רק מצד שמירת ישראל התורה כפי רצון הבורא ית"ש הקדוש הנמצא האמיתי הבורא הכל ית"ש וזכרו, וכמעט ע"ז נכלל כל ספר דברים, להזהירם בזה, כי לא ראיתם כל תמונה, וכו', השמר לך (שם, ד, ט). ועיין אברבנאל (שם, יז, יד) ולכך צוהו (למלך - דייקא) השם יתעלה שיכתוב לו את משנה התורה, וידמה שיהיה ספר "אלה הדברים", שרוב גופי התורה תלויים בו. ועיין"ש (לא, ט) שרוב מצות התורה "והברית" נכללים בו, וכו', כי "ספר הברית" הוא ספר "אלה הדברים".

י. עיין שיח שרפי קודש (בשם חידושי הרי"ם) ספר "דברים", הוא משנה תורה, להורות שאם שומר בדרך התורה מתחילה ועד סוף, נעשה "דיבורו" קדוש (סוד דיבור - מלכות, כנודע). ועיין פרי צדיק (דברים, א). ואגרה דכלה (שם).

ב ספר דברים כנגד מידת מלכות, שזה כנגד הושענא רבה, כמ"ש בשער הכוונות. ועיין טעם נוסף בליקוטי הלכות (הלכות ס"ת, ה"ב).

ועיין ספר התמונה (תמונה שלישית) ספר אלה הדברים כנגד שמטת עטרת. ועיין גר"א (תיקון כ"א). ושושן סודות (אות ר"ח) סוד שחייב כל מלך לכתוב ס"ת לעצמו. ועבודת הקדש (ח"א, פרק כ"א). וחמדת ימים (חג הסוכות, פ"ו). ומשנת חסידים (מסכת ימי מצוה, סוכה, פ"ג).

ויש ז' ספרים, כי "ויהי בנסוע הארון" ספר בפני עצמו (עיין מסכת סופרים, פ"ו, ה"א). ונמצא ספר דברים ספר שביעי, כנגד יום השביעי. וכן המלך היה קורא ספר זה בסוף השנה השביעית.

ג עיין שער הכוונות (דרושי חג הסוכות, הקדמה) וז"ל, הנה בחצי הלילה הראשון, תקרא ספר ואלה דברים כולו עד סוף פרשת וזאת הברכה. וזה הספר נקרא משנה תורה כנודע, ואם תשלים קריאתו קודם חצות, וכו'. ועיקר הדין הוא נידון בחצי הראשון של הלילה כמ"ש

לקמן. ועיין שם (דרוש ו') ז"ל, ובזה תבין מ"ש בספר הזוהר ובתיקונים, כי ספר אלה הדברים הנקרא משנה תורה הוא במלכות, עיי"ש. ועיין פרי עץ חיים (שער הלולב, פ"ד). וטעמי המצוות (האזינו, ד"ה מצות כתיבת ס"ת). ומחברת הקודש (שער הושע"ר).

ד חיבור לכח "המקבל."

שאלה

- ראיתי שהרב כתב לגבי התיקון של שבועות על שאלה של לימוד לבד בעניין שהאדם מתחבר אליו שיעשה כך ולא צריך לעשות את תיקון ליל שבועות ורק ילמד גם בבחינת כלל.
- א. אם אני מרגיש שאני יותר מתקדם ומתחבר בלימוד עצמי שלי בנושאים שאני רוצה ולא עם ציבור וכן מעדיף לא לקרוא את התיקון האם אוכל לעשות כך? מה עדיף? מה השיקולים?
- ב. האם אוכל גם לוותר על קריאת ספר דברים?
- ג. האם יש דגשים פנימיים מיוחדים ללילה הזה?

תשובה

- א. מעט עם הציבור, אל תפרוש מן הציבור. והשאר לפי השגתך. זו שאלה יסודית האם לנהוג ע"פ קבלה גם למי שאינו במדרגה זו.
- ב. כנ"ל, מי שאינו נוהג ע"פ קבלה, כן. אולם אם נהג עד השתא, צריך התרת נדרים.
- ג. כנ"ל.

לקבלת הקונטרס בדוא"ל, יש לשלוח בקשה לכתובת:

bilvavi231@gmail.com

לקבלת הקונטרס בפקס, יש לשלוח בקשה לפקס המערכת:

03-5480529

ניתן לשמוע את השיעור בחיוג לקול הלשון

או למספר הישיר לשיעורי הרב

073-295-1245

ולהקיש: כוכבית וסולמית ביחד [*#]

[מספר שיעור] 42575626

סולמית [#]

© כל הזכויות שמורות

מערכת 'בלבבי משכן אבנה'

טלפון: 052.763.8588

פקס: 03-5480529

ת.ד. 34192

ירושלים

9134100

bilvavi231@gmail.com

קו ישיר לשמיעת

שיעורי מורנו הרב שליט"א

ב'קול הלשון':

ישראל 073.295.1245

USA 718.521.5231

רבישת ספרי הרב: ספרי

אברמוביץ

משלוח ברחבי העולם

03.578.2270

וְלֹא סֶתִיר
עוֹד פָּנִי
מֵהֶם אֲשֶׁר
שָׁפַכְתִּי
אֶת רוּחִי
עַל בֵּית
יִשְׂרָאֵל
נְאֻם ה'

(יחזקאל לט כט)

הפנימיות של
המלחמה זוהי
המלחמה בנפש
שמתגלה אצל כל
יחיד ויחיד - זוהי
המלחמה שבמדרגת
נפש ... מלחמה
שמתגלה בנפשו של
כל יחיד ויחיד, ושם
העבודה הנתבעת
מהאדם היא שכל
הוויית חייו, יסודה
ועיקרה יהיה הקשר
העמוק של ה'עצמו'
שלו יחד עם הוא
יתברך שמו.

היחס בין מלחמת גוג ומגוג לבין מלחמת עמלק

גוג - גוג המלך של מגוג - וזהו מלחמת גוג ומגוג שמבוארת ביחזקאל (פרק לח-לט), שמפטיירים אותה בשבת של חג הסוכות, המלחמה של אחרית הימים.

ולכאו' הרי אנחנו מוצאים שדייקא ביחס לעמלק נאמר ש"אין השם שלם ואין הכסא שלם עד שימחה זרעו של עמלק" כמו שאומרים חז"ל, וכמו"כ זה נאמר בקרא [ביחס לאחרית הימים] "ועלו מושיעים בהר ציון לשפוט את הר עשיו".

וא"כ מבואר שהמלחמה האחרונה היא מלחמה בעמלק, ולכאו' איך זה מסתבר עם מה שמבואר מאידך שהמלחמה האחרונה היא המלחמה של גוג.

ורבותינו כבר עומדים על כך, וה'שם משמואל' כותב^א במאמריו על חג הסוכות ביחס להפטרה שמפטיירים אז במלחמת גוג ומגוג כפי שהוזכר, שעניינם של גוג ושל עמלק הוא אחד.

ויתר על כן מבואר ב'פרי צדיק' בפרשת נשא^ב שלא רק שעניינם אחד אלא שגוג עצמו הוא מזרעו של עמלק.

על כן מצינו ברמב"ן בספר במדבר שכמו שבמצרים כל המלכים שהיו במצרים היו נקראים פרעה משום שפרעה זה לא שם פרטי של אדם מסויים, אלא כל מלך במצרים, כשהוא היה מקבל את מלכותו, הוא היה נקרא פרעה, כך גם בעמלק, שם **המלך** של עמלק היה נקרא אגג כי גם השם אגג הוא לא שם של איש אחד אלא שם המלך שמוֹלך בעמלק.

גדר המלחמה על מדרגת הגג שבנפש שמתגלה אצל 'גוג' ואצל 'אגג'

ולפי"ז אנחנו מוצאים גם בעמלק וגם בגוג שורש של שמות הקרובים זה לזה, **גוג** - **אגג** שבשניהם יש את שורש **גג**.

והגדרת מהות הדברים - הרי בכללות ממש, כיון ש'ראשית גויים עמלק' (במדבר כד, כ), לכן עמלק נלחם בישראל שהם ג"כ נקראים ראשית כמו שנאמר בקרא (ירמיה ב, ג) 'קודש ישראל לה' ראשית תבואתו' וכמו שדורשים חז"ל על 'בראשית' - 'בשביל ישראל

^א שם משואל, שבת חוהמ"ס שנת תרע"ג, והנה בכתבי האריז"ל (גוג=עמלק)

^ב פרי צדיק, פרשת נשא [טו] ד"ה וע"י סעודה

^ג פרי צדיק פרשת שמיני [ט] ד"ה גוג שהיה משורש גג

של עולם שנה ונפש, במדרגת עולם זהו מקום הבית שהמקום העליון שבו הוא הגג, במדרגת זמן זה מתגלה בחג הסוכות שאז מפטירים את ההפטרה של גוג וכמו שאומרים חז"ל שבחג הסוכות עתידה להיות מלחמת גוג, ובמדרגת נפש זה מתגלה במדרגת הגג של הנפש דהיינו במדרגה העליונה שבאדם.

ומתחדד לפי זה שהסיבה שמלחמת גוג עתידה להיות בסוכות - שלכן גם מפטירין את ההפטרה הזו בסוכות כמו שהוזכר - זה משום שעל אף שלסוכה יש ששה צדדים, אעפ"כ מה שהיא נקראת סוכה זה על שם הסכך שהוא הגג של הסוכה, והיינו שכנגד כח הגג של הסוכה שזהו הסכך שהוא עיקר הגדרת הסוכה, מתגלה מלחמת גוג דייקא בחג הסוכות.

וההגדרה היסודית שעולה לפי זה - כאשר יושבים בסוכה, האדם צריך להיות במדרגת גג, כלומר, מלבד ההגדרה הכוללת שסוכה היא 'צילא דמהימנותא' שמתגלה בישיבת הסוכה, ההגדרה המדוקדקת יותר היא שהאדם צריך להיות בסוכה במדרגת גג והיינו שבישיבה בסוכה האדם צריך להיות בטל ל'שם שמים ששורה על הסוכה' שעיקרו הוא כסכך שהסוכה קרויה על שמו, והאדם צריך להיות בטל למדרגת הגג.

ולכן, על זה גופא חל מלחמת גוג בחג הסוכות, על מדרגת הגג של האדם, האם האדם נמצא במדרגת גג או לאו.

שנקראו ראשית⁷. והרי שלעומת הראשית דתיקון של ישראל עומד עמלק שהוא הראשית דקלקול.

אבל בהגדרה מחודדת יותר, על אף שנאמר בעמלק 'ראשית גויים עמלק', אבל כשהוא בא להילחם בישראל הוא דייקא לא נלחם בראשית של ישראל⁸ אלא "ויזנב בך כל הנחשלים אחריך" (דברים כה, יח) כמו שאומרים שם חז"ל **ש'ויזנב'** זה מלשון מכת **זנב** שהוא נלחם דייקא באלו שנחשלים.

ומבואר א"כ, שעל אף ששורש המלחמה שלו בישראל היא בהעמדת ראשית לעומת ראשית, אבל כשהוא בא להילחם **בפועל** בישראל, עיקר המלחמה שלו היא לא בראשית שבישראל אלא המלחמה שלו היא בשפלים ובפחותים⁹, בבחינת ה'סיפא' שבישראל ולא בראשית.

אבל לעומת כך במלחמה **שגוג** בא להילחם בישראל [בפרט לפי ה'פרי צדיק' שהוא גופיה מזרע עמלק] הוא בא להילחם דייקא על **הגג** העליון של ישראל, וכפי שנתבאר, שורש הדבר מתגלה בעמלק עצמו שלעומת **דם** על כל גויים ה" (תהלים קיג, ד) עומד **עמלק** שהוא בגימטריא **דם** וזהו **אגג** מל' **גג** כמו שהוזכר, אבל המלחמה שמתגלה בפועל מצד הרוממות והכח העליון, מתגלה דייקא **בגוג** שהוא מלשון **גג**.

הגילוי של מלחמת גוג בחג הסוכות - לבחון אם האדם נקשר למדרגת הגג הפנימית שמתגלה בסוכה

ומצד כך, זה מתגלה בכל שלושת המדרגות

⁷ על אף שכשהיושע נלחם בעמלק הוא כן הרג את ראשית גבוריו כמו שאומרים חז"ל על הפסוק (שמות יז, יג) "ויחלוש יהושע את עמלק" וגו'.

⁸ ועל אף שכל קצוות שורשם אחד, וא"כ הקצה העליון של הראשית הוא מאותו שורש של הקצה התחתון של השפלים והפחותים, כמו שמוצאים בקרא את הלשון קצה הן על הקצה העליון והן על הקצה התחתון כמו שתי האפשרויות המבוטאות בחז"ל בפסוק (בראשית מז, ב) ומקצה אחיו לקח'.

⁹ וכהגדרה כוללת, שם שמים ששורה על הסוכה שורה על כל הששה צדדים, ואפילו על הנוי וקישוטי סוכה כמו שמבואר בגמ' בסוכה.

הוא בא דייקא באחרית הימים בסיפא של כל הגלגולים כולם.

וידועים עד מאד דברי התרגום על הפסוק "סוף דבר הכל נשמע את האלקים ירא ואת מצוותיו שמור כי זה כל האדם" (קהלת יב, יג) שהקב"ה עתיד באחרית הימים לפרוס את כל מעשי הנבראים כשמלה, ובעומק כוונת הדבר היא שהקב"ה עתיד לצרף את כל מעשיו של כל נברא ונברא^ז מכל החלקים של כל הגלגולים כולם.

וכמובן, אצל רוב בני האדם, על דרך כלל פחות נמצא אצלם בגילוי מה עבר עליהם בכל הגלגולים כולם. אבל "אע"ג דאיהו לא חזי, מזליה חזי", ואותם כוחות טובים שיש בנפשו של האדם, חלקם שייכים לו משורש יצירתו וחלקם הם חלקי הדברים שהוא זכה לקנות אותם בכל גלגול וגלגול שהוא זכה לקנות בו דברים, ותמצית מצבו שבו הוא נמצא בגלגול הזה, זה תמצית של כל מה שהיה ראוי להצטרף ממנה שעבר עליו בכל הגלגולים שהוא היה בהם.

אבל כסדר, לעולם יש את השלב הבא, ועל אף שעד השתא הוא נמצא במדרגה אחת, הוא יכול לעלות למדרגה הבאה.

אך כשמגיעים לאחרית הימים שעליהם נאמר "שנים אשר תאמר אין לי בהם חפץ" (קהלת יב, א) ועומד להסתלק כח הבחירה, הרי שמתחיל להתברר מהי מדרגתו של כל אדם ואדם.

היחס בין הדין על עוה"ב של ראש השנה לדין על עוה"ב שבאחרית הימים

וכדוגמא בעלמא לדבר - הרי ראש השנה הוא זמן של דין, וכמו שידוע מדברי הראשונים

מלחמת גוג היא באחרית הימים כנגד מדרגת הגג שבנפש האדם שהצטרפה מהגלגולים של כל ימות עולם

ונתבונן להבין לפי^ז ביתר עומק - הרי כמו שמוסד בדברי רבותינו, "שית אלפי שנים הוי עלמא" זה הזמן של כל ימות עולם והסיפא של ימות עולם הוא בסוף השית אלפי שנים, ועל אף שכבר יצאו הרוב שנים של ה'שית אלפי שנים' ועדיין משיח בן דוד לא בא, אבל סוף ימות עולם יהיה בסוף השית אלפי שנים.

ובכללות, יש את סדר כל הגלגולים שמתגלגל כל אדם ואדם בכל הימות עולם הללו, אבל התכלית של כל הגלגולים היא שמצירוף כל הגלגולים כולם, האדם יזכה להגיע לנקודה העליונה ביותר שהוא יכול להגיע אליה. - אמנם יש גלגולים שהוא עולה יותר ויש גלגולים שח"ו להיפך, אבל מצירוף כל הגלגולים יחד, מתבררת נקודת המדרגה העליונה שהוא זוכה להגיע אליה - והיא היא המדרגה הגמורה של הגג שבנפש.

ועל אף שגם בכל רגע ורגע ובכל זמן וזמן יש את כח הגג שמתגלה באדם לפי מדרגתו הפרטית שהוא נמצא בה עכשיו^ח באותו גלגול, אבל יש את הגג הכללי של מדרגתו שמצטרפת מכח כל ימות עולם.

וזהו עומק מלחמת גוג שהוא בא באחרית הימים להילחם עם ישראל כדברי חז"ל כידוע^ט, כלומר - זה לא מלחמה כפשוטו שהוא בא להרוג או לטמא את ישראל, אלא ההגדרה העמוקה של המלחמה היא שהוא בא לגעת במדרגת הגג של הנפש שהצטרפה אצל כל אדם מישראל מכל הגלגולים כולם, ולכן

^ז כל יום, כל שבוע וכל חודש וכן ע"ז הדרך.

^ח והוא גורר למלחמה הזאת את כל האומות כידוע מדברי חז"ל.

^ט וכמו"כ את מעשה כל הנבראים יחדיו.

מדרגתו של האדם כל ימות עולם - מדרגת עראי ומדרגתו של האדם בסוף ימות עולם - מדרגת קבוע לנצח

זוה א"כ ההבדל העצום בין מה שהיה כל ימות עולם לבין הזמן שמתגלה מלחמת גוג בסוף ימות עולם¹. בכל ימות עולם, כל מדרגה ומדרגה שהאדם נמצא בא היא מוגדרת בהגדרה כוללת מדרגה של עראי כיון שהיא יכולה להשתנות שלאחר זמן הוא יהיה במדרגה אחרת וזה בחינת דירת עראי ששורשו הוא במאן דאמר שסובר שסוכה היא דירת עראי, אבל לעומת כך השורש שמונח במ"ד שסוכה דירת קבע בעיניו הוא מדרגת הקבע שמתגלה בסוף ימות עולם שאז נקבע על כל אדם איפה ה'קבע' של אותו אדם לנצח נצחים.

ואמנם כמו שנתבאר רבות במקומות אחרים, גם במצב הזה של הקבע לנצח נצחים שייך שיהיה 'ילכו מחיל אל חיל' מחמת שזה גופא היא מדרגתו שהוא מתנוועע ועולה כסדר, והרי שלפי כח התנועה שהוא עלה עד עכשיו, כך הוא ממשיך לעלות. אבל ביסודו הוא במצב של קבע.

וההגדרה היא א"כ - עומק הנסיון של אחרית הימים הוא, שאז - כל אדם נבחן כמה הוא קבוע.

השורש של 'מרובא פריש' - כי הוא נידון ביחס לכללות והשורש של קבוע - שהוא נידון כשלעצמו

והסבר הדברים - הרי יש את היסוד של רוב שמבואר בגמ' בחולין ובעוד מקומות בש"ס בין

כהגדרה כוללת², שישנם שני דינים בראש השנה, דין אחד ביחס לגזירות האדם בעולם הזה מה שיהיה אתו בשנה הבאה על כל החלקים והפרטים, ודין שני על האדם עצמו אם הוא בן עולם הבא או לא, ולכא' מה שייך לדון בכל שנה אם הוא בן עולם הבא או לא, הרי הזמן שמתאים לדון על זה הוא בסוף ימות עולם, מה חלקו הראוי לו בעולם הבא, ובהגדרה הפשוטה - דנים בכל שנה ושנה לפי מדרגתו כפי שהוא עכשיו, האם הוא בן עולם הבא או לא, על אף שבפועל כשיבוא הזמן של מדרגת עולם הבא, יתכן שיהיו שינויים, ויש אפשרות שהוא יתעלה יותר ויש אפשרות שח"ו הוא ירד בינתיים, - בהגדרה יותר עמוקה הנידון הוא האם עכשיו הוא במדרגה שהוא **כבר מצורף** לעולם הבא, אבל ההגדרה הפשוטה יותר היא שהנידון הוא האם לפי מדרגתו עכשיו, הוא שייך למדרגת בן עולם הבא.

אבל זה רק הדין שדנים בכל שנה ושנה, אבל עיקר הדין הזה מתגלה דייקא בסוף ימות עולם.

וכפי שנתבאר, זוהי מלחמת גוג שנמצאת בסוף ימות עולם, וכפשוטו, בסוף ימות עולם מתגלה מצד הקלקול המלחמה של כח שער הנו"ן דקליפה כפי שכבר הורחב בארוכה עד למאד במקומות רבים³.

אבל ישנו יחס נוסף במלחמה שמתגלה באחרית הימים שזהו היחס שנקבע לכל אדם ואדם מהי המדרגה שלו לנצח נצחים, וע"ז גופא עומק מלחמת גוג כי הכח הזה של מלחמת גוג בא לבחון היכן לקבוע את האדם בנצח.

¹ על אף שיש בזה מחלוקת גדולה בראשונים.

² [ועיין בהרחבה בספר שער הנו"ן].

³ שזה מקביל להבדל בין הדין על עוה"ב שאדם נידון כל שנה בר"ה לבין הדין הכללי של אחרית הימים.

ומונח אצלו התפיסה ש'אזלינן בתר רוב' וזה גורם לו שבאמת הוא הולך אחר הרוב, והרי שמצד התפיסה הזאת, האדם באמת לא יכול להתקיים כיון שהרוב הוא רוב של טומאה.

האפשרות להינצל באחרית הימים היא רק מכח תפיסת קבוע כי אין בכח האדם ללכת נגד הזרם

וא"כ, האפשרות להינצל באחרית הימים היא לא להיות בתוך התפיסה של 'כל דפריש' אלא להיות במדרגה של 'קבוע' וזה השורש לא להימשך אחרי כח הרוב. אחרי הערב-רב שזה תערובת של רוב, וא"כ, האדם חייב להיות במציאות של קבוע כי רק ע"י שהוא קבוע הוא מוגדר כמציאות עצמית.

וביתר חידוד, כפשוטו מבינים שאם הרוב הוא טומאה, הרי שההוראה המושכלת של האדם היא שהוא צריך להתנגד לאחרים, ובלשון המדוברת זה מוגדר - לא ללכת עם הזרם אלא ללכת נגד הזרם.

אבל ההגדרה היסודית מאד שנוגעת לדור דידן - **בדור דידן אין בכח האדם ללכת נגד הזרם** כיון שהזרם הוא כסוס שוטף דוהר במלחמה. הזרם הוא כ"כ חזק שאין לאדם כח ללכת נגדו, ו'פוק חזי' - זה ניכר אצל רוב הבני אדם בפועל שאין להם כח ללכת נגד הזרם.

אבל אם כן, מה האופן הפנימי הנכון של העבודה? - האופן הפנימי הוא שהאדם יהיה קבוע בעצמו, ואם הוא קבוע בעצמו, א"כ הוא לא שייך לאחרים, ומכח אי-השייכות שלו לאחרים, ממילא הוא לא זורם ביחס לאחרים אלא הוא מציאות לעצמו.

בתפיסה שהוא מצורף, - באופן שהוא מצורף בצירוף החיצוני בפועל כאן בעולם²⁷ - כיון

רוב של בי"ד ובין בדין של 'כל דפריש מרובא פריש'. ונתבונן להבין את חידוד עומק התפיסה של 'כל דפריש מרובא פריש', - התפיסה הזו בנויה על כך שכל דבר נתפס דייקא ביחס לכללות, וכיון שדנים אותו ביחס לכללות לכן מגדירים שפרישתו שהיא ביחס לכללות היא פרישה מהרוב, אבל כל זה בנוי ע"ג כך שלא דנים אותו ביחס לעצמו כפי שהוא אלא דנים אותו ביחס להיקף הדברים שסביבותיו שביחס לכל הדברים שסביבותיו הוא פרט מכח הכלל, ולכן, בפרט הזה נאמר הדין שכל דפריש מרובא פריש.

אבל מאידך כידוע עד מאד יש את הדין של קבוע ש'כל קבוע כמחצה על מחצה דמי', ובהגדרת **שורש** הנידון, ההבדל בין קבוע לבין מי שאינו קבוע הוא שכשהוא אינו קבוע, הגדרתו היא ביחס לאחרים ולכן 'כל דפריש מרובא פריש', אבל כשהוא קבוע, אנחנו לא דנים אותו כלל ביחס לאחרים, כיון שכשהוא עומד במקומו שלו, א"כ דנים עליו כשלעצמו, וזה גופא ההגדרה של קבוע שגורם שלא שייך בו 'כל דפריש מרובא פריש', וממילא הספק שיש עליו הוא ספק מופשט כשלעצמו ובספק הזה נאמר 'כמחצה על מחצה דמי'.

ומונח כאן א"כ שתי הגדרות יסודיות מאד מאד מאד במציאותו של כל אדם ואדם - האם זה אדם שנתפס **ביחס לאחרים** או שזה אדם שנתפס **כמציאות עצמית לעצמו**. והסבר עומק הדברים למעשה - הרי כפי שהוזכר רבות במקומות אחרים, באחרית הימים שיש כח של 'ערב-רב', 'ערב רב' זה מלשון **רוב**, והיינו משום שהמצב של אחרית הימים הוא שרובא דרובא דרובא זה טומאה.

ולכן, אם תפיסת האדם היא שהוא נמצא ביחס לכלל א"כ הוא נתון בתוך התערובת

²⁷ שהרי בעומק הנשמות הטהור, הוא באמת צריך להיות מצורף.

ובתפיסה הזו, הוא לא נלחם ומתנגד לרוב אלא הוא עומד כמציאות לעצמו בלי שייכות לרוב.

וממילא, במה שנוגע לדור דידן - המציאות היא שאליבא דאמת, אין אפשרות להילחם עם כל כח הטומאה שנמצא היום בעולם, אין שום אפשרות להילחם ולהצליח^{טז}, והרי שהאפשרות היחידה להצליח זה ע"י שהאדם הוא בבחינת קבוע שהגדרתו היא שהאדם עומד כמציאות לעצמו, ומכח שהוא עומד במדרגה עליונה שהוא מציאות לעצמו, ע"י כן הוא אינו נמשך אחרי אף אחד אחר.

עומק הקביעות במקום - קביעות בו יתברך שמו שהוא מקומו של עולם

ובלשון יותר מחודדת - ההגדרה של קבוע היא שהוא נמצא במקומו ולעומת כך 'פריש' זה במי שאיננו נמצא במקומו.

והמקום האמיתי זהו "ברוך המקום ברוך הוא" הקב"ה ש'הוא מקומו של העולם ואין העולם מקומו', וא"כ עומק ההגדרה של קבוע^{טז} היא שהוא קבוע **במקומו של עולם** ובאופן הזה הוא קשור להקדוש ברוך הוא.

וזה מה שמתגלה אצל אברהם אבינו כדברי רבותינו כידוע מאד ש"אחד היה אברהם" היינו שכמו שהוא היה בראשית כך הוא יהיה באחרית^{טז}.

ומצד כך, כאשר אדם בא להתקשר באחרית הימים להקב"ה, חייב להיות שיהיה לו בעומק הנשמה קשר של יחידי להקב"ה בבחינת "לפיכך נברא האדם יחידי" - אבל לא רק יחידי

שבאופן טבעי אזלינן בתר רוב, ויש כח זרימה של 'כל דפריש מרובא פריש', א"כ הוא מתנועע אחרי הרוב, וכפי שנתבאר שיסוד 'כל דפריש' בנוי על כך שעצם תנועתו של האדם היא תנועה של רוב.

אבל לא רק כשתנועתו היא תנועת הרוב, כי אז הוא בודאי יפול כמו שברור, אלא גם באופן שהאדם מתנגד לרוב שזהו באמת היתה צורת העבודה לאורך כל הדורות כולם, זה ג"כ לא שייך בדור דידן.

כלומר - כל הדורות כולם היה אופן של עבודה בהבחנה של "רבי מאיר חייש למיעוטא" שהאדם היה משייך את עצמו למיעוט ולא לרוב, והרי שעל אף ש'אזלינן בתר רוב', אבל כשהאדם היה דבק ב"חייש למיעוטא", הוא תמיד היה נמצא במצב של מלחמה כנגד הרוב ועי"כ הוא היה יכול להצליח.

ובעומק, רבי מאיר ש"חייש למיעוטא" זה אותו רבי מאיר שנאמר עליו שלא היו חכמים יכולים לירד לסוף דעתו, והיינו שרבי מאיר לא רק "חייש למיעוטא" כפשוטו אלא מה שמונח כאן הוא שעצם המציאות של רבי מאיר היא שהוא עצמו מהמיעוט, - ולכן הרוב לא יכול לתפוס את תפיסת ה"חייש למיעוטא" שלו כיון שזוהי הווייתו מצד עצם טבעו, שהיא לא נתפסת בתפיסת הרוב.

ובעומק, תפיסתו של רבי מאיר היא שהוא עומד כמציאות לעצמו, וזה השורש לכך שלפי המסורת הוא נקבר באופן שגופו עומד^{טז}, ומצד המהות, תפיסתו היא שהוא עומד וקיים כמציאות לעצמו ללא שייכות לאחרים.

^{טז} ויש מחלוקת גדולה בזה.

^{טז} ואם יש הצלחה זה רק הצלחה פורתא.

^{טז} מלבד ההגדרה הפשוטה של קבוע דיני 'קבוע כמחצה על מחצה' שכשהוא בביתו הוא קבוע וכשהוא יוצא מביתו הוא 'פריש' כפי שמבואר בסוגיא בכתובות (טו, א) ועוד.

^{טז} וזה העומק של "בך חותמין" שאומרים חז"ל על אברהם אבינו, שבחתימה שהיא האחרית מתגלה דייקא יחידותו של אברהם כמו שהיה מתחילה שהוא היה יחיד.

ומצד כך, על אף שכמובן מוכרחים את הדביקות הזו במדרגת כלל ישראל, אבל אם האדם באמת דבוק בהקב"ה רק מכח המדרגה הזו, הרי שכל הזמן הערב-רב נושף בעורפו להפיל אותו ממדרגתו.

והנשיפה הזו שהערב-רב נושף בעורפם של הכלל ישראל להפיל אותם ממדרגתם, מתגלה בפועל באחרית הימים באופן של 'מהדורא בתרא' של אותו ערב-רב שהיה במתן תורה, שהוא חוזר ומתגלה בתוקף באחרית הימים.

ואז, או שהאדם הולך אחרי הרוב, או שהוא נלחם עם הרוב.

אבל אליבא דאמת כמו שנתבאר, כמו שאי אפשר ללכת אחרי הרוב, כך אי אפשר להילחם עם הרוב, - וזה מה שמתגלה בחטא העגל עצמו שכשההרן כביכול ניסה ללכת נגד הערב-רב שהיו בתפיסת רוב^ט, במה הוא מנסה לדחות אותם למחר כמו שנאמר בקרא שאהרן אומר (שם שם ה) "חג לה' מחר" וכפי שהובא ברש"י שם, ובאמת לא עלתה בידו.

עיקר הקשר להקב"ה דרך כלל ישראל הוא כשהערב רב אינו בתוקפו, ועיקר הקשר להקב"ה דרך מדרגת היחיד כשהערב-רב בתוקפו

וחידוד הדברים א"כ - שני הקשרים היסודיים שדרכם אנחנו מתקשרים להקב"ה, זה הקשר של מתן תורה והקשר של 'אחד היה אברהם' משורש ה'לפיכך נברא האדם יחיד'.

ולכן, בכל זמן שכח הערב-רב לא היה בתוקף כ"כ, כמו שהתגלה בדורות מסויימים, שם עיקר הקשר עם הקב"ה היה דרך הגילוי של "משה קיבל תורה מסיני ומסרה ליהושע" וכו' שזה

בעומק הפשוט שהוא יחידי במה שהוא נבדל מכל בני אדם אלא כוונת הדבר היא שהוא **יחידי** במה שהוא קשור **ליחידו** של עולם.

וכשהאדם הוא יחידי, שם לא שייך רוב כי שם האדם הוא במדרגת קבוע, ובאופן הזה הוא נקשר אליו יתברך שמו להדיא, באופן הישר ובאופן המוחלט.

הקשר להקב"ה מכח כלל ישראל והקשר להקב"ה מכח 'לפיכך נברא האדם יחידי'

ונתבונן להבין - ישנם בכללות שתי סוגי קשרים שהאדם קשור בהם להקב"ה, יש קשר שהאדם קשור להקב"ה כמו אברהם אבינו שהוא יחידי והוא היה שורש ישראל שזה משורש אדם הראשון שנברא יחידי, ויש קשר נוסף שכנסת ישראל קשורה להקב"ה מכח מתן תורה ששם זה קשר שבא מכח מדרגת הכלל שהם ששים רבוא.

וכמובן, התפיסה הפשוטה היא שהקשר הכללי של כלל ישראל זהו התכלית של הקשר להקב"ה. אבל בעומק, ביתר חידוד - הקשר הכללי הרי התגלה במתן תורה מכח משה רבינו שהוא השורש של ששים רבוא נשמות ישראל, והקשר הכללי הזה הרי נפל בחטא העגל מכח הערב-רב שמשה רבינו העלה ממצרים כמו שדורשים חז"ל מהפסוק (שמות לב, ז וברש"י שם) "כי שחת עמך אשר העלית מארץ מצרים" כי הערב-רב הם אלו שהפילו את ישראל ממדרגת מתן תורה.

וזה גורם שביחס לעצם מדרגת כלל ישראל, הערב-רב דבק בהם וחושק להפיל אותם ממדרגתם, כפי שבאמת הוא הצליח בחטא העגל^ה.

^ה אם כי לא בשלימות.

^ט על אף שבפועל הם לא היו הרוב.

וכשהקשר להקב"ה הוא במקום של יחיד, שם הוא קבוע במקום דהיינו במקומו של עולם, וממילא כח ההשפעה של הערב-רב לא משפיעה על עצם נפשו, ולכל היותר היא פוגמת בחיצוניות הנפש מכח שסוף כל סוף האדם מורכב גם מהחלקים החיצוניים של הנפש, שהם ג"כ יכולים להיפגם כמוכן מכח הערב-רב כמו שברור ופשוט.

אבל יסוד נפשו קשורה בלפיכך נברא האדם יחיד - הכלי של ה'יחידה' ככלי ל'יחידו של עולם' והוא קבוע במקומו של עולם, וזהו הכח שמעמיד אותו.

ומעין כך אנחנו מוצאים כדוגמא בדגים כדברי רבותינו שהסימן של דג טהור הוא כאשר הוא שוחה ושט כנגד הזרם וסימן לדג טמא או לדג מת הוא כאשר הוא זורם עם הזרם.

וכפי שנתבאר - יש תפיסה של מי שהולך עם הזרם, יש תפיסה של מי שהולך כנגד הזרם, ויש תפיסה של מי שעומד לעצמו, וכמובן, בכל הדורות כולם האדם לא היה יכול ללכת עם הזרם אלא הוא היה נצרך באופן חלקי ללכת עם הזרם ובחלק נוסף להילחם נגד הזרם, אבל בדרא בתראה, עיקר העבודה היא להיות בתפיסה השלישית שהוזכרה של "לפיכך נברא האדם יחיד" שהוא עומד כמציאות לעצמו.

עומק מנוחת הנפש שייכת בדור דידן רק מכח ההימצאות של האדם כיחיד

יתר על כן, בהגדרה עמוקה - הרי יש תפיסה של מלחמה ויש תפיסה של שלום, ולכא' כשנמצאים בדרא בתראה, התפיסה שצריכה להתגלות היא מעין התפיסה של הנפילה ממדרגת מתן תורה של "הרגו איש את אחיו" שהיא תפיסה של מלחמה.

ואם כן, כשנמצאים בדרא בתראה שהערב-

תפיסת החיבור הכללי של כנסת ישראל יחד להקב"ה בבחינת "ויענו כל העם יחדיו ויאמרו כל אשר דיבר ה' נעשה" (שמות יט, ח), "ויאמרו כל אשר דבר ה' נעשה ונשמע" (שם כג, ז).

ועל אף שתמיד היה את המעלה העליונה הנוספת של הדביקות להקב"ה באופן של "לפיכך נברא האדם יחיד", אבל כללות כל ההנהגה שהיתה - בעיקר ממדת תורה ואילך - היתה באופן שעיקר הקשר שהיה באיתגליא בין ישראל להקב"ה, זה לא קשר של יחיד בישראל עם הקב"ה אלא זה קשר של שישים רבוא עם הקב"ה, ומצד כך נאמר "לעולם תהא דעתו של אדם מעורבת עם הבריות" כלשון הגמ' הידועה בכתובות, בשביל להיות מחובר לכלל השישים רבוא ישראל.

אבל בזמן שהערב-רב נמצא בתוקפו - ואם נמחיש זאת בלשון פשוטה, בזמן שמתגלה בו ערב-רב כמו שהוא התגלה בפועל בחטא העגל (שמות לב, א) - "ויקהל העם על אהרן וגו' עשה לנו אלהים אשר ילכו לפנינו".

במצב הזה, עיקר המדרגה של הקשר עם הקב"ה היא לא ע"י הדביקות במדרגת כנסת ישראל אלא אדרבה, בזמן של חטא העגל נאמר (שם שם כז) "והרגו איש את אחיו" וגו' כי זה זמן של נפילה של הכלל.

וכמו שזה היה אז בזמן חטא העגל, כך זה גם באחרית הימים כשמתעורר כח הערב-רב דקלקול, חוזרת ומתגלה אותה תפיסה שיש נפילה של מדרגת הכלל.

ושם, יש הכרח לכח של היחיד - אבל כפי שכבר הוזכר, זה לא כהפקעה ח"ו של כח הכלל, אלא שמלבד כח הכלל, מוכרח שיהיה לאדם עומק נוסף של קשר פנימי להקב"ה מכח "לפיכך נברא האדם יחיד", קשר להקב"ה מכח שהוא יחיד.

אלא שכמובן מי שיוצא מהמלחמה ונכנס למנוחת הנפש כפשוטו, היא גופא שורש כל הנפילה שלו ו'רעתו קרובה מהצלתו' כל המסילת הישרים אבל מי שאופן יציאתו מהמלחמה זה לא שהוא יוצא לחיצוניות אלא הוא יוצא מהמלחמה מחמת שהוא נכנס לפנימיות לחלקו שלו בעולם, א"כ עיקר נפשו לא נמצאת במקום של מלחמה אלא היא נמצאת עמו ואצלו יתברך שמו במקום שנאמר בו "עוז וחדוה במקומו", מקום שכולו שלום, בבחינת השמים שהם שלום בין אש למים שע"ז נאמר במטבע לשון התפילה [סוף תפילת י"ח] "עושה שלום במרומיו" ללא שום מציאות של מלחמה.

ואם כן, הצורה הפנימית המעשית שנצרכת לאדם היא להיות דבוק במקום שבו האדם נמצא יחיד. - ועל אף שנאמר בלשון הפסוק "איש את רעהו יעזורו ולאחיו יאמר חזק" - זה היה נכון בדורות שכך היתה הצורה המבוססת של העבודה, אבל כהיום, הצורה המבוססת של העבודה לא יכולה להיות באופן של "איש את רעהו יעזורו ולאחיו יאמר חזק" אלא חייב להיות שיהיה לכל אחד חיבור כשלעצמו אליו יתברך שמו, ואף שבוודאי שבחיצוניות הנפש נצרך ה'איש את רעהו יעזורו ולאחיו יאמר חזק', ובמקום הזה באמת יש מכך תועלת, אבל האדם לא יכול לבנות ע"ז את כל מציאות החיים שלו.

וזה בעומק מלחמת **גוג** שהוא בא להילחם על **הגג** שבנפש שנתבאר בראשית הדברים, כלומר - הגג של הנפש זה המקום הכי עליון שבנפש ששם היא צריכה להיות קשורה אליו יתברך שמו, וזה בחינת הסוכה שהאדם יושב ב'צילא דמהימנותא' דהיינו בשם שמים ששורה על הסוכה שע"כ הוא נקשר לבורא יתברך שמו.

ואמנם גם בסוכה מתגלה המדרגה התחתונה של החיבור להקב"ה מדין כנסת ישראל ומצד

רב שולט **כמעט בלי מיצרים**, א"כ האדם נמצא כולו במלחמה ו'נמצאת המלחמה אליו פנים ואחור' כל הרמח"ל הידוע במסילת ישרים, ומצד כך נמצא שכמעט אין לאדם מנוחת הנפש כיון שבכל מצב שבו האדם נמצא, הוא מצב שסכנתו מרובה מהצלתו, ובכל נקודה ונקודה הוא נפגש עם כוחות הרע, והרי שבכל החיים כולם הוא במצב של מלחמה.

אבל הרי חייב להיות שיש לאדם עומק של מקום שיש בו שלווה ורוגע ויש בו מנוחת הנפש, - איפה נמצא המקום הזה?

הן הן הדברים שנתבארו לעיל, באמת כשהאדם נמצא בתפיסה שכסדר הוא נלחם עם הזרם - וישנם עדות כאלו שזה חלקם ועבודתם - א"כ, בעצם הם עסוקים כל הזמן במלחמות, ועל אף שכמובן יש במלחמה הזו מלחמה של קדושה, אבל סוף סוף הוא חסר את המנוחת הנפש.

מה שאין כן במקום היותר פנימי, שם האדם נמצא יחיד, וכשהאדם נמצא יחיד, הוא לא נמצא בעומק לא במלחמה ולא בשלום - אלא שבוודאי שהוא יותר קרוב למצב של שלום מאשר למצב של מלחמה.

ובלשון עמוקה, זוהי ההגדרה של שלום, שכל אחד מחובר לפי שורשו למקומו שלו, ואז, שייך שלאחר מכן זה יתפשט לכנסת ישראל, כיון שכשכל אחד מחובר עם שורשו ובאופן הזה מצטרפים הכנסת ישראל, זה הופך להיות לשלום בפועל.

ומ"מ א"כ, לרוב תוקף המלחמה שנמצאים בה בדרא בתראה מכל צד ומכל פינה בכל ענין שהוא - בכל מכל כל - אין לכאורה שום אפשרות שתהיה מציאות של מנוחת הנפש, כי האפשרות היחידה של האדם למנוחה זה כשהוא לא נמצא במצב של מלחמה.

אבל זה רק החיצוניות, והפנימיות של המלחמה זוהי המלחמה בנפש שמתגלה אצל כל יחיד ויחיד - זוהי המלחמה שבמדרגת נפש [לעומת המלחמה שבמדרגת עולם בהבחנה של עולם שנה נפש], מלחמה שמתגלה בנפשו של כל יחיד ויחיד, ושם העבודה הנתבעת מהאדם היא שכל הויית חייו, **יסודה ועיקרה** יהיה הקשר העמוק של ה'עצמו' שלו יחד עם הוא יתברך שמו.

וזה השורש הגמור של ההצלה הן בגשמיית והן - ובעיקר - ההצלה ברוחניות.

וכך האדם **קובע** את מדרגתו **לנצח נצחים** - שזהו ה'קבוע' שהוזכר - ומאותה בחינה של 'קבעת עתים לתורה' שהוא קבוע בתורה^כ, כך הוא קובע את מדרגתו לנצח נצחים.

^{ח"י} מי שמנצח במלחמת גוג, ואז הוא זוכה למדרגה של "והיה ה' למלך על כל הארץ ביום ההוא יהיה ה' אחד ושמו אחד".

כך אומרת הגמ' "ראויים כל ישראל לישב בסוכה אחת", אבל לא זה עיקר המדרגה של סוכה, אלא אדרבה, כשזוהי המדרגה, זה בדיוק גורם לכך שמגיעה מלחמת גוג לברר את המדרגה העליונה יותר של האדם.

ואז, עבודת כל אדם ואדם היא לבנות לעצמו סוכה **בגוג** כל' הגמ'^כ, כלומר לא סוכה שראויים כל ישראל לישב בה שזה המהלך התחתון יותר של סוכה אלא סוכה פרטית בגוג דליה שזה המהלך העמוק יותר, וכשהוא עושה סוכה במקום שלו באופן שהוא קבוע בביתו, שם הוא נקשר למדרגה העליונה ביותר דהיינו למדרגת הגג של נפשו. כלומר - הוא לא קבוע במקומו רק כפשוטו כעין קבוע במקומו של גדרי דין קבוע שזה ביחס למקום הגשמי של העפר שזהו מקומו לתתא בתפיסה התחתונה, אלא מה שהוא קבוע בגוג זה הנקודה העליונה שבקבוע, ושם יש לכל אחד לפי מדרגתו את הגג שלו.

וזה מקום היחיד שבו נפש שבו הוא נקשר אליו יתברך שמו בשורשו ובמקורו.

עומק מלחמת גוג המתגלה בפועל בעולם ופנימיות המלחמה המתגלה על מדרגת הגג שבנפש

וכמו שהוזכר, זהו עומק מלחמת גוג, ובמלחמה הזו אנחנו נמצאים בתקופה הזאת בפועל - החיצוניות של מלחמת גוג ג"כ מתגלה במידה מסויימת שהרי כל העולם רועש וגועש ללא שקט כלל כפי כל מה שמתגלה במלחמות שיש בעולם, ועד כדי כך שהאדם לא יכול לפי שכלו לדעת מה ילד יום בדרך הטבע.

^כ בגמ' בעבודה זרה זה נאמר ביחס לעכו"ם כשלעתידי לבוא הקב"ה נותן להם אפשרות לקיים מצות סוכה, וכ"א בונה סוכה בגוג, אבל זה לא דווקא בעכו"ם כמובן אלא ה"ה בסוכת ישראל.
^{כא} שמשמשים בזה כאן רק כדומא [שהיא דוגמא שורשית].

תמצית השיעור גוג - מלחמת גוג ומגוג בנפש - קביעת מדריגת האדם לנצח

ראים ולפרוש אותם כשמלה, ובדרך כלל רוב בנ"א אינם מודעים למה שעבר עליהם בגלגולים הקודמים, אך מזליה חזי, ותמיד יש שלב נוסף להתקדם, אך כעת באחרית הימים שכח הבחירה עומד להסתלק והגיעו שנים אשר תאמר אין לי בהם חפץ (שם יב א) מתחיל להתברר מדריגתו של האדם.

דוגמא לדבר, כידוע שבראש השנה בכללות יש שני דינים על האדם, הא' על עיני העוה"ז, והב' על עיני העוה"ב, ולכאורה מה שיין לדון על העוה"ב כאשר עדין האדם נמצא בעוה"ז, אלא בעומק דנים האם במדריגתו תו שהוא נמצא בה הוא מצויר למדריגת עוה"ב, וזהו דין שבכל שנה, אך עיקר הנידון הוא בסוף ימות עולם, שאז המלחמה היא בפשטות זה שער הנ' דטומאה וכפי שדובר בארוכה עד למאוד^כ, אך ביחס נוסף המלחמה היא היכן תיקבע מדריגת האדם לנצח נצחים, וע"ז עצמו חל עומק כח המלחמה היכן הוא יקבע לנצח.

כל מדריגה שאדם נמצא בה ע"ד כלל זה בבחינת עראי - וזה כמ"ד סוכה דירת עראי, אך מ"ד סוכה דירת קבע זהו הנסיון של אחרית הימים, כלומר היכן מדריגת הקבע של אדם לנצח נצחים, [וכמובן שגם בזה יש ילכו מחיל אל חיל מחמת שזה היה מדריגתו לעלות בתמידיות]. זה ההגדרה, ונבאר.

ישנו כלל ברור בש"ס בדיני רוב (ברכות כח. ועוד) כל דפריש מרובא פריש, כלומר כשדנים דבר ביחס לכלל, הוא פרט ביחס לכלל, אז הוא מרובא פריש. אך יש לעומת כך את דין קבוע (יומא פד: ועוד), שכל קבוע כמחצה על מחצה דמי, שעניינו שכאשר הדבר קבוע במחצתו שלו, הוא אינו נידון ביחס לכלל אלא ביחס לעצמו, ולכן אין בו דין ביחס לכלל, ולא שייך בו כל דפריש. וביחס לאדם אלו הם שתי הגדרות מאד יסודיות, האם כל תפיסת האדם הוא ביחס לאחרים, או שהוא נתפס כמצאויות עצמית לעצמו.

ונבאר למעשה ממש, באחרית הימים כידוע שולט כח הערב רב שהם מלשון רוב, ורובא דרובא דרובא זה טומאה, ואם האדם כעת הולך אחר הרוב הוא אינו יכול להתקיים כי הרוב רובו טמא, וא"כ העבודה באח-

גוג, שהוא גוג מלך מגוג, כמבואר ביחזקאל (לח) ומפטירים את זה בחג הסוכות, על המלחמה שתהיה אתו באחרית הימים. ומאידך מצינו שאין השם שלם, ואין הכסא שלם עד שימחה זרעו של עמלק, וצ"ב א"כ עם מי תהיה המלחמה באחרית הימים. וביאר השם משה מואל (מאמרי חג הסוכות) שענינם חד, ויתר ע"כ מבואר בפרי צדיק (נשא^כ) שגוג הוא מזרעו של עמלק, וכע"ז מוזכר ברמב"ן (בלק כד^כ ז) דכשם שבמצרים שמם של המלכים היה פרעה, כך בעמלק שמם אגג, ואגג וגוג שורשם חד.

בעמלק נאמר (בלק כד כ) ראשית גוים עמלק, שהוא הזה לעומת זה של ישראל שהם ראשית תבואתו, ואעפ"כ כשהוא נלחם הוא אינו נלחם בראשית אלא באחרית בפחותים כמ"ש (דברים כה יח) וַיִּזְבֹּב בָּךְ כָּל הַנְּחָשִׁים אֲחֶרֶךְ - מכת זנב. לעומתו גוג הוא נלחם בראשית בכח העליון מלשון גג, בכח הרוממות. הגג קיים בעש"ן, בעולם זה בבית, שהמקום העליון נקרא גג, בזמן זה סוכות שרז"ל שמלחמת גוג תהיה בסוכות, בנפש זה המדריגה העליונה שבאדם. ונחמד עיקר הסוכה ע"ש סכך היא קרויה, כלומר שהשם שמים ששורה על הסוכה עיקרו הוא מכח הגג שבסוכה, לפי"ז עבודת האדם בסוכה היא לדבוק ולהיות בטל למדריגת הגג שזה השם שמים ששורה על הסוכה, שבעומק זה עצמו מלחמת גוג ומגוג בנפש, האם האדם נמצא במדריגת הגג או לא.

לפי"ז נבין, בכללות ימות עולם הם שית אלפי שנים, כל אדם ואדם עובר גלגולים, אך לאחמ"כ מצירוף כל הגלגולים כולם יחד הוא זוכה להגיע למדריגה העליונה שלו, שזה הגג שבנפש הגמור. כלומר מלבד הגג הפרטי שיש בכל גלגול ובכל יום ושעה, יש את הגג של כל ימות עולם בב"א, ועל הגג הזה חל מלחמת גוג ומגוג, ולכן הוא בא דיקא באחרית הימים להלחם בגג השלם, ואינו בא להרוג או לטמא את כלל ישראל, וכמו שידועים דברי התרגום על הפסוק (קהלת יב יג) סוף דבר הכל נשמע את האלקים ירא ואת מצותיו שמוך כי זהו כל האדם, שעתיד הקב"ה לצרף את כל מעשה הנב-

^{כב} וז"ל - גוג ומגוג הוא מזרע עמלק.

^{כג} וז"ל - ויתכן שהיה כל מלך בעם עמלק נקרא אגג כי המלך הראשון אשר שמו עליהם היה שמו כן ונקראו בניו היושבים על כסאו בשמו כדרך רוב המלכים גם היום שנקראים בשם תופסי המלוכות וכן המן האגגי וכו'

^{כד} עיין בהרחבה בספר שער הנ'.

אֶת אָחִיו (שם) זה זמן הנפילה של הכלל, וכך מתגלה היום אותה תפיסה של נפילת הכלל, ולכן יש את ההכרח הגמור לדבוק **גם** בקשר של מדריגת היחידי [ולא ח"ו להפקיע את הקשר מצד הכלל], ששם הוא קבוע ביחידו של עולם, ממילא כח הערב רב לא שולט בו על עצם נפשו אלא לכל היותר על חלקי הנפש החיצוניים. הגדרה עמוקה נוספת, בדור דידן התפיסה היא מלחמה הִרְגוּ אִישׁ אֶת אָחִיו, והערב רב שולט כמעט בלי מִצְרִים, נמצא שאין כמעט מנוחת הנפש לאדם וכל הזמן הוא חי בבחינת סכנתו מרובה מהצלתו, חייב להיות כנגד זה מקום של שלווה ומנוחת הנפש, שהם הם הדברים שנתבארו, כאשר אדם נלחם נגד הזרם [כמו שיש עדות שזה חלקם ועבודתם] אז הוא עסוק כל הזמן במלחמות, כמובן שיש בזה משום מלחמה של קדושה, אך במקום היותר פנימי האדם נמצא יחיד, ושם אין מלחמה כלל, אלא הוא נמצא אצלו ית"ש במקום השלום הגמור, וזה הצורה **הפנימית המעשית** להיות דבוק במקום שהאדם נמצא יחיד.

זה בעומק נקרא מלחמת גוג על הגג שבנפש שזה המקום הכי עליון ששם הנפש צריכה להיות קשורה אליו ית"ש בבחינת סוכה ששם שמים שורה על הסוכה, מצד התפיסה התחתונה ראויים כל ישראל לישב בסוכה אחת (סוכה כז:), אך אז בדיוק מגיע גוג להלחם, ואז העבודה היא לבנות סוכה **בגוג**, ושם הוא נקשר למדריגה העליונה ביותר שבו, וזה **המלחמה שבה אנחנו נמצאים בפועל עכשיו, מלבד החיצוניות שמתגלה גם בה מלחמת גוג שכל העולם רועש וגועש, אך זה רק חיצוניות, ופנמיות המלחמה היא בנפש של כל יחיד ויחיד, שכל עבודת חייו עיקרה ויסודה תהיה הקשר של העצמו שלו אליו ית"ש, וזהו השורש הגמור של ההצלה, הן בגשמיות והעיקר ההצלה ברוחניות, ובכך האדם קובע את מדריגתו לנצח נצחים במדריגת לעת"ל, זהו מי שמנצח במלחמת גוג וזוכה למדריגה של (זכריה יד ט) וְהָיָה ה' לְמִלְחָה עַל-כָּל-הָאָרֶץ בַּיּוֹם הַהוּא וְהָיָה ה' אֶחָד וְשֵׁמוֹ אֶחָד.**

יש לשים לב שתמצית זו הינה טעיה בלבד מן השיעור ופחותה באין ערוך משמיעת השיעור עצמו.

[נושאי השיעור: גוג אג מגוג ג סוכה נצח עמלק רוב קבוע ערב-רב שער הנון ראשית אחרית]

רית הימים היא לא להיות כל דפריש, אלא להיות קבוע כמציאות עצמית וכך אינו נמשך אחר הרוב. וביתר חידוד, בכל הדורות היה כח לאדם להיות נגד הזרם כדג חי שהולך נגד הזרם כידוע, אך בדור דידן אין כח כזה לעמוד נגד הזרם הכ"כ חזק כסוס שוטף במלחמה, ופוק חזי ברוב בנ"א אין להם כח ללכת נגד הזרם, ולכן האופן הפנימי של העבודה היא להיות קבוע בעצמו ואז הוא כלל לא שייך לאחרים, וממילא אינו זורם איתם [כמובן שמדובר כאן על האופן החיצוני ולא על שורש הנשמות הטהור]. וזה בחינת רבי מאיר חייש למיעוטא (יבמות סא:), הוא חי בתפיסה של מיעוט כשלעצמו, ולכן לא יכלו חכמים לעמוד על סוף דעתו, כי כח הכלל לא יכול לתפוס את כח המיעוט שהוא עומד לעצמו ולא שייך לאחרים, ובתפיסה הזאת הוא לא נלחם עם אף אחד, כי לא שייך כלל להצליח במלחמה הזאת, האפשרות היחידה להצליח היא להיות קבוע כמציאות לעצמו.

ובעומק קבוע הוא קבוע במקומו של עולם, הוא קבוע בבורא ית"ש, במדריגת יחיד ששם אין את מדריגת רוב, אלא הוא קבוע בקשר אליו ית"ש להדיא באופן ישר ומוחלט. באופן כללי ישנם שני דרכים להתקרב לבורא, הא' מכח האחד היה אברהם, קשר של יחיד ישר לקב"ה, והב' קשר כללי של כל ישראל יחד לבורא מכח מתן תורה וע"י משה שקיבל תורה מסיני, ואע"פ שלכאורה בפשטות הקשר הכללי הוא העיקרי, האמת היא שהקשר הכללי הזה נפל מיד לאחר מת"ת, מכח הערב רב שהם נלחמים בכלל ישראל והפילו אותם בחטא העגל, וא"כ מי שהוא עם הרוב כלומר שהקשר שלו לבורא הוא רק ע"י החיבור הכללי של מת"ת, אז או שהוא נלחם עם הערב רב, או שהו מתערב בהם, ולהלכה הם זה אי אפשר, ולכן אהרן שניסה להתנגד לערב רב לא עלתה בידו, כי א"א להתנגד להם, ולכן ניסה רק לדחותם.

בכל הדורות שאחרי מת"ת עיקר הגילוי היה של הקשר לבורא מצד שישים ריבוא נשמות ישראל, ומצד כך נאמר (כתובות יז.) לעולם תהא דעתו של אדם מעורבת עם הבריות, אך בדורות הללו שהערב רב נמצא בתוקפו, שבלשון פשוטה הוא בדיוק כמו הנסיון של זמן חטא העגל בפועל, שהעם ביקשו (שמות לב) עֲשֵׂה לָנוּ אֱלֹהִים אֲשֶׁר יִלְכּוּ לִפְנֵינוּ, בזמן כזה העבודה היא לא להיות חלק מהכנסת ישראל, אלא בבחינת הִרְגוּ אִישׁ

שאלות ותשובות

להשפיע על אחרים איך לצאת מזה, ולהפוך כל החושך הזה לאור?

תשובה

א. כן!

ב. כן! נכון מאוד.

ג. ע"י מסירות נפש פנימית, שעל ידי כן מאיר אור שער הנו"ן דקדושה בעולם.

ד. ראוי לעשות כן, אולם כל זמן לבדוק שלא מאבדים את העולם הפנימי.

ה. יתכן.

שאלה הרב כתב באחת התשובות כך: יש גוג ומגוג פנימי וחיצוני.

פנימי, זוהי מלחמת "הכל בכל". כלומר, כל כח נלחם בכל כח, ללא יוצא מן הכלל.

כל כח סותר לרעהו, ולכך נלחם בו. כי מתגלה בכל כח היחודיות שבו מכח אור היחידה המאיר בעולם. וכאשר מתגלה בעומק הנעלם היחודיות, הרי שכל דבר שונה מרעהו וסותר לרעהו. ולכך הכל נלחם בכל.

למה הרב מתכוון? אפשר דוגמא?

תשובה כל דבר יש בו גם טוב וגם רע, ומעורבים יחדיו.

הדוגמא הברורה, "כלי" המדיה מעורב טוב ורע באופן מבהיל. ושם כולם נלחמים בכולם, כל אחד עם דעותיו ורצונותיו.

וכן ב"אור" נגלה "יראה" בבירור, מלחמות, ייסורים בנפש וגוף, צרות מכל כיוון.

שאלה בתשובה לשאלה שנשאלה בתחילת תקופת הקורונה, הרב אמר שאנחנו כעת בעיצומה של מלחמת גוג ומגוג. האם יש קשר לחברה שנקראת "גוגל" (גוג-ל) שתחילתה היה בפיתוח מנוע החיפוש באינטרנט, והיא היום השולטת בחיפושים באינטרנט, בדפדפנים, ובמערכות הפעלה לטלפונים החכמים?

תשובה: כן!

שאלה

א) האם נסיון עם מדיה ואינטרנט הוא מלחמת גוג ומגוג?

ב) ואם כן, האם אנו לוחמים על מלחמת גוג ומגוג הזה ע"י מסירות הנפש שלנו שהוא הוא האורו של משיח שלוחם על גוג ומגוג?

ג) איך אנחנו יכולים להציל את כל אחינו בנ"י מטומאת שער הנו"ן של האינטרנט, שרובם שקועים בו ואינם רואים סיבה לצאת ממנו, ופשוט לא מבינים מה זאת עשה לנשמתם ואיך שדבר זה מעבכ אותם מגאולה ועוה"ב??

ד) אני יצא ב"ה מכל השימוש עם אינטרנט, יצאתי מכל טומאה של שער הנו"ן, מתוך כל ההתעוררות שקיבלתי מדברי הרב על הקשר בין קורונה למדיה. ועכשיו אני רואה חיוב עלי לספר הסיפור שלי לאחרים ולהדפיס זה בעלונים חרדיים בתקוה שזה ישפיע על אחרים. האם יש לי לעשות זה, או שאני צריך לחיות לבד עם הקב"ה ולא לערב עם אחרים.

ה) אלו שב"ה יצאו מהחיבטר לשער הנו"ן טומאה של האינטרנט, האם יתכן שכל ה"נסיעות" אלו בחיים היו כדי להכיר הרע הזו

בהשוואה היה ביטול באופן מה של עמלק, כיון שגרממיה הוא עמלק? נראה להעולם (וליהודים בפרט) שאמריקא היו ה"טובים" שנצחו על ה"רעים", גרממיה ואיטליא ורוסיא, ואם כן, נמצא שאמריקא לא היה שייך לעמלק כיון שהם גופא לחמו בעמלק. או שאמריקא עשו זאת רק לטובתם וא"כ עדיין אמריקא שייך לעמלק כיון שהם "כוחי ועוצם ידי"?

ט) וכן מהות עמלק הוא ליצנות, וא"כ אפשר לומר שכל הטומאה בעולם וכל האומות "מתלוצצים" מהרבש"ע ע"י שהם סוברים שאינם צריכים את הרבש"ע ושהעיקר הוא רדיפת ההנאה וכבוד האדם, חיים של "אני", וזהו גופא הכח של עמלק שמתלוצץ מהרבש"ע, הם אומרים שהאדם הוא העיקר (הראשית) ולא הרבש"ע, וא"כ אם זה נכון אז כל האומות הם הכח של עמלק בעולם?

תשובה

א. בשורש על ה', בענף על ישראל, כמלחמת עמלק. אלא שכולל את כללות האומות. עמלק רוח, גוג ומגוג עפר, כלי שכולל הכל.

ב. מרידה בכל הצדדים.

ג. כנ"ל אות ב'.

ד. הם כנגד יסוד העפר, כלי, כנ"ל. ולכך נטמנים באותו עפר, קבורה.

ה. איני יודע מקור ושורש. אולם אורו של משיח נלחם כבר עתה בהם.

ו. לכאורה הם באים כאחת, כילוי עמלק וגילוי משיח בפועל לגמרי.

ו. כן.

ז. בחו"ל ענף עמלק, בארץ ישראל, ערב רב כולו.

ומאיך נגלה אור ה"אהבה", חיבור פנימי עמוק, פתיחת הלבבות לאיחוד.

וכן נגלה פשיטות לעומת הרכבה. אמונה לעומת חכמה.

ובדור זה יותר קל לכל נפש לעמוד על פרטותה ויחודה מפני הנ"ל.

וזה יוצר שנאת חנם נפולה ח"ו בשורש, אולם בפועל רבים על דברי הבל.

שאלה

א) האם מלחמת גוג ומגוג הוא מלחמת עמלק על ה' או שהוא מלחמה אחרת?

ב) ומה מהותה של מרידה האחרונה הזו על הרבש"ע (הן מלחמת גוג ומגוג הן מלחמת עמלק)?

ג) מהו ענינה של גוג, ומה ענינה של מגוג?

ד) מה הענין שגוג או מגוג זוכים לקבורה? האם הם (או אחד מהם) עתידים לעשות תשובה קודם מיתתם?

ה) האם המחייט העמלק תתקיים בעולם קודם משיח או אחר משיח?

ו) הרב מסביר שמשנת תש"ס התגבר כח העמלק בעולם, היאך מצינו זאת בפועל? האם זה היה הגברות טומאת המדיה בעולם?

ז) קליפת עמלק הוא "כוחי ועוצם ידי", שהוא לכאורה שייך יותר למדינות ישראל, מדינת אמריקא, מדינת רוסיא, מדינת קוריה צפון, ומדינת סין, שכל מדינות אלו הם החזקים בעולם וכל אלו מדינות מתגאים מאד בכוחם. האם כל אלו ענף מעמלק?

ח) האם הניצוח של אמריקא על גרמניה

ראיתי שהרב כתב בספר "קול דממה דקה" שתחילת עבודת האדם הוא על אמונה (מלכות), ואח"כ קבלת עול מלכות שמים (נה"י) ואח"כ על מידות והרגשות דקדושה (חג"ת) ואח"כ על בנין מוחין דקדושה ותפיסות עמוקות של חכמה (חב"ד), ורק אח"כ האדם מגיע לנקודה הפנימית בעבודה שהוא בחינת כתר, דביקות פשוטה בה'. א"כ אם אפשר להרב לסדר לי יותר את מהלך הסולם בעבודת הנפש.

תשובה מעיקרא אילו היה כולו זכאי והיה אחשינה היה מתקיים גוג ומגוג כהרף עין באופן פנימי בתוך עסק התורה. אולם עתה שלא זכינו כבר אנו בתוכו וכולנו עוברים אותו.

וזוה המלחמה השלישית שעליה דיבר החפץ חיים שאנו נמצאים בעיצומה שהפילה חללים לרוב רח"ל בעיקר בנפש ומעט בגוף.

סדר העבודה אינו סדר אחד, וניתן לעבוד בדרכים שונות.

וכמו שיש מחלוקת בהלכה, ולמעשה ע"ד כלל עושים כצד אחד, כן סדר העבודה יש בו פנים רבות, אולם סדר ביאת המשיחים יהיה אופן אחד מתוכם. אולם אינו מכריח את סדר העבודה של כל יחיד.

שאלה א. איך נוכל להיות עכשיו במלחמת גוג ומגוג? מיהו היום גוג ומגוג? ב. יש אומרים שנבלה ארבעים שנה במדבר - האם זה יקרה בקרוב?

תשובה א. יש גוג ומגוג פנימי וחיצוני.

פנימי, זוהי מלחמת "הכל בכל". כלומר, כל כח נלחם בכל כח, ללא יוצא מן הכלל.

כל כח סותר לרעהו, ולכך נלחם בו. כי מתגלה בכל כח היחודיות שבו מכח אור היחידה

ח. עמלק נלחם בתוך עצמו. וחלקו מלחמה של עשו וישמעאל.

ט. בשורש כולם כלולים בעמלק כל אחד לפי בחינתו.

שאלה יש לי שאלה כללית בנוגע לענין מלחמת גוג ומגוג. האם כולנו צריכים לעבור את כל התהליך של מלחמת גוג ומגוג בעולם הפיזי כדי לזכות להגאולה? האם אפשר לומר דכל הנבואות בספר יחזקאל גבי מלחמת גוג ומגוג הם נבואה של פורענות ששייך להיות בטל, וכל המלחמה זו שייך אם אנו מגיעים להגאולה ע"י בעתה ולא באחישנה? הרב אמר שאנו נמצאים בעיצומה של מלחמת גוג ומגוג. האם זה קשור למה שאמר הח"ח שיהיו שלש מלחמות גדולות בעולם קודם ביאת משיח? וביותר, מצאתי בספר "אבקת רוכל" (מרינו מכיר בן ר' יצחק בן שר חסד, תלמיד רבי יהודה בן הרא"ש) את כל סדר הדברים של סוף עקבתא דמשיחא (ויש שם דברים מבהילים) אבל לא הבנתי איך כל זה תואמת למה שהרב אמר שאנו נמצאים במלחמת גוג ומגוג. האם כוונת הרב שאנו נמצאים עכשיו רק בתוקף המלחמה בפנימיות, כלומר "גוג ומגוג" בתפיסת הנפש, ואח"כ כשיושלם מלחמה זו (שתסתיים בגילוי משיח בן יוסף ואח"כ משיח בן דוד בפנימיות הנפש) אז תצא לפועל את כל מהלך המלחמה הזו בעולם הפיזי? מתוך הבנתי הפעועה בענינים אלה, הכח של משיח בן יוסף בנפש היינו קדושת היסוד, ומשיח בן דוד בנפש הוא אמונה, דביקות והתכללות בה'. אם הנ"ל נכון, א"כ לפי"ז המהלך העבודה בפנימיות הנפש הוא שתחילה על האדם לעבוד על קדושת היסוד (דבתחילה מתגלה משיח בן יוסף) ואח"כ יש על האדם לעבוד על אמונה ודביקות בה' (גילוי משיח בן דוד בנפש). אמנם

בלבביפדיה עבודת ה' - גוג

בתשובה, ונגאליים.

ומה יהיה - אין אתנו יודע עד מה. עבודת כל יחיד ויחיד היא, מכח ההארה של הנפש, כיוון שהאור של שער הנ' דקדושה מאיר, כל אדם שמעט מפנה בבחינת "ואנכי פניתי את הבית", הוא יכול לחוש את האור הפנימי בהתגלות.

כלפי מה ששאלתם איך לילך כנגד כל העולם כולו, "אברהם העברי", כל העולם כולו מעבר אחד והוא מהעבר השני, זה אברהם העברי - "מי האיר ממזרח צדק". אבל ישנו הבדל יסודי בין מה שהיה עם אברהם למה שיש היום. בפשטות, אברהם השריש זאת, ואנחנו בניו, ולכן הכח מושרש בתוכנו. אבל ההבדל הנוסף השורשי ביותר הוא, שאברהם פעל באופן שהיה הסתר, והציץ עליו בעל הבירה לאחר גייעתו. אנחנו נמצאים במקום שהאור כבר זורח, אלא שמכנגדו יש נקודה המסתירה, אבל מי שמסלק ולו במעט את נקודת ההסתרה - האור מיד זורח עליו. לכן אין כל כך קושי מול כל העולם כולו, כי כנגד כך - "זה לעומת זה עשה אלוקים", האור העצמי הפנימי המתגלה הוא בתוקף רב.

שאלה זו הזדמנות להתעורר?

תשובה זו הזדמנות לבקוע לגעת בחיי הנצח, וזו עומק הבחירה איפה האדם בוחר להיות לנצח נצחים.

שאלה מה לעשות למעשה - להתבודד?

תשובה להתבודד בפועל זהו החלק התחתון, "להתבודד" כלומר להתנתק נפשית ומעשית מכל תנועת העולם שכולו נעוץ בשער הנ' דנ'.

שאלה מה הבדל בין מב"י ומב"ד?

תשובה רבותינו אומרים את זה במפורש

המאיר בעולם. וכאשר מתגלה בעומק הנעלם היחודיות, הרי שכל דבר שונה מרעהו וסותר לרעהו. ולכן הכל נלחם בכל.

בחיצוניות. יש את השורש, סוד האחד, ישראל. וממנו יוצאים ב' ענפים, עשו וישמעאל, אדום - תרבות המערב. ישמעאל - תרבות העולם המוסלמי. אולם מתגלה שורשם שהוא עמלק, ובהרחבה יותר הערב רב, ואזי נעשה תערובת של אדום וישמעאל. ולכן אנו רואים ערבים נוצרים. ולהיפך חלק מן המוסלמים כמדינות ערב הסעודיות ועוד מצורפים עם ארה"ב כנגד אירן. כי האיסלם נחלק בכללות לשיעים וסונים, וחלקו מצורף למערב. ודרך אדום נקרא העולם "המערבי" מלשון תערובת. וכן המוסלמים נקראים "ערבים", לשון תערובת.

תשובה ב. ההגדרה הפנימית, שנחזור למהלך שמהותו שווה ללכתם של בני ישראל במדבר. והוא כמ"ש בלעם, "הן עם לבדד ישכון". וזהו המהלך עתה שכל אחד שוכן לבדו.

שאלה אתמול הרב דיבר (בשיעור דרשות 130) קורונה. תש"פ שהעולם הגיע למצב של "זה לעומת זה", הסקתי מכך שאנחנו במלחמת גוג ומגוג.

תשובה בעיצומה.

שאלה מה יהיה, איך להתמודד עם כל הטומאה?

תשובה יש שני חלקים. יש חלק אחד שתלוי בבחירתו של הקב"ה, איך הוא יגאל את ישראל. אם הוא יגאל אותם במידת הדין, אזי "מי יצדק לפניך כל חי", וח"ו כדברי החסד לאברהם הידועים - ישארו שבעת אלפים אנשים. ויש את האופן השני, שהקב"ה יגאל באופן של "זקן מלא רחמים", ואזי הקב"ה יעורר את הנפשות מבפנים להכיר אותו, ועל ידי כן שבים מיד

תשובה בראשית הדבר בודאי שיש גברא, אבל זה לא בהכרח שזה מתלבש, כמו שביקש הקב"ה לעשות את חזקיה משיח ואת סנחריב גוג ומגוג, אז זה יכול להתלבש כך וזה יכול להתלבש כך בכל דבר שיהיה, זה לא משהו מסויים שחייב להיות שזה הוא, אם לשון הגמ' ביקש ולבסוף הוא לא עשה אז מובן שזה יכול להיות א' וזה יכול להיות ב' וזה יכול להיות ג', מפורש בגמ' עצמה בסנהדרין.

שאלה למה צריך למות משיח האם זה תלוי בעתה אחישנה?

תשובה האחישנה הוא מכוח יוסף, ומכוח יהודה מדרגת בעתה, יש כמה וכמה הגדרות, היחס הזה שאמרתם ביחס של הזמן ודאי שמה שאמרתם הוא נכון, כל יוסף זה מדרגה של ויריצהו מן הבור, זה במדרגה של אחישנה, משיח בן דוד כולו בטל לה', זה הזמן, ביחס של הזמן, אפשר לענות תשובות באופנים אחרים, אבל ביחס של הזמן מדוייק מאוד.

שאלה האם נכון לומר שבעצם מלחמת גוג ומגוג היא מלחמה של האדם עצמו מול היצרים, כביכול כפי מה שהבנתי שבסופו של דבר שאם המלחמה פה למטה זה מלחמה שמגיע מול היצר, כמובן להגיע למקום של קנין שהיא מאוד מורכבת אבל כנראה אפשרית והמלחמה הפרטית הזו מביאה בעצם לאחדות שלנו, והאחדות שלנו זה בעצם ושכנתי בתוכם שבורא העולם שוכן בקרבנו.

תשובה זו שאלה מאוד מאוד יסודית, בתמצית מצד עבודת כל יחיד ויחיד אין בכחנו לחבר את כל הכנסת ישראל, עבודת היחיד להילחם זה להילחם בכל פרט ופרט בתוך חייו שלו, ובהיקף החיצוני עד כמה שהוא לפי כוחו בשביל לגלות שמה את מציאות האחדות,

בהרחבה שהם הבחנה של שתי אחים, מצד משיח בן דוד זה ביחס של מה שהוזכר שזה ביחס של מלחמה לה', זה לא מדין משיח בן דוד לעצמו, מדין משיח בן יוסף הוא נלחם במשיח בן יוסף לעצמו, מדין משיח בן דוד הוא נלחם על ה', משיח בן דוד הוא מגלה את ה', זה עומק החידוד של הדברים שהתבאר.

שאלה כתוב להתפלל על משיח בן יוסף שלא ימות?

תשובה יש בזה כמה וכמה נוסחאות בדברי רבותינו, בפשטות בדברי הגמ' כתוב שכך יהיה, יש רבותינו שאומרים שזה כבר היה, ויש מרבותינו שאומרים להתפלל שלא יהיה, שתי הגדרות שקיימות, ובעומק בכל מדרגה ומדרגה יש משיח בן יוסף, זה לא משיח בן יוסף כפשוטו שמציירים שיש גברא שנקרא משיח בן יוסף, אלא משיח בן יוסף זה מדרגה, כמובן הוא גם מתלבשת בסוף בגברא, אבל בפנימיות משיח בן יוסף ההגדרה היא שמידת השלום שמחברת היא תיפגם, זה נקרא מלחמה על השלום, המלחמה הזו היא מלחמה שכל מדרגה ומדרגה שהוכנע שאין בה שלום היא נקרא שהוא מת, כל מדרגה ומדרגה שמתגלה בה שלום על זה נאמר שמתפללים שלא ימות, זה לא אם הוא מת או לא מת התשובה היא כן או לא, כיון שההגדרה היא שזה מהות השלום היפך האש של המלחמה כמו שהוזכר, אלא אש של מימינו אש דת למו, אז בכל פרט ופרט ישנה הבחנה האם בפרט הזה משיח בן יוסף מת או שבפרט הזה הוא לא מת,

על זה נאמר שמתפללים שלא ימות, זה בשביל להסביר את דברי רבותינו שחלקם אמרו שכבר הוא מת, וחלקם אמרו להתפלל שהוא לא ימות.

שאלה האם זה גברא מסויים משיח בן יוסף?

חידדנו ואמרנו זה לא רק במלחמת היצרים
אלא זה בכל הקומה כולה.

שאלה מה הבדל בין עמלק וגוג ומגוג?

תשובה הגדרת הדבר הוא שזה מאותו
שורש אבל זה מלמעלה למטה וזה
מלמטה למעלה, מלמעלה למטה בלמעלה זה
אחד, עמלק לוקח את הלמעלה שהוא אחד
ומפרק כל דבר לחלקים, במלחמת גוג ומגוג
זה מגלה שיש שנים ויש אמצעי, והאמצעי
לא מחבר אלא יוצר הפרדה, והתיקון הוא
להחזיר אותו לאחד, זה מלעילא לתתא, זה
מתתא לעילא, מדין עמלק זה מלעילא לתתא
הוא מפורר מאחד לריבוי, מדין גוג התיקון הוא
להחזיר מלמטה למעלה.

שאלה האם אפשר להגיד שאברהם ניצל
מכבשן האש מכוח האש דת?

תשובה זה יפה מאוד חז"ל אומרים שרצה
מיכאל לרדת אמר לו הקב"ה אין גבורתו של
שרו של מים לכבות את האש, דייקא מי ששרו
של אש ירד ויכבה את האש, לפי זה זה אש
כנגד אש, כמעט מדויק מה שאמרתם בדברי
הגמ' שזה היה אש כנגד אש ולא מים כנגד אש,
שזה גבורתו של הקב"ה שאש יעמוד מול אש,
ממילא זה אש דקלקול של מלחמה כנגד אש,
זה מה שהוא ניצול שהאש הזו לא אכלה הוא
ניצול מן האש זה נובע מהאש של מימינו אש
דת למו, מצוין

שאלה האם המלחמה צריך להיות שבע שנים

תשובה ודאי שזה עיקר המדרגה אבל לצערנו
אתם רואים שזה קורה שאתם נמצאים בתוכו.

האחדות הזו שתתגלה בכולם ביחד היא נקראת
משיח בן יוסף שהוא המשיח הכולל של כולם
ביחד, אבל זה לא נמסר לכל אחד, אדם שיזכה
לנשמת משיח בן יוסף הוא בכוחו לעשות את
אותו מציאות של שלום.

ההגדרה התחתונה זה מלחמה בין יצר טוב
ליצר הרע, זה במדרגת קליפת נוגה שבנפש,
מה שמבואר בדברי רבותינו שם נמצא היצר
הטוב והיצר הרע, אבל בהגדרה היותר גבוהה
אז כמו שחידדנו בשיעור שהגדרת הדבר הוא
שכל דבר נלחם מיניה וביה בתוך עצמו, הוא
לא מלחמה בפרטות במדרגה מסויימת, אלא
כל דבר נלחם בתוך עצמו עם עצמו, ממילא
בכל המדרגות כולם יש את אותו מציאות של
מלחמה האם לגלות בה את השורש של האחד
העליון, או לגלות בו מציאות של שלש, ואז היא
תהיה במציאות שיש אפשרות שיש מציאות
של מלחמה, הדוגמה היסודית שיש מלחמה של
שנים שהזכרנו הגמ' דורשת מה שנאמר שנים
אל תיקרי שנים אלא שנים זה אלדד ומידד
מתנבאים במחנה שהם מתנבאים על מלחמת
גוג ומגוג ושמשו מת ויהושע מכניס, הרי הגמ'
אומרת שאין שני נביאים מתנבאים בסגנון אחד
אז איך כאן הם התנבאו את אותו דבר?, אז יש
מרבותינו שמנסים לדחוק ולפרש שהמשמעות
היה אותו דבר, אבל זה לא היה במילים ממש
אותו דבר, אבל בעומק זה מה שהתחדש במה
שהם מתנבאים כאן ששנים מתנבאים בסגנון
אחד, שזה האחדות של התרין משיחין שאין
מלחמה, זה גופא החידוש שנאמר, אז בעומק
המלחמה היא בכל פרט, והנבואה באה בעומק
לומר שיש כוח לחבר שני פרטים ולעשותם
לאחד, שתי נביאים מתנבאים בסגנון אחד, רק

מהות שמחת תורה

תשפ"א

מסדרה בלבביפדיה עבודת ה'

בלבבי משבן אבנה

השיעורים של הרב זמינים ב"קול הלשון"

073.295.1245 ישראל | 718.521.5231 USA

מהות שמחת תורה ושמיני עצרת

אופני היחס שבין שמיני עצרת לכלל המועדים

"חג הסוכות תעשה לך שבעת ימים וביום השמיני עצרת תהיה לכם"

וכפשוטו היום הכ"ב בחודש תשרי הוא עצרת, זהו שמיני עצרת של ז' הימים הללו, ולשון חז"ל כידוע "עיצרו עמי עוד יום אחד", והיפך "ועצר את השמים ולא יהיה מטר", בהפוכו של דבר מזכירים בו ביום הזכרת גבורות גשמים.

אבל יתר על כן, יש כמה פנים מהו הגדר של יום הכ"ב, הגדר האחד שהוזכר הוא ביחס לשבעה ימים של חג הסוכות.

הגדר הנוסף של יום הכ"ב הוא ביחס ליום הכיפורים, שיום הכיפורים נקרא "יום חתונתו" - יום שניתנה בו תורה, שניתנו בו לוחות שניות כמו שמבואר בשלהי דתענית, שהתורה ניתנה ביום הכיפורים, ובשמיני עצרת שהוא יום שמחת תורה - "עושים שמחה לגומרה של תורה", זה המשכה של יום הכיפורים.

הפנים הנוספות שבדבר, שיום שמיני עצרת שהוא הסיפא של הרישא שהוא יום ראש השנה, שבימי תשרי הם כ"ב ימים כדברי רבותינו כידוע מאד, ועל זה נרמז מה שנאמר בקרא "נגילה ונשמחה בך" - כ"ב, כ"ב אותיות שבתורה, ויום כ"ב של תשרי, מפורש בדברי רבותינו -.

הפנים הנוספות, הוא היחס של כל הימים מראש חודש אלול עד יום כ"ב בתשרי שהוא בבחינת נ"א ימים, שהרי על דרך כלל אלול חסר בלוח הקבוע שיש בידינו השתא, ומכל מקום זהו בבחינת 'הושענא' - 'הושע נא' וכידוע, שזה נ"א ימים.

המהלך הנוסף שיש בדברים, מרישא של יום מתן תורה, יום ו' בסיון שניתנה בו תורה, ההמשכה היא ב"עושים שמחה לגומרה של תורה", זהו 'גומרה של תורה' מצד מהלך פני הדברים שהתחיל מיום מתן תורה, שהרי מיום מתן תורה משה רבינו עלה להר ג' פעמים שהם מאה ועשרים יום עד יום הכיפורים, ולאחר מכן מיום הכיפורים ישנם עוד י"ב ימים שעולה בידינו קל"ב, אותיות קבל - זה ההשלמה של קבלת התורה, זהו הסיפא של כל המהלך מממן תורה שניתנו בו לוחות ראשונות. זהו ראשית, צורת פני הדברים ביחסיות של כ"ב בתשרי לכלל מערכת כל המועדים שהוזכרו, וכמובן השורש מתחיל ממציאותו של חג הפסח ג' רגלים.

שורש מציאות ה"שמחת תורה" בשמיני עצרת

יסוד הדברים, המציאות של שמיני עצרת יש בו שני מהלכים, מצד אחד, המהלך הראשון הוא מה שנאמר בו "נגילה ונשמחה בך", "עיצרו עמי עוד יום אחד", לפניו יתברך שמו, והמהלך השני הוא מהלך ש"עושים סעודה – שמחה לגומרה של תורה", שמחה בשמחתה של תורה.

הלוחות, הם שורש הנתניה אבל ההשלמה של הקבלה, התגלה "בגומרה של תורה" – ואיפה מתגלה היחס שנעשה ה"גומרה של תורה", אז כפשוטו כמו שמבואר כידוע בפוסקים, שהרי נהגין לקרוא בכל שנה את התורה, ומסיימים בשמחת תורה, אבל יש מקומות שנהגו לסיים את התורה כל ג' שנים, ומה שמוזכר בחז"ל שזה מצד המנהג דידן לקרוא את התורה פעם בשנה ולסיים בשמחת התורה, – משמע ש"השמחת תורה" זה בעצם מהות היום עצמו, ויתר על כן בדברי רבותינו שהרחיבו את הדברים, מפורש הדבר שזה לא שייך בדווקא למנהג דידן לקרוא את התורה פעם בשנה ולסיימה בשמחת תורה, היא גופה מה שנהגין כן, זה מחמת שהיום הזה הוא יום "שמחת תורה", הדבר הפוך!

וא"כ, מהו השורש של המציאות של ה"שמחת תורה" שמתגלה בו ביום?

– הרי תחילת מהלך הדברים מראש השנה, ראש השנה הוא "היום הרת עולם" היה מציאות של הריון, ובהריון כמו שמבואר בגמ' "נר דלוק על ראשו ובא מלאך ומלמדו כל התורה כולה", ומצד היחס הזה א"כ יש גדר של "מלמדו כל התורה כולה", ולפי"ז השמחה שעושים לגומרה של תורה כאשר הושלם ההריון ומגיע ההשלמה של כל מהלך הימים האלו בשמיני עצרת – השמחה לגומרה של תורה היינו, ששם יוצא הדבר מהכח לפועל, ההריון נגמר והדבר יוצא בהשלמתו מהכח לפועל, זהו ה'שמחה לגומרה של תורה'.

כח ה"משכחה" שנעשה עם ה"גומרה של תורה"

ולפי"ז כאשר העובר נמצא במעי אמו ויש שמחה לגומרה של תורה על ה"מלמדו כל התורה כולה", אבל – הרי "כיון שיוצא לאויר העולם בא מלאך וסותרו על פיו ומשכח", והרי שהגדר שמתגלה בגומרה של תורה הוא ביציאה של עובר לאויר העולם, שמצד אחד זה גומרה של תורה, אבל מהצד השני של הדברים זה שכחת התורה, זה האופן של "משכחה", כשהוא יוצא לאויר העולם, ולכן כאשר העובר יוצא לאויר העולם, הוא צריך להתחיל ללמוד את התורה מחדש, "קטן היודע לדבר אביו מלמדו שמע ישראל ה' אלוהינו ה' אחד", תורה ציוה לנו משה" וגו'.

מה שאנחנו מתחילים את התורה עוד פעם מהתחלה, אז כפשוטו זה מחמת מה שהרישא והסיפא, "נעוץ סופן בתחילתן ותחילתן בסופן", אבל המהלך הנוסף שהתבאר השתא, מתחילים את התורה מהתחלה עוד פעם, עשינו סעודה לגומרה של תורה וכאשר נעשה הגמר נעשה מציאות ה"משכחה", ומכאן ואילך מתחיל עומק חדש של השגת הדברי תורה.

לוחות ראשונות - במדרגת הזכירה, ובלוחות שניות יש מציאות של שכחה

- שרשי הדברים - דברי הגמ' בריש עבודה זרה שאלמלא חטאו ישראל בחטא העגל, היו לומדים תורה ולא היו משכחים, ונמצא ששכחת התורה שיש בידינו השתא הוא מחמת חטא העגל, לוחות שניות שניתנו, ניתנו במהלך של שכחה, ולכן בלוחות ראשונות נאמר בהם 'זכור' ובלוחות שניות נאמר בהם 'שמור', כלומר לוחות ראשונות הם בדרגת הזכירה **בעצם**, לכן נאמר בהם 'זכור', כלומר לא שיש **מצוה** לזכור, כמו "זכור את אשר עשה לך עמלק", אלא כוונת הדבר היא, שזה עומד וזכור מצד עצמו, זה נקרא 'זכור' במדרגת לוחות ראשונות, אבל במדרגת לוחות שניות שנאמר בהם 'שמור', כלומר שיש מציאות של שכחה, ואז צריך להיות ה'שמור' בבחינת "ואביו שמר את הדבר", אבל יש כאן כבר מציאות של שכחה.

והשורש של הדברים הוא - כשמשנה רבינו עלה להר, כדברי חז"ל כידוע "היה לומד תורה ומשכחה עד שניתנה לו במתנה", כש"ניתנה לו במתנה" בלוחות ראשונות, נשאר בידינו גם ה'ניתנה לנו במתנה" שאין שכחת התורה, אבל בלוחות שניות שהוא חוזר ועולה להר, א"כ אין את אותה מתנה שנתגלתה אלא מתגלה הצד ההפוך של הדבר, -יתכן שזה לא אצל משה עצמו, אלא מצד שורש הניתנה לכנסת ישראל - ואז נשאר רק ה"לומד תורה ומשכחה", ולצורך כך זהו מה שמצינו בגמ' "תנא מיניה ארבעין זימנין ודמי ליה כמאן דמנח בכיסיה", זה דייקא "ארבעין זימנין", כלומר במדרגת העליה של ארבעים יום להר, וכיון שהעליה האחרונה היא במדרגה של תורה שיש בה שכחה, מהשורש של "היה לומד תורה ומשכחה", אז צריך שיהיה "תנא מיניה ארבעין זימנין", לצורך שיהיה "כמאן דמנח בכיסיה", לעורר את הזיכרון הראשון של משה שלבסוף "ניתנה לו במתנה".

אבל מ"מ א"כ האור של הלוחות הראשונות מונח בהן מציאות שאין בהם שכחה, והאור של הלוחות השניות נמצא בהם מציאות של שכחה, ובעיקר כמו שחודד זה לא אצל משה עצמו כי משה רבינו קיבל לוחות ראשונות, אלא זה בעיקר ביחס לקבלה דידן שאנחנו מקבלים את התורה - שיש בהם שכחה.

“קרן עור פני משה” - מכח ה”אינו משכחה”

ולפי זה מציאות ההארה כאשר משה רבינו יורד מן ההר בירידה האחרונה, ויש גילוי מצד מדרגתו של משה מעין לוחות ראשונות, אבל לדידן המדרגה היא לוחות שניות, ולכן נאמר בקרא “והנה קרן אור פניו ויראו מגשת אליו. וראו בני ישראל את פני משה כי קרן אור פני משה”, “קרן אור פני משה”, יש בר’ מנחם מנדל משעקלוב שאומר ש”סכות” כשזה חסר ו’ שאחר הס’, עולה בגימטריא **פני משה**, ועומק הדברים כאשר האיר ההארה של משה רבינו בירידתו מן ההר, ההארה שהאירה מצידו היא מעין ה”לומד תורה ואינו משכחה” כמו שהוזכר, ולכן לא יכלו להביט בפני משה כי קרן אור פניו כלומר - אצל כל אדם ואדם בשעה שהוא יוצא לאוויר העולם הוא משכח - לכן אפשר להביט בפניו, אבל אם כשעובר היה יוצא לאוויר העולם הוא לא היה משכח א”כ אור התורה היה בוקע בו, מעין נתן צוציתא שנאמר עליו שמאיר בו הציץ - דוגמא בעלמא -.

ואשר על כן, אצל משה רבינו שזו היתה מדרגתו, לא יכלו להביט בפניו “כי קרן אור פניו”, היה קרינת אור הפנים מאותו כח של “תורה שאינו משכחה”.

שורש הסוכה - במסוה דמשה רבינו

ולשם כך נאמר “ויתן על פניו מסוה”, וא”כ, מכאן ואילך, בהבנה בהירה, כפשוטו, זה המסוה שניתן על משה רבינו, אבל בעומק מונח כאן כח, זה שורש ל’צילא דמהימנותא’, להסתיר את האור שאז זה הופך להיות מציאות של צל זה השורש לחג הסוכות. בחג הסוכות כאשר אנו עושים סוכה - “וחג הסוכות תעשה לך”, הסוכה היא להסתיר את האור של המתן תורה של הלוחות השניות - של מדרגת משה שהתגלה בלוחות שניות, התגלה ה”כי קרן אור פניו” ולא יכלו להביט בפני משה, וא”כ נצרך לתת מסוה **לדורות** לאותה הארה, והמסוה לדורות לאותה הארה - שזה פנים אחד במהות הסוכה, זה **סכות** שכמו שהוזכר זה בגימטריא **פני משה**, כלומר הסוכה באה להסתיר את ה’פני משה’, “כי קרן אור פניו”, לא ניתן לראות את אור פני משה ולצורך כך נעשה המציאות של חג הסוכות, זה העומק של ההארה של חג הסוכות.

גמר קבלת התורה בשמיני עצרת - מכח המסוה דסוכות

וא”כ, סוכות הוא הממוצע בין יום הכיפורים לשמיני עצרת - ‘שמחת תורה’.

- הרי יום הכיפורים הוא שורש הירידה של הלוחות, מכוחו של משה, לא יכולים להביט בפני משה, שאז נעשה מציאות של הסתרה, מסווה, ואצל כלל ישראל זה סוכות, מעין מה שנאמר “ומשה יקח

את האהל ונטה לו מחוץ למחנה" וגו' "והיה כל מבקש ה' יצא אל אהל מועד אשר מחוץ למחנה", מה ש"נטה לו מחוץ למחנה", זה מעין חג הסוכות שאדם יוצא מביתו למקום אחר זה השורש של הדבר שנאמר אצל משה לאחר חטא העגל, וע"י כן נעשה צמצום למציאות האור שזה בבחינת 'צילא דמהימנותא', ומכח כך מגיע האפשרות לקבל את התורה - זה שמיני עצרת 'עושים שמחה לגומרה של תורה' כמו שנתבאר.

פני חמה דמשה - משורש 'אינו משכחה' דלוחות ראשונות, מדוגת פני לבנה דיהושע -

לוחות שניות

אבל יתר על כן, תוקף מציאות ההארה שמתגלה מכח הלוחות הללו שניתנו, שנצרך לעשות להם מציאות של הסתרה, יש עוד רמז נפלא שכתוב בר' מנחם מנדל משעקלוב, הזכרנו שסכות בגימטריא פני משה, זה גימטריא אחת, והוא אומר גימטריא נוספת, יש שס"ה ימים בשנות החמה, שיי"ן, סמ"ך, ה"א, במילוי, עולה ג"כ בגמטריא של סכות, ושל פני משה, וזה הרי נאמר, כדברי הגמ' הידועים במסכת בבא בתרא, "זקנים שבאותו הדור היו אומרים פני משה כפני חמה, פני יהושע כפני לבנה, אוי לה לאותה בושה, אוי לה לאותה כלימה", פני משה הוא כפני חמה, וסכות שהוא בגימטריא שס"ה במילוי כמו שהוזכר, שזהו ימות שנת חמה, זהו בגימטריא פני משה, כלומר זהו תוקף ההארה שנתגלתה במציאות של פני משה.

גימטריא שלישית שהוא אומר [-הדברים מפוזרים בספריו], הרי כידוע עד מאד, הסיפא של התורה היא ל', והרישא של התורה היא האות ב' "לעיני כל ישראל", "בראשית", והיכן הגילוי של זה בפועל בקריאתנו, זה ביום שמחת תורה בשמיני עצרת, ל' וב' במילוי, למ"ד, בי"ת, עולה בגימטריא סכות - פני משה, ושס"ה במילוי שהוזכר. וזה ברור, כל ל'-ב' הוא שורש ללבנה כידוע, וא"כ מצד אחד זה גימטריא של שס"ה, ומצד שני זה גימטריא של לב בבחינת פני יהושע כפני לבנה, מצד מדרגת משה רבינו המדרגה היא - אופן של תורה "לעיני כל ישראל", כך משה רבינו מסיים את ספרו, ויש בזה מחלוקת בגמ' שמונה פסוקים אחרונים שבתורה מי כתבן, אם משה כותבן בדמע, או שיהושע כותבן, כלומר יש בהם בחינה שהם שייכים למשה, ויש להם בחינה שהם הממוצע שהם שייכים ליהושע, זה ההבחנה של שמיני עצרת השמונה פסוקים אחרונים שבתורה הללו שהגמ' שואלת עליהם 'מי כתבן' - זה הממוצע בין מדרגת משה למדרגת יהושע, זה ההארה של השמונת ימים הללו, השמונה פסוקים הללו.

ומכח כך יש שורש הארה לתורתו של יהושע, שמחזיר את הדבר מ"לעיני כל ישראל" - ל"בראשית", זה מדרגת פני יהושע, זה הלב, הלבנה, 'פני יהושע כפני לבנה', שהוא מחזיר את התורה למדרגה של - מסיפא לרישא.

וכמו שאומרת הגמ' בתמורה בדף ט"ז, כידוע מאד, שבימי אבלו של משה נשתכחו ההלכות, עד שבא עתניאל בן קנז והחזירם בפלפולו, והרי הגמ' אומרת שם קודם לכן, שקודם פטירתו של משה, אמר משה ליהושע שאל ממני כל מה שיש לך לשאול.

ובעומק, מונח כאן הדבר, קודם שהוא נסתלק הוא אומר ליהושע לשאול, מכח מה הבקשה כאן לשאול? - אז כפשוטו זה מחמת שלאחר מכן הוא לא יכול לשאול, אבל בעומק יותר זה מחמת שמתחילה להתפס כאן התפיסה של השכחה שתתגלה במיתתו של משה רבינו, כמו שהיא התגלתה למעשה לבסוף, נמצא שהמעבר מחייו של משה במיתתו של משה, להנהגת יהושע, מוליד מהלך של שכחה, שזהו מה שנשתכחו בימי אבלו שלושת אלפים הלכות.

-זה בדיוק סדר הדברים שנתבאר, שמצד משה שיש לו שורש בלוחות הראשונות, ששם נאמר "היה לומד תורה ואינו משכחה", לכן גם מכח העתקה מלוחות ראשונות ללוחות שניות משה עוד נמצא בנקודת הממוצע שיש שורש של "לומד תורה ואינו משכחה", שזה ה"כי קרן אור פניו", שאצל כל אדם אין "קרן אור פניו" כי הדברי תורה שלו משכחין, ודוגמא בעלמא מה שמוזכר בדברי רבותינו שבשעה שהאדם עושה מצוה - היא מאירה בפניו ובסוף היום היא מסתלקת, ויש מצות שהיא אינה מסתלקת, ושורש הדבר של מה שאינו מסתלק זה הדברי תורה שדברי תורה אינם מסתלקים.

מדרגת 'תמיד' דמשה ומדרגת 'תמיד' דיהושע

- הרמז הנוסף שנמצא בדברי ר' מנחם מנדל משעקלוב שהוזכר, שלמ"ד - בי"ת במילוי, עולה בגימטריא סכות - פני משה ושס"ה במילוי, זה הל"ב במילוי - אבל המובלע בתוך הל"ב אם נוציא את האותיות ל' וב' מהמילוי שבהם, ישארו אותיות תמיד - למ"ד, בי"ת, המובלע בתוך אותיות ל"ב זהו המדרגה של תמיד, ועומק הדברים הוא, מצד המדרגה של משה רבינו, יש שורש של דברי תורה שהם נמצאים באופן של 'תמיד' בעצם. אבל מצד מדרגת יהושע, בנביא יהושע נאמר "והגית בו יומם ולילה", והגמ' במנחות דף צ"ט דורשת לגבי שיעור חיוב תלמוד תורה כמה חייב האדם ללמוד, אומרת הגמ' שהוא יוצא בקריאת שמע שחרית וערבית מכח הקרא של "והגית בו יומם ולילה", שזה מעין התמיד - אבל זה לא תמיד גמור - כלומר במדרגת משה, כדברי חז"ל

"שלושה דברים עשה משה מדעתו והסכימה דעתו לשכינה", ואחד מהם הוא מה שפירש מהאישה מחמת שהוא מוכן תמיד לנבואה, כלומר הוא במדרגה של 'תמיד' בעצם, אבל המילוי של ה"ב שזה בחינת יהושע - לבנה, המילוי שלו הוא ג"כ אותיות תמיד, אבל ה'תמיד' הזה שמתגלה אצל יהושע הוא כבר לא ה'תמיד' שמתגלה אצל משה רבינו, זה הופך להיות 'תמיד' רק באופן של "והגית בו יומם ולילה", שהתורה עצמה היא מעין מצוה והיא לא 'תמיד' כפשוטו, זה מכח מדרגת יהושע, והרי הגמ' במנחות אומרת שזה דברי ר' ישמעאל שסובר במסכת ברכות שנצרך לעשות מלאכתו, לעסוק בזריעה וחרישה, לכן יש שעור של תלמוד תורה באופן של ערב ובוקר.

וזה דייקא נאמר בכניסתן לארץ ישראל, ולא במדבר ששם הרי היה יורד להם מן, והרי כניסתן לארץ ישראל ע"י יהושע דייקא, ולכן יש שורש של הדברים שהתורה הופכת להיות מ'תמיד' כפשוטו לאופן של "והגית בו יומם ולילה", מחמת שהוא עסוק בזריעה ובחרישה, שע"י שיש את פעולת האדם, זה יורד ממדרגת ה'תמיד'.

ולפ"ז להבין עמוק, זה המהלך שנתבאר שחג הסוכות מעתיק מיום הכיפורים לשמייני עצרת, ראשית כל הזכרנו בראשית הדברים כפשוטו, "ויתן אל פניו מסוה", והמסוה שניתן בפועל אצל כל קומת הנפשות, זה מדרגה של חג הסוכות, הוא המסוה, ה'צילא דמהימנותא', הוא מצל על אור האמונה, על ה"כי קרן עור פניו".

ענני הכבוד במדבר - במדרגת משה, 'חג האסיף' - במדרגת ארץ ישראל דיהושע

אבל בעומק יותר, הרי חג הסוכות נקרא חג האסיף - "באספך מגרנך ומיקבך", כאשר אוספים את התבואה, כלומר שמתגלה התוקף של נקודת העמל שהיתה בבחינת "הזורעים בדמעה ברונה יקצורו", כאשר אוספים את כל התבואה לא מתגלה רק התבואה שאוספים בפועל, אלא כאשר אוספים את ה'גרנך ויקבך', מתגלה האופן שכל צורת הדברים הוא באופן של עמל ויגיעה, זריעה וחרישה, שזה כשיטת ר' ישמעאל, דלא כרשב"י, כלומר מתגלה המציאות של תפיסת הדבר של מדרגת יהושע, מדרגה של כניסה לארץ ישראל, לא מדרגת משה, שבזכותו ירד המן במדבר.

והרי כשמתבוננים זה דבר נפלא, עד כמה שיש את ההארה של מן במדבר "לא ניתנה תורה אלא לאוכלי המן" שירד בזכותו של משה, א"כ כל החפצא של חג הסוכות לא שייך שיקרא "באספך" כי הרי אין מה לאסוף, אין זריעה אין חרישה ואין קצירה, וממילא אין אסיפת התבואה, וכל החידוש שחג הסוכות הוא בבחינת "באספך מגרנך ומיקבך", זה רק באופן של יהושע בכניסתם לארץ

ישראל, שיש שעת זריעה ושעת חרישה וקצירה וכו', באופן הזה, אז נעשה השם תואר לחג הסוכות – שהוא נעתק ממדריגתו של סוכות בבחינת ענני הכבוד, עננים עליונים, והוא הופך להיות סוכות כפשוטו, "באספך מגרנך ומיקבך", מהצד התחתון של מדרגת חג הסוכות, זה מכחו של יהושע.

וא"כ, חג הסוכות ממוצע בין מדרגת מתן תורה למדרגת שמיני עצרת, שמתגלה הצד התחתון של שיטת ר' ישמעאל בחינת יהושע כמו שנתבאר, על ידי כן נעשה האופן של הממוצע, לא רק מסוה כפשוטו, אלא עומק נקודת המסוה באופן שיש אסיפת הגרנות, וזה גופא מצמצם את עומק נקודת ההארה של "קרן עור פני משה", זה מצמצם את נקודת ההארה, ונעשה שורש לשמיני עצרת, לקבלת מציאותה של תורה.

וברור הדבר – מונח מיניה וביה – יש לנו ראשית של המועדים – חג המצות, אמצע של המועדים חג השבועות, וסיפא של המועדים חג הסוכות, ומה שהוא נקרא 'אסיף' כפשוטו זה אסיפת התבואה, אבל בעומק יותר זה האסיפה של המועדים עצמם שהרי זה סדר של ג' רגלים, למ"ד שסובר שצריך שיהיו כסדרן על מנת לעבור על כל תאחר אם מאחר בהבאת קורבנותיו, שהסדר הוא חג המצות חג השבועות וחג הסוכות, שחג הסוכות הוא הסיפא של המועדים, והוא האוסף את המועדים. – מצד המדרגה התחתונה זה אסיפת התבואה, ומצד המדרגה העליונה יותר זה האסיפה של המועדים.

מהלך המועדים מצד ה'ברא עלמא' ומהלך המועדים מצד ה'איסתכל באוריתא'

ולפ"ז מהלך פני הדברים בעומק – "איסתכל באוריתא וברא עלמא", ב'ברא עלמא' יש מערכת של מועדים שהיא בבחינה שהכל מסביב למציאות התבואה, בפסח נידונים על התבואה, בשבועות נידונים על האילן, ובחג נידונים על המים, כלומר מים לצורך תבואה ואילן שיהיה להם מציאות של קיום, ויתר על כן לצורך מציאות האדם, אבל הכל בנוי במהלכי האכילה והשתיה, זה מהלך אחד שמתחיל בפסח ומסתיים בחג הסוכות.

אבל המהלך העמוק יותר, כמו שהזכרנו קודם לכן, הוא מתחיל ממדרגת מתן תורה, משישי בסיון שניתנה בו תורה, כלומר היה יציאת מצרים ולאחר חמישים יום היה מתן תורה, וכפי שהוזכר פעמים רבות, מלעילא לתתא זה "איסתכל באוריתא וברא עלמא", ומתתא לעילא מתגלה שמה'ברא עלמא' עולים ל'איסתכל באוריתא', זה הסדר של יציאת מצרים שבפסח, ולאחר חמישים יום זמן מתן תורה, תחילה ה'ברא עלמא', ולאחר מכן גילוי של ה'איסתכל באוריתא' לאחר חמישים יום.

ולפי"ז, במהלכי חג הסוכות, חג הסוכות שהוא סיפא של כל המהלך כולו, יש לו שני מהלכים ב'סיפא' שבו. יש לו מהלך של 'סיפא' ביחס לתבואה, לאילן, "נידונין על המים", זה מהלך אחד של 'סיפא' שמתגלה בימים האלו של חג האסיף - "באספך", ויש מהלך שהוא ה'סיפא' של המתן תורה.

- מצד המהלך שהוא סיפא של התבואה - של ה'ברא עלמא', א"כ הוא סיפא של חג המצות, ומצד המהלך שהוא סיפא של ה'איסתכל באוריתא', א"כ המציאות של חג הסוכות היא בשמיני עצרת שעושין שמחה לגומרה של תורה, נמצא שבשמיני עצרת שעושין שמחה לגומרה של תורה - מדין מה שהוא סיפא של כל המועדים כולם, א"כ ה"עיצרו עמי עוד יום אחד" כפשוטו הוא סיפא של פסח, שבועות, סוכות.

שני המהלכים במה ששמיני עצרת רק לישראל

אבל מצד המהלך של המתן תורה אם זה סיפא של המתן תורה - להבין ברור - שם בהכרח שיהיה שמה רק מציאות של ישראל, כי הרי כמו שאומרת הגמ' על הפסוק "מורשה" - 'אל תקרי מורשה אלא מאורשה', לישראל ולא לעכו"ם, שמכך כך עכו"ם שלמד תורה חייב מיתה, א"כ חייב להיות ששמחת היום השמיני שהיא שמחה לגומרה של תורה היא תהיה רק לישראל ולא תהיה לאומות העולם. - ברור הדבר מיניה וביה -, כפשוטו לאחר שהיה סעודה עם כל אומות העולם, כמו שיש בחז"ל שממשילים את זה שיש הבדל בין אשת איש שהיא אם הבנים, שאפשר גם להביא אורחים על השולחן, וזה השבעים אומות, אבל בשמיני עצרת שזה בבחינת כלה בתולה, אין ראוי שיהיה שמה עוד אדם.

והעומק של הדברים - בשמיני עצרת מצד המהלך שהכל זה אכילה - תבואה, פירות האילן, מים, א"כ שייך שיהא כאן עוד אחד, גם אומות העולם, ואפילו הכי מבקש הקב"ה, "עיצרו עמי עוד יום אחד", לעצמו, אבל מצד המהלך שכל סדר הדבר לא מתחיל מפסח, אלא מהלך סדר הדבר הוא מתחיל בשבועות במתן תורה, ב"איסתכל באוריתא וברא עלמא" התורה שקדמה לעולם, א"כ חייב להיות שהיום אחד שמתגלה לבסוף הוא רק "ישראל, קודשא בריך הוא, ואוריתא", מיניה וביה, זה סדר הדברים.

ולפי"ז להבין עמוק יותר, מה ההבדל העצמי בין השבעה ימים ליום השמיני, כפשוטו מצד אחד הוא נקרא שמיני, ומהצד השני הוא 'רגל בפני עצמו' כמו שמבואר בגמ' לענין פז"ר קש"ב, ובדרך רמז מה שאנחנו קוראים בשמיני עצרת בשמחת תורה, את ה'סיפא' של התורה - "לעיני כל ישראל"

ומתחילים "בראשית", שני האותיות האחרונות של התורה הם א' ו' שבתִּיבַת **ישראל**, והרישא של התורה "בראשית" – ב' ור' עולה בידינו רל"ג גימטריא רגל, כלומר ששמיני עצרת זה ה'רגל בפני עצמו' של הסיפא של התורה שמתחילה מחדש.

אבל, בעומק יותר נקודת ההבדל בין שמיני עצרת לכל השבעה ימים שלפניו, כל השבעה ימים שנאמר עליהם "חג הסוכות תעשה לך באספך" "בסוכות תשבּו שבעת ימים", 'אמרה תורה כל שבעת הימים צא מדירת קבע ושב בדירת ארעי' [גמרא ריש סוכה], והיינו שהיא גופא כיון שמתגלה המציאות של "באספך מגרנך ומיקבך" לכן נאמר "צא מדירת קבע ושב בדירת ארעי", שככל שמתגלה יותר הממון אז נצרך ה"צא מדירת קבע ושב בדירת ארעי", ובדקות, מהו ה'דירת עראי'? – לצאת מהבית למקום התבואה זהו גופא נקרא ה"צא מדירת קבע ושב בדירת ארעי", למקום שאינו בית אלא למקומה של התבואה.

אבל בשמיני עצרת הרי אין דין של מקום, אז כפשוטו – כמו שבפסח אין דין של מקום, כמו"כ גם בשמיני עצרת אין דין של מקום, והענין של מקום הוא מיוחד לחג הסוכות.

מהלכי גלות לחוץ לארץ וגלות בתוך ארץ ישראל - לעיר מקלט

אבל בעומק היותר דק של הדברים, התפיסה החיצונית בחג הסוכות, כידוע מאד כמו שאומרים ב'יהי רצון' שלפני הכניסה לסוכה מיסוד דברי חז"ל "שאם נתחיבתי גלות שיהיה זה כפרתי ביציאה לסוכה", מה השורש של הדברים? – מקום הקביעות של ישראל זה ארץ ישראל, והיציאה מארץ ישראל לחוץ לארץ היא נקראת גלות, בנפש זה ישראל – שזה מה שאנחנו מסיימים את התורה "לעיני כל ישראל", ובמקום זה ארץ ישראל, וא"כ היציאה מארץ ישראל לחוץ לארץ זה מהלכי גלות, ומעין כך יש גלות בבחינה שה'חוץ לארץ' שולט על ארץ ישראל, וכמו שהוזכר פעמים רבות מאד שזה ההבחנה הנקראת חנוכה [– ובערכין דידן, במאמר מוסגר חנוכה זה המועד דרבנן שמגיע אחרי שמחת התורה – זה מחמת שיש שכחת התורה כמו שהוזכר, שזהו כל החלק של יון – "להשכים תורתך", זה יניקה מהמקום של ה"לומד תורה ומשכחה"], וסדר הדברים הוא שזה גלות שחוזרת לתוך ארץ ישראל.

מדריגת הלויים - למעלה מן המקום

והגלות הנוספת שמצאנו זה גלות בתוך ארץ ישראל שזהו הדין של רוצח בשגגה "ונס אל אחת ההרים האלה וחי", שלושה ארצות שקולטים בארץ ישראל ושלושה בעבר הירדן ועוד מ"ב ערי הלויים, שכל אלה קולטים לרוצח בשגגה – זה גלות בתוך ארץ ישראל, ומה שגולים לערי הלויים

היינו שלהם אין חלק ונחלה בתוך ארץ ישראל "כי אני חלקם ונחלתם בתוך בני ישראל" כמו שמפורש בקרא, ולפי"ז עומק הדבר שכל מי שגולה גולה לערי הלויים, מאיפה שורש הדבר שהגלות היא לערי הלויים? – גדר הדבר – ללויים אין אחיזה בארץ ישראל, ומהצד התחתון מי שאין לו אחיזה בארץ ישראל זה מוגדר נמי שיוצא לגלות, אבל מהצד העליון מי שאין לו אחיזה בארץ ישראל זה נובע מהמדרגה של – למעלה מן הארץ, למעלה מן המקום – זה מדרגתם של הלויים, על שבט לוי נאמר "תומיך ואוריך לאיש חסידך", ה'אורים ותומים' שהשורש שלהם בארון זה בגדר "מקום ארון אינו מן המידה".

– "בזאת יבוא אהרון אל הקודש" אחת בשנה, הכהן גדול נכנס ל"מקום ארון אינו מן המידה" – ומשם חלקו בארץ ישראל זהו ה"אני חלקם ונחלתם", ולכן אין להם חלק בארץ ישראל, אחיזת כח שבט לוי בארץ ישראל ששרשם הוא הכהן הגדול אהרון הכהן, אהרן אותיות ארון, כמו שהוזכר פעמים רבות מיסוד דברי רבותינו, שורש אהרן הוא בארון, והאור שמתגלה מכח הארון הוא למעלה ממדרגת מקום, "מקום ארון אינו מן המידה", ומשם נאמר "אני חלקם ונחלתם בתוך בני ישראל".

ובערכם שלהם, ארץ ישראל עצמה היא נקראת גלות, "אבן היתה שם מימות נביאים ראשונים ושתיה היתה נקראת" [משנה ביומא דף נ"ג ב'], זהו אבן השתיה שעליה נמצא הארון, "מציון מכלל יופי" משם מתפשט ארץ ישראל לחד מ"ד בסוגיא שם ביומא [נ"ד ב'], ובערך למדרגת "מקום הארון אינו מן המידה", כל ארץ ישראל נקראת גלות.

על אהרן הכהן בחינת כהן גדול נאמר "ומן המקדש לא יצא", וכמובן בתוך המקדש עצמו יש לו את המקום שלו, והוא לא נטמא לשבעה קרובים, כלומר הוא לובש ח' בגדים והוא לא נטמא לז' קרובים, והיינו בערכין דידן שהוא לא שייך רק לז' ימי סוכות, אלא הוא שייך לח' העליון, אבל מ"מ, בגדר "מן המקדש לא יצא" מקומו הוא בבית קדשי הקדשים, ואין הכי נמי הוא נכנס לשם רק פעם בשנה, אבל זה מקומו – במקום שהוא 'אינו מקום', אין לו שייכות לצאת מבית המקדש כי הוא שייך למקום שאינו מקום, זה מדרגת כהן גדול שהוזכר.

ומ"מ א"כ ערי הלויים שהם ערי מקלט לקלוט את כל מי שרוצח בשגגה, הרי מי שרוצח בשגגה הוא מתחייב גלות מהצד התחתון, וכאשר הוא גולה לערי מקלט של ערי הלויים, כלומר הוא גולה לאותו מקום שמצד מדרגת הלויים כל ארץ ישראל היא בבחינה של גלות, ועל ידי כן מאיר בו ה'מקום שאינו מקום' שזה עומק התיקון של רוצח.

מצד הרוצח הראשון שהיה בתורה, קם קין על הבל אחיו והרגו, ושם נאמר – "קול דמי אחיך צועקים אלי מן האדמה", כלומר האדמה בלעה את דמו, וא"כ איפה מקום תיקונו – ב'מקום שאינו מקום' שם מקום תיקונו, שם הוא שורש נקודת הדבר של ערי הלויים שקולטים לכל רוצח בשגגה.

סוכה בחינת גלות בארץ ישראל

ולפי"ז לענינא דידן, בכל חג הסוכות כאשר אנחנו יוצאים לסוכות שזה מכח "אם נתחייבתי גלות", אז יש כפשוטו חיוב גלות לחוץ לארץ אבל היא גופא – הרי אנחנו אומרים שאם נתחייבתי גלות שזה יחשב כאילו יצאתי לגלות, זהו משורש הגלות בתוך ארץ ישראל שזהו שורש הגלות של ערי הלויים שרוצח בשגגה גולה בתוך ארץ ישראל, מכח כך יש שורש של חג הסוכות, שהסוכה היא בבחינת גלות בתוך ארץ ישראל.

אבל יתר על כן, כח הגלות שמתגלה מכח ערי הלויים, היא מאירה את עומק ההארה של תיקון הגלות במקומה של ארץ ישראל, שזה שורש קדושת הסוכה שנתבארה, אבל זה עדיין במדרגה של ארץ ישראל, במדרגה של מקום, רק במדרגה של גלות בתוך ארץ ישראל.

שמני עצרת - למעלה מתפיסת המקום

אבל, יתר על כן, מדרגת שמני עצרת "עושים שמחה לגומרה של תורה", כאשר מתגלה עומק נקודת ההארה במדרגת שמני עצרת, לא רק חג הסוכות שיש עדיין בחינה של מקום, אלא מדרגת שמני עצרת של "עיצרו עמי עוד יום אחד", מהו "עיצרו עמי עוד יום אחד" – זה העומק של שמני עצרת – ב'מקום שאינו מקום' אורה של תורה, זה ההגדרה של הארת הארון שמתגלה בשמחת תורה, היא למעלה מהמקום היא למעלה מחג הסוכות "חג הסוכות תעשה לך" "בסוכות תשבו שבעת ימים" – עדיין יושבים במדרגת מקום – אבל כאשר מתגלה למעלה מכך מדרגת שמני עצרת – עולים למעלה מתפיסת המקום ל'מקום ארון אינו מן המידה' זוהי שמחתה של תורה.

– וזה מקביל למה שהוזכר קודם לכן, המהלך מפסח עד סוכות שיך ל'ברא עלמא' וממילא, השמחה היא במקום, אבל המהלך משבועות עד שמחת תורה זה מהלך של 'איסתכל באוריתא' שהתורה קדמה לעולם, וא"כ, עומק השמחה שמתגלה בשמחת התורה ב'עושים שמחה לגומרה של תורה' הוא ב'איסתכל באוריתא' שלפני ה'ברא עלמא', וא"כ אין מציאות של מקום ה'מקום ארון אינו מן המידה' זה השורש של מציאות ה'שמחת תורה'.

הקפות דסוכות והקפות דשמחת תורה

והרי נהגין בסוכות להקיף את מקום קריאת התורה בד' מינים, מיסוד מה שמבואר בסוגיא בסוכה שהיו מסובבים את המזבח בערבות בכל יום ויום עד הושענא רבא, ויתר על כן כאשר מתגלה שמחת תורה המנהג הוא ג"כ להקיף את מקום קריאת התורה, חוזרים ג"כ מעין אותם הקפות ז' פעמים.

ועומק נקודת ההבדל להתבאר, כאשר מקיפים את המקום בשבעת ימי חג הסוכות זה בבחינת "ארחץ בנקיון כפי ואסובבה את מזבחך ה'" "אסרו חג בעבותים עד קרנות המזבח" - מקיפים את התפיסה שנקראת מקום, ודייקא במזבח עצמו שהרי במזבח יש בו אופן של הקרבה יש את הדם שנבלע יש את היין שיורד לשיתין, וכן את המים שיורדים לשיתין בחג הסוכות, אבל כל זה עדיין בהבחנה של מקום הדם שנבלע הוא באופן של מקום.

אבל כאשר מתגלה הארה של שמיני עצרת שהיא הארה של למעלה מתפיסת המקום, שזה עומק נקודת השמחה שהיא למעלה ממדרגה של מקום, גדר הדבר מה שמקיפים בשמחת תורה - לא מקיפים את המקום אלא מקיפים את התורה, זה ההיקף שמתגלה בשמיני עצרת, וכידוע **מקום** בגימטריא **הקף**, כלומר יש מה שמקיפים את המקום מדין המקום כפשוטו שזה ההארה של חג הסוכות, שזה הבחינה של 'צא מדירת קבע ושב בדירת ארעי' שזה דין של 'מקום ארעי', ויש את ההארה שמתגלה בשמיני עצרת ששם עומק תכונת ההארה, ה'תוך' של ההארה היא ההארה ש'למעלה ממדרגת המקום', ושמה ההיקף הוא היקף מסביב למציאותה של תורה, זה גופא ההיקף שמתגלה במציאות של שמיני עצרת.

ולכן כאשר מסיימים את התורה מתחילים את התורה עוד פעם, מהצד התחתון הוזכר קודם לכן שזה מדין ילד שכשהוא יוצא לאויר העולם הוא משכח ועוד פעם הוא מתחיל ללמוד, שאז מלמדים אותו את התורה עוד פעם מהתחלה, זה מהצד התחתון של התורה.

אבל מהצד העליון של התורה, מתגלה **המקום** שכמו שהוזכר שהוא בגימטריא **הקף** עם הכולל, כלומר מתגלה **הקף** עליון יותר שהוא בהבחנה של **הקף** של מציאותה של תורה, זה עומק ההארה של שמיני עצרת "עושים שמחה לגומרה של תורה" שזהו מצד מדרגת ההארה של מציאות התורה.

הארת הסוכה - מלמעלה, הארת שמחת תורה - מלמטה

ולפי"ז להבין ביתר עומק, את שלמות תוקף ההארה שמתגלה בחג הסוכות, כפשוטו - "צא מדירת קבע ושב בדירת ארעי" היינו שהמקום הוא אותו מקום ורק שבאותו מקום משתנה מה שעושים

בו, או שבונים בית או שבונים סוכה, ומקודם הגדרנו בדקות יותר ש"צא מדירת קבע ושב בדירת ארעי" היינו - תצא ממקום של בית למקום של שדה למקום של תבואה, אבל עדיין זה באותו ערכין של מציאות של מקום, והיינו שבחג הסוכות משתנה המציאות של כתלים, ובדקות יותר זה לא רק הכתלים אלא הסכך, שהרי בסוכה העיקר הוא הסכך, 'סוכה על שם הסכך - הצל, היא קרויה סוכה'.

אבל כשמתגלה ההארה של שמני עצרת, לא מתגלה כעין הגילוי שבסוכה שהיא דירת עראי, אלא מתגלה שהקרקע עצמו נעשה בו מציאות של עראי, בשמני עצרת נעשה עראי בקרקע, מתגלה ה"מקום ארון אינו מן המידה". זה ההבדל העצמי בין מדרגת חג הסוכות לבין מדרגת שמני עצרת, במדרגת חג הסוכות עיקר ההארה של הסוכה היא מלמעלה סוכה על שם צל היא קרויה, וכיון שעיקר ההארה של חג הסוכות - היא מתגלה מלמעלה, לכן בחג הסוכות שמים מסווה, זהו מציאות הסכך ששמים.

אבל בשמני עצרת - שמחת תורה, שעושים סעודה לגומרה של תורה, שם עיקר ההארה היא לא מלמעלה, אלא עיקר ההארה מתגלה מלמטה, עוקרים את מציאות המקום, שהמקום הרי, תמיד נמצא תחת לדבר עצמו, זהו עומק נקודת הדבר.

- יש כאן הבדל עצמי ונחמד את הדברים, התפיסה הפשוטה היא, שיש עליונים ויש תחתונים, וכל שפע שנמצא בתחתון מגיע ממצאות העליון, "סולם מוצב ארצה וראשו מגיע השמימה ומלאכי אלוקים עולים ויורדים בו", וא"כ השפע מגיע מלעילא, זהו שפע בבחינת "עיניים נושאים לשמים", ואז נעשה מציאות של מלעילא לתתא, וזה גדר מצות חג הסוכות, שכל יסוד הסוכה היא במה שעל שם הצל היא קרויה, שזהו הסכך שנמצא מלעילא, וא"כ שורש עומק ההארה מגיע מלמעלה למטה, זה ההגדרה של סוכה.

אבל בשמני עצרת מתגלה ב"עושים שמחה לגמרה של תורה", שמקור כל השפע, גילוי הוא לא מהצד העליון, אלא מקור כל השפע מגיע מלמטה, וכידוע כל מקום נקרא **מקום** כמו שביאר ר' חיים וואלוז'ינר מלשון **מקיים**, זה מציאות של מקום המקיים של כל דבר הוא מקומו של הדבר, והמקום של הדבר נמצא מתחתיו, המקיים שנמצא מתחתיו הוא עומק ההארה שמתגלה בשמני עצרת.

מקום בית המקדש וגילוי ה"מקום שאינו מקום" שבבית המקדש

הזכרנו את דברי המשנה בסוף מסכת תענית שנאמר שם "ביום חתונתו וביום שמחת לבו", והמשנה דורשת שם "יום חתונתו" – זה יום מתן תורה שניתנו בו לוחות שניות, 'וביום שמחת לבו' – זהו בנין בית המקדש שיבנה במהרה בימינו אמון, [– זה הלשון שנאמר שם], אבל בלשון אחר יש בדברי רבותינו מהו 'יום שמחת לבו' – שזה קאי על ההארה של חג הסוכות ובפרט על ההארה של שמייני עצרת, היפך מפשוטם של דברים שזה מה שמבואר במשנה שזה קאי על בנין בנין בית המקדש – שזה מהלך אחד, יש מהלך נוסף שהוא מהלך שנקרא שמייני עצרת, מקביל לאותו מהלך של בנין בית המקדש.

'יום שמחת לבו', או שהוא מקום בית המקדש, שזה מה שנאמר על מקום בית המקדש, "וישכב במקום ההוא וילן שם כי בא השמש ויחלום והנה סולם מוצב ארצה, וגו', והנה מלאכי אלוקים עולים ויורדים בו", זוהי הקדושה של בית המקדש מצד יעקב, "יעקב קראו בית", זה נקרא 'יום שמחת לבו', שהוא בנין בית המקדש שיבנה במהרה בימינו, בהדגשה, זה בנין הבית, וזה מצד שבבנין הבית מתגלה, שבית המקדש של מטה מכוון כנגד בית המקדש של מעלה, ובית המקדש של מעלה משתלשל ויורד למטה, זה בית המקדש השלישי כדברי רבותינו כידוע.

אבל יש מהלך עמוק יותר במדרגת מקום בית המקדש, הגילוי שמתגלה במקום בית המקדש הוא עומק ההארה של "מקום ארון אינו מן המידה", מה ש"מקום ארון אינו מן המידה", הגדרת הדבר, שהרי "אברהם קראו הר, יצחק קראו שדה, ויעקב קראו בית", ובחג הסוכות הרי אין לנו את המדרגה של "יעקב קראו בית", שהרי "ויעקב נסע סכותה ויבן לו בית ולמקנהו עשה סכות", ועל זה נצטוונו "תשבו בסכות", וא"כ כאשר אנחנו יושבים בסכות אנחנו לא יושבים במדרגת הבית, שהרי ה"ולמקנהו עשה סכות" זוהי מדרגת חג הסכות, וא"כ אנחנו יושבים במקום שנקרא הר, אנחנו יושבים במקום שנקרא שדה, אנחנו יוצאים ממדרגת המקום של 'בית' למדרגה של 'הר' ו'שדה', ובפשטות זה מה שהוזכר שזה המדרגה של החזרה מהמהלך של חג הפסח, ובדרך רמז הר ושדה זה ר"ת שה, זהו ה"שה לבית אבות שה לבית" שלוקחים בחג הפסח.

אבל בעומק יותר, בשמייני עצרת שעושין שמחה לגמרה של תורה, בשמחת תורה מתגלה ההארה של מקום בית המקדש – שאינו מקום – , זהו השמייני עצרת שנאמר בו "עיצרו עמי עוד יום אחד". "שלוש פעמים בשנה יראה כל זכורך את פני האדון ה'" זה דין בראיית פנים בבית, אבל בשמייני עצרת שהוא רגל בפני עצמו שעושים בו שמחה לגמרה של תורה – זה לא רגל מדין הבית, אלא זהו רגל מדין "מקום ארון אינו מן המידה", וכמו שהוזכר שהסיפא והרישא של התורה – הא'–ל'

והב'–ר' הם בגימטריא רגל, שזה מה שקוראים בשמחת תורה, מתגלה ה"רגל בפני עצמו", כלומר אם הוא רגל בפני עצמו א"כ הוא רגל אחד.

ג' עמודים שעליהם העולם עומד, וגילוי הרגל אחד שעליו עומד העולם

יש כאן עומק נפלא, הרי "על שלוש עמודים העולם עומד, על התורה ועל העבודה ועל גמילות חסדים", כל דבר שרוצים להעמיד אותו, מעמידים אותו לפחות על שלוש רגליים, אבל, על שתי רגליים הוא לא יכול לעמוד, זהו שלושה עמודים שעליהם העולם עומד בבחינת ג' אבות, או ארבעה רגליים שבמרכבה כנגד הארבע אמהות, אבל זהו מהלך שנצרך כשבאים להעמיד דבר.

כשהקב"ה אומר למשה רבינו ללכות את בני ישראל – "ואעשה אותך לגוי גדול", כדברי חז"ל כידוע, אמר משה להקב"ה, ומה כסא של ג' רגליים לא עומד לפניך בשעת כעסך, כסא של רגל אחת קל וחומר שאינו יכול לעמוד, ולכאוי זה טענה אמיתית, וא"כ מה היה סברת המקום.

'מונח כאן בדיוק מהלך פני הדברים – מדין העולם, הוא עומד על שלוש רגליים, זה מצות שלוש רגלים, "שלוש פעמים בשנה יראה כל זכורך את פני האדון ה'", והיכן? – בבית, במקום של בית, שהוא עומד לפחות על שלוש.

אבל בבחינה של 'רגל בפני עצמו', שזהו שמייני עצרת שהוא רגל בפני עצמו, כוונת הדבר שהוא עומד על רגל אחת, וזה פשוט, זה לא 'רגל בפני עצמו' שהוא עוד רגל, אלא זה ההגדרה הוא 'רגל בפני עצמו'.

– וגם מה שכפשוטו הוא כנגד דוד המלך שמצד כך הוא רגל רביעי שבמרכבה, בעומק זה הינו הך הוא מצד אחד רגל רביעי שדוד הוא מדין רביעי, אבל מצד שני על דוד נאמר שהוא "ראש השלישים" – ראש לג' אבות, הוא רגל בפני עצמו.

'רגל בפני עצמו' שמתגלה בשמייני עצרת, כלומר שהעולם עומד על רגל אחת, וכדברי הגמ' בחגיגה – על מה העולם עומד, שלח מ"ד העולם עומד על שבעה רגליים – "חצבה עמודיה שבעה" וכו', כל השיטות שם עד המ"ד התחתון – 'על מה העולם עומד על עמוד אחד וצדיק שמו, שנאמר "וצדיק יסוד עולם", זה ההבחנה של 'מקום ארון', אבן השתיה, שהוא מקום השיתין, שממנו הושתת העולם, זהו "צדיק יסוד עולם", על זה עומד מציאות העולם, על רגל אחת.

איך אפשר להעמיד עולם על 'רגל אחת'? – ה'רגל אחת' זהו בבחינת 'מקום ארון אינו מן המידה'.

"גייריני על רגל אחת" - מכח 'רגל אחד' דשמיני עצרת

אותו הגר שבא להתגייר אצל שמאי, ולאחר מכן אצל הלל, ובקש "למדני כל התורה כולה על רגל אחת", זהו אותיות גר שבת יבת רגל - ועל זה כתוב שם "דחפו שמאי באמת הבנין" - למה דווקא באמת הבנין? - כי בנין לא יכול לעמוד על רגל אחת, אדם עומד על שתי רגליים, מקום - בית, וכדו', צריך לפחות שלוש רגליים, ובמרכבה ארבע רגליים, [- זהו שתיים, שלוש וארבע, שזה סוגיא רחבה לעצמה] ולכן, כשאותו הגר מבקש 'למדני את כל התורה כולה על רגל אחת', 'דחפו שמאי באמת הבנין', כי אמת הבנין מגדירה שבנין לא יכול לעמוד על רגל אחת, על מה העולם עומד, על שלושה עמודים.

וכשהוא בא להלל וכן גיירו, מכח "מה דעלך סני לחברך לא תעביד, ואידך פירושא הוא, זיל גמור". מאיפה השורש שהגר מבקש להתגייר על רגל אחת? - מה'רגל בפני עצמו' של שמיני עצרת, הוא רגל לעצמו, זהו גדר שהעולם עומד על רגל אחת, וה'רגל אחת' הזו דייקא הרי אין צירוף לשבעים אומות, שהרי בכל שבעת הימים, השבעים אומות יכולים להצטרף לשבעה ימים שמקריבים להם פרים, ושם העכו"ם עדיין אינו צריך לגמרי להתגיר יש לו מקום בסעודה, ואיפה המקום שבו מגיע עיקר התביעה שמבקש הגר להתגייר? - כשמגיע השמיני עצרת, ואז הקב"ה אומר דווקא לישראל "עיצרו עמי עוד יום אחד", ששם אין מקום לעכו"ם משם מגיע התביעה של "גייריני".

אבל, יתר על כן, מה שהוא מבקש להתגייר זהו ע"י "למדני כל התורה כולה", הוא לא בא להתגייר רק מדין שמיני עצרת כפשוטו שהוא רגל אחת, אלא מדין השמחת תורה של "עושים שמחה לגמרה של תורה", ולכן הוא מבקש אם יש 'גמרה של תורה' - "למדני כל התורה כולה", ולכן דייקא הוא מבקש על 'כל התורה כולה', בבחינת יום ש'עושים שמחה לגמרה של תורה' על רגל אחת, מכח שמינית עצרת שהוא שמחת תורה, שיום 'גמרה של תורה' הוא 'רגל בפני עצמו', מדוקדק מאוד - זה עומק הבקשה שהוא ביקש "גייריני על רגל אחת".

כלומר, אם כן עומק ההארה שמתגלה בהארה של שמיני עצרת שמשיב לו הלל בהבחנה של "מאן דעלך סני לחברך לא תעביד ואידך פירושא הוא זיל גמור".

מדדגת 'אני כאן' דשמחת בית השואבה ומציאות ה'אני' הפנימית שמתגלה בשמחת

תורה

הרי היה שמחת בית השואבה שהיא שייכת לחג הסוכות, ויש את שמיני עצרת שהוא יום שמחת תורה. בשמחת בית השואבה יש את דברי הגמ' הידועים בסוף סוכה, מה שנאמר שם, שהלל היה אומר "אם אני כאן הכל כאן, אם אין אני כאן אין הכל כאן", ורש"י מביא שם כידוע, שהוא היה אומר את זה כלפי השכינה, שאחד מן השמות שהוא נקרא, הוא 'אני'.

זה אותו הלל שבא אליו גר להתגייר מכח שמיני עצרת, מכח שמחת תורה כמו שנתבאר.

ומה משיב לו הלל, לפי מהלך הדברים האלה, "מאי דעלך סני לחברך לא תעביד", זה אותו הלל שאמר "אם אני כאן הכל כאן, אם אין אני כאן מי כאן", מהו 'אני כאן'? – כלומר, הכל עומד על רגל אחת זה נקרא "אם אני כאן", מכח כך הוא מאיר את עומק ההארה שאם יש את ה'אני' בשורש העליון שלו, שזהו משמותיו יתברך שמו, ובוודאי, שם זה יוצא מהפסוקים שנאמרו בקריעת ים סוף, כמו שרש"י מביא מיסוד דברי חז"ל שזהו שם מהע"ב שמות, אבל העומק הפשוט של הדבר, לא מצד השמות – רבותינו הרי מבארים שזה נאמר על הקדוש ברוך הוא, כלפי שכינה, "כי אני אני הוא ואין אלקים עמדי וגו' מחצתי ואני ארפא ואין מידי מציל", מכח ה"כי אני אני הוא", לכן נאמר "אם אני כאן".

מה מתגלה ב"כי אני אני הוא" – "כי אני" זהו תפיסת "מקום ארון אינו מן המידה", כי לא מתגלה מקום כפשוטו, אלא מתגלה המקום מדין ה'מקיים', מדין ה'מקיים' שבדבר, זה נקרא "אם אני כאן", "כי אני אני הוא ואין אלקים עמדי", זה שורש של המקיים של הכל.

זו ההארה שמתגלה בעומק שלימות הארתה בשמיני עצרת, היא מתחילה להתגלות בחג הסוכות, שאז זה עקירה מתפיסה של דירת קבע, "צא מדירת קבע ושב בדירת עראי", אבל שם יש עדיין דירת עראי, השורש לערי הלוויים.

אבל מה שמתגלה בשמיני עצרת, מתגלה ה"אני חלקם ונחלתם", מתגלה ה"מקום ארון אינו מן המידה", מתגלה "כי אני אני הוא", מציאות ה'אני' הפנימית, היא שורש מציאות ההארה של שמחתה של תורה, "עושים שמחה לגמרה של תורה".

מדגות גמרה של תורה, ומדגות ההוספה

ולפי"ז, המהלך הנוסף של הדברים, ביאור כונת הדבר "עושים שמחה לגמרה של תורה", כידוע עד מאד, יש תורה שבכתב ותורה שבעל פה, תורה שבכתב – ששים רבוא אותיות לתורה, "יותר אות אחת או פחות אות אחת, הספר תורה פסול", אבל תורה שבעל פה, עליה נאמר "ארוכה מארץ מידה ורחבה מני ים".

וא"כ, כש"עושים שמחה לגמרה של תורה" בשמיני עצרת – שמחת תורה, לא עושים שמחה לגמרה של תורה שבעל פה, אלא עושים שמחה לגמרה של תורה שבכתב. היוונים – מנסים לצייר שגם התורה שבעל פה יש לה גמר, וזהו מה שמבואר בגמ' במסכת מנחות שבן אחותו של רבי ישמעאל שאל אותו "אני הוא שלמדתי את כל התורה כולה, מהו שאלמד חכמת יונית, אמר לו צא ובדוק זמן שהוא לא יום ולא לילה ועסוק בה", כלומר, זה נקרא "להשכיחם תורתך", לצייר שהתורה שבעל פה יש לה גמר, עצם השאלה של "אני הוא שלמדתי את כל התורה כולה", זה כבר תחילת חכמת יונית, וע"ז הוא אמר לו, צא ובדוק זמן שהוא לא יום ולא לילה, בהקבלה להגדרה של "והגית בו יומם ולילה" שכמו שנתבאר לעיל, זה ה'תמיד' התחתון, בבחינת יהושע.

אבל בעומק יותר, מציאות ההארה שמתגלה בשלימות כקומת שמיני עצרת, יש את העומק של ה'שישים רבוא אותיות לתורה' שזה ה'שמחה לגמרה של תורה', מסיימים לקרוא את התורה שבכתב, זה ההגדרה, ועל זה ה'שמחה לגמרה של תורה'.

אבל הרי ברור לכל בר-דעת – חג הסוכות נקרא חג האסיף, וכבר הוזכר פעמים רבות מאד, יש 'אסיף' מלשון אסיפה, ויש 'אסיף' מלשון הוספה, ומצד כך עיקר חג הסוכות הוא מכח האסיף מצד מה שאוספים, אבל בפנימיותו מונח הוספה, כאשר עושים שמחה לגמרה של תורה, יש מהלך אחד כפי שהוזכר קודם לכן, שזה האופן של ה"לומד תורה ומשכחה", זה הצד השפל.

אבל הצד העליון יותר כשעושים שמחה לגמרה של תורה, מה שכפשוטו היינו שמתחילים עוד פעם את התורה מהתחלה, שזה ה'לב' כמו שנתבאר "לעיני כל ישראל – בראשית", אבל בעומק יותר, כשעושים שמחה לגמרה של תורה, כלומר מגלים איפה הסוף, ואז מגלים איפה ההוספה, זה נקרא "עושים שמחה לגמרה של תורה", מבררים את הגמר שזה הסוף, ואז מבררים שעד כאן זה הסוף ומכאן ואילך זה ההוספה, "יוסף ה' עליכם ככם אלף פעמים", זהו ע"י שמבררים – אם לא מבורר איפה הסוף א"כ אי אפשר לברר איפה ההוספה, בשביל לברר איפה ההוספה מוכרח מיניה וביה שמבררים איפה הסוף, וכשמתברר איפה הסוף מתברר גם איפה מציאות ההוספה.

שישים רבוא אותיות - ישראל, והתוספת - שורש נשמות הגרים

ולפי"ז ההבנה העמוקה, כבר הוזכר פעמים הרבה "שישים רבוא אותיות לתורה" זה מדין ישראל, אבל נשמות הגרים הם מוסיפים על השישים רבוא, יש להם תוספת, כאשר הגר נכנס לכנסת ישראל, מיסוד דברי רבותינו הרי, באותיות התורה אין בידינו ששים רבוא אותיות באיתגליא, אלא זה אותיות שמתפרקות לחלקים, כדוגמת א' שנחלקת ל'י, ו', י', וכן ע"ז הדרך, בא' עצמה בעוד צורות, וכן בשאר אותיות, במלואיהם, ובצירופיהם, וא"כ, כל נשמת גרים שמצטרפת לתורה, הרי שהיא יוצרת בחינה נוספת לתורה שהיא לא ששים רבוא, אלא שיש תוספת של אותיות לתורה, לא כפשוטו תוספת, 'זאת התורה לא תהא מוחלפת', אלא כוונת הדבר, אופן של צירוף נוסף בתוך התורה שהוא בחינת אות שהיא יותר מהשישים רבוא.

נמצא, שהשמחה לגומרה של תורה היא שמחה לברר איפה הגמר של התורה, ואיפה התוספת של התורה, שזה שורש נשמות הגר, וזה אותו גר שבא לבקש משמאי והלל "גייריני על מנת שאלמד את כל התורה כולה על רגל אחת", הוא בא בשמייני עצרת, הוא בא בשמחת תורה, ושם באים לעשות צירוף חדש למציאותה של תורה.

"משם שואבים רוח הקודש" - משורש ה"מקום שאינו מקום"

זה העומק של השמחה שמתגלה בשמייני עצרת, שמחת התורה, יש שמחה שמתגלה בשמחת בית השואבה - "מי שלא ראה שמחת בית השואבה לא ראה שמחה מימיו שמשם שואבים רוח הקודש", אז כפשוטו, מאיפה היו שואבים רוח הקודש, היו שואבים מים לצורך ניסוך המים, ומכח כך היו שואבים רוח הקודש, אבל מפורש ביסוד דברי חז"ל, שיסוד השאיבה שהיו שואבים, מאיפה היו שואבים מים - לא היו שואבים מים רק ממעין השילוח שמשם היו שואבים מים, אלא עומק השאיבה היתה ממקום אבן השתיה, שמתחתיה הרי יש את התהום, "תהום אל תהום קורא", שם נמצא מקום התהום, משם היה העומק הפנימי של ה'שואבים רוח הקודש', כך מפורש להדיא בחז"ל.

ולהבין, יש מה ששואבים רוח הקודש מדין שמחת בית השואבה ששייכת לחג הסוכות, אבל הרי השבעה ימים האלו, יש להם גם שמייני, שהוא שמייני עצרת.

מצד ה'שבעה ימים' היו שואבים באמת כפשוטו מים ומנסכים, אבל מצד הפנימיות שהרי שמייני עצרת הוא 'שמייני', כלומר ומצד כך כל השמונה ימים האלה מתחילתם מהיום הראשון הם על מנת להגיע לשמייני, מצד כך השאיבה שהיו שואבים מהיכן היתה שאיבת המים? - וכמובן לא מדובר

באופן המציאות הפשוטה שהיה שואבים משם, אלא באופן הנעלם הפנימי, שמשם שורש יניקת השאיבה כדברי חז"ל במפורש שהוזכר, יסוד השאיבה באה ממקום אבן השתיה שמתחתיה התהום, משם נעשה מציאות של שאיבה "משם שואבים רוח הקודש".

ומהו הרוח הקודש שהיו שואבים משם? הרוח הקודש שהיו שואבים הוא מה'מקום שאינו מקום', מה'מקום ארון אינו מן המידה', שמתחת הארון נמצא אבן השתיה, ומתחת אבן השתיה נמצא המים, שזה המקום התחתון.

שורש ה"קפא תהומא למישטף עלמא" בבניית ביהמ"ק

הרי כדברי הגמ' בסוף סוכה שכאשר כרה דוד שיתין לבית המקדש "קפא תהומא למישטף עלמא", כלומר התהום רוצה לגלות את ה'מקום שאינו מקום', ולכן הוא לא נותן מקום לבנין הבית, פשוט וברור -, אין כוונת הדבר שהיה איזשהו שלב של נסיון לבנות את הבית, והיה מעכב של סטרא אחרא, ודוד המלך שעשה עפ"י עצת אחיתופל שאם להטיל שלום בין איש לאשתו אמרה תורה ימחה שמי על המים וכו' כמבואר שם בגמ', אלא מוכח כאן הגדרת הדבר שרוצים לגלות את ה'מקום שאינו מקום', זה שורש בנין הבית, לכן 'קפא תהומא למישטף עלמא', אלא שלאחר מכן נבנה הבית, יש מקום - ומצד כך, נשא דוד ק"ו בעצמו מכח אחיתופל שאמר לו, ומה להטיל שלום בין איש לאשתו אמרה תורה ימחה שמי על המים, כל העולם כולו, בוודאי.

ההארה הזו מאירה בחג הסוכות, "ופרוס עלינו סוכת שלומך", כלומר זה השלום שיוצר מציאות שהמקום כן מתקיים, וא"כ מתגלה תפיסת מקום - "ופרוס עלינו סוכת שלומך", אבל מצד כך הכל תלוי אם החרס שעליו כתב דוד את שם ה' עומד במקומו או לא עומד במקומו, וא"כ כל העולם הופך להיות דירת עראי, זה השורש של חג הסוכות "ופרוס עלינו סוכת שלומך" שכל הבריאה כולה היא עראי, היא עומדת על תנאי שהחרס עומד במקומו בכדי שלא יהיה ה'קפא תהומא למישטף עלמא'.

אבל מצד המהלך היותר עמוק שהוא ההארה של שמיני עצרת, כמו שנתבאר - שלימות ההארה של שמיני עצרת היא מאירה את אותה תפיסה שאין את אותו מציאות של חרס, כלומר היא מאירה את העומק הפנימי שמה שעומד מאחורי מציאות החרס - של ה"מקום ארון אינו מן המידה", שזה השורש הפנימי של בנין הבית שלכן הוא היה בתחילת הבית כמו שנתבאר.

ומצד כך מתגלה שורש מציאות הגרים שמתווספים על כנסת ישראל, זה השורש של דוד שהוא בא מהשורש של רות, שיש לו שורש שהוא בן גרים, שנעשה צירוף חדש לכנסת ישראל באופן של שישים רבוא, ונעשה צירוף חדש לתורה.

ולפי"ז ברור הדבר, כאשר אנחנו קוראים בשמחת תורה - "לעיני כל ישראל - בראשית", כוונת הדבר - מסיימים "לעיני כל ישראל" במילה 'ישראל', וכידוע עד מאד **ישראל** ר"ת יש שישים רבוא אותיות לתורה, כך מסתיימת התורה, כלומר ה'גמרה של תורה' זה מחמת השישים רבוא אותיות שיש לתורה, לכן המילה האחרונה בתורה הסיום של התורה באיזה אופן הוא - 'ישראל' יש שישים רבוא אותיות לתורה, זה נקרא ה'גמרה של תורה', וא"כ כשעושים שמחה לגמרה של תורה שם נאמר "עיצרו עמי" דווקא לישראל ולא אומות העולם, ומסיימים את התורה במילה ישראל, זה גופא ההגדרה שעושים סעודה - שמחה לגמרה של תורה, שזה גמר ה'יש שישים רבוא אותיות לתורה' זה סיפא של תורה.

גילוי התוספת לתורה שב'בראשית'

אבל לפי"ז, כאשר מתחיל 'בראשית', העומק הוא עצום, מה כוונת הדבר שמתחילים 'בראשית', ראשית כל בדרך רמז, **בראשית** זה אותיות **ברא-שית**, יש מצד ה'ברא' ויש מצד ה'שית', 'שית' זה ישראל בבחינת **שש** - **שישים** רבוא וברא זה בגימטריא גר, וא"כ ב'בראשית' עצמו מונח שני החלקים האלה של הקומה.

כאשר מסיימים את התורה, מה שמתחילים עוד פעם את ה'ברא' שבגימטריא גר, וכמו שהוזכר קודם לכן, שתי האותיות האחרונות שבסיפא של תורה ושתי האותיות הראשונות הם בגימטריא רגל, שזהו ה'רגל בפני עצמו', מגלים תוספת לתורה ב'בראשית ברא אלקים', כלומר מתגלה שיש תוספת למציאות הדבר, זה שורש מציאות הגרים שמתחדשים בו ביום כתוספת על קומתם של הכנסת ישראל שחוזרים ומצטרפים.

תוספת יתרון היום השמיני על הז' ימים בצירוף הגרים

ולפי"ז בדקות, הרי שורש הגרים הראשונים שהתגלו בכנסת ישראל זהו ה'וגם ערב רב עלה עמם', וכדברי חז"ל כידוע מה שהובא ברמב"ן, שבמתן תורה הערב רב הללו לא היו ביחד עם ישראל, וגם בסוכות - כשהיה ענני כבוד במדבר הם היו מחוץ לענני כבוד, כי הם לא שייכים למציאות הענני כבוד.

וא"כ, הגרים הראשונים שהיו בכנסת ישראל לא שייכים לחג הסוכות, כי הם לא היו בענני כבוד שהם השורש של חג הסוכות.

אבל כשמתגלה שמייני עצרת מתגלה הארה חדשה של גרים, זה כבר גרים שמצטרפים ל"עיצור עמי עוד יום אחד", "עושים סעודה לגמרה של תורה", אבל מתגלה התוספת, 'לעיני כל ישראל, בראשית', מתגלה התוספת של הדברי תורה כפי שהוזכר, וא"כ מתווסף מציאות של גרים, זה התוספת יתרון של שמייני עצרת – שמחת תורה על חג הסוכות, בחג הסוכות אין שורש למציאות של גרים, כמובן נאמר למעשה "כל האזרח בישראל ישבו בסוכות" שהגמ' דורשת מה'כל' לאתויי גרים, אבל חסר את השורש של הגרים הראשונים שהם הערב רב, שלא נכנס לתוך קומתן של הכנסת ישראל.

אבל בשמייני עצרת – שמחת תורה, ש"עושים שמחה לגמרה של תורה", מתגלה הצירוף של הגרים לתוך הכנסת ישראל, "לעיני כל ישראל", שה'ישראל' זה ה'גמרה של תורה' כמו שהוזכר – שה'יש ששים רבוא אותיות לתורה', זה 'גמרה של תורה', אבל מתגלה ה'בראשית' – 'ברא שית', ברא גימטריא גר ושית זה ישראל בבחינת שש – ששים רבוא, וא"כ מתגלה שיש צירוף חדש למציאותה של תורה, זה העומק של השמחה שמתגלה בשמחתה של תורה.

וא"כ מה שבפשטות נאמר 'עושין סעודה' – שמחה לגמרה של תורה' זה צד אחד בשמחה של שמחת התורה, מכאן המקור העמוק בכנסת ישראל שנהגו להרבות בעליות, ולקרוא עוד פעם ועוד פעם את פרשת וזאת הברכה כסדר, מה שלא נהגו כל השנה כולה באופן הזה – שגם אם מוסיפים זה באופן שמחלקים את הקריאה עד כדי שלא יהיה פחות משלושה פסוקים לכל עולה, אבל בוודאי שכסדר לא קוראים אות אותה פרשה שוב ושוב – זה לא מנהג ישראל, אבל כאן בשמחת תורה נעשה תוספת, תמיד האחרון שהוא המפטיר הוא המוסיף, אבל כאן הפרשה עצמה כולה הופכת להיות בגדר 'מוסיף' שחוזרים עליה עוד פעם ועוד פעם, זה ההארה שמתגלה מכח מדרגת התוספת שמתגלה בשמייני עצרת.

שורש ההארה דלעת"ד, מכח שמייני עצרת, של ה"תורה חדשה מאתי תצא"

התוספת הזו היא עומק ההארה שחלה מכח שמייני עצרת 'עושין שמחה לגמרה של תורה', פה השורש להארה דלעתיד לבוא הארת משיח, להארה של "תורה חדשה מאתי תצא", שצירופי תורה חדשים עתידים להתחדש מכח הארתה של תורה, זה העומק הפנימי שמתגלה בשמחתה של תורה.

"מי שלא ראה שמחת בית השואבה לא ראה שמחה מימיו", אבל עדיין זה שמחה ששייכת ל'שיתין', ירידת המים בשיתין שע"י ניסוך המים, מנסכים כל השנה את היין ובסוכות מנסכים את המים והם יורדים לשיתין.

אבל השמחה הזו שמתגלה בשמחת בית השואבה, הרי אם יורד ריבוי גשמים הרי זה כמו ששפך לו רבו קיתון של מים.

אבל בימי שמיני עצרת - שמחת תורה שמזכירין גבורות גשמים, לא שואלים על הגשמים מחמת שזה עדיין מעכב על העולי רגלים - שמצד ה'שלושה רגלים', עדיין ההארה הזו מעכבת את ירידת הגשמים.

אבל מצד אור דלעתיד לבוא, עתיד לירד הגשם בהארה של שמיני עצרת, אבל בעומק לא רק שעתיד לירד הגשם, אלא "ואד יעלה מן הארץ" מכח ה'מקום שאינו מקום', עתיד להחזיר את כל העולם כולו בחזרה למים, שהוא בבחינת "מלאה הארץ דעה את ה' כמים לים מכסים", מתגלה שלימות ההארה בתוספת, שלימות ההארה בשלימותה, תוקף ריבוי כל הכנסת ישראל - בצירוף הארת הגרים גם יחד שהם תוספת על הריבוי של ששים ריבוא ישראל, שאלו הם הששים רבוא אותיות לתורה, שיש להם תוספת, מהצד התחתון זה תוספת של גרים, אבל מהצד העליון זהו מה שה' אלקים בתוכם של ישראל - זהו הבחינה - הגרים מהצד התחתון והקדוש ברוך הוא מהצד העליון, ולכן הגר - שהוא משיח - הוא מגלה את הקדוש ברוך הוא, כי הוא שורש לאותה נקודת תוספת, לא רק מהצד התחתון שבה אלא מהצד העליון שבה.

יתן הבורא יתברך שמו ששלימות ההארה תאיר ותתגלה במהרה דידן, באור הגאולה השלימה בעזר השם בהתגלות גמורה, אמן ואמן.

[סוכות_065_מהות.שמחת.תורה.ושמיני.עצרת.תשפא]

מספר בלבבי משכן אבנה חלק ה'

שמיוני עצרת שמחת תורה

שמיני עצרת - שמחת תורה מאמר סד'

שמחה - מהותה וגדרה

יום זה יש לו ב' שמות: שמיני עצרת ושמחת תורה. כלומר יש כאן ב' בחינות של שמחה. יש שמחה בבחינת "עצרת", שהקב"ה אומר לבניי "עצרו עמי עוד יום אחד" (עי' תנחומא פינחס סי' טז ורש"י ויקרא כג, לו ורש"י במדבר כט, לה), והשמחה בבחינה זו היא שמחה בקב"ה, בשהייה עמו בצותא, ביחידות. ויש בחינת שמחה מחמת שמחת תורה, שמחה בדבקות בתורה, ושמחה לגומרה של תורה.

שמחה בבחינת שבע ושמונה

יש שמחה של חתן וכלה, שמחה זו היא שמחה של ז' ימים. לעומת זאת, השמחה בשמיני עצרת, היא שמחה בבחינת שמונה, "יום שמיני". מהות ההבדל, כנודע שבחינת מספר שבע, הוא בתוך הטבע, ולכך שמחת חתן וכלה שהיא שמחה בתוך הטבע, שמחה בהתחברות של שני כוחות טבעיים, לכך שמחה זו היא בבחינת שבע, שמחה בתוך הטבע. לעומת זאת השמחה ביום שמיני עצרת, היא שמחה מעבר לגבולי הטבע.

"שמיני עצרת" - שמחה בבחינת שמונה

נבאר: מנהג ישראל שמיד שמסימים את התורה "לעיני כל ישראל", מתחילים מיד ספר בראשית. טעם הדבר שהתורה היא בלתי מוגבלת, אין לה סוף. האות האחרונה של התורה היא ל', והאות הראשונה של התורה היא ב', הרי לנו אותיות "לב". הלב הוא המלך של האברים כנודע, וכל בחינת מלך הוא מעל אלו שמוֹלך עליהם. במלך נאמר "מלך פורץ גדר לעשות לו דרך ואין מוחין בידו" (פסחים קי ע"א) זהו בחינת "הלב", הוא למעלה ממגבלות האיברים: אין לו הגדרים והסיגים של האיברים. וזו בחינת שמחת תורה, שמחה בבחינת "לב", לא שמחה בבחינת המוגבלות שבתורה, אלא בחינת שמחה בבלתי מוגבל שבתורה. הן הן הדברים בבחינת השמחה של "שמיני עצרת", השם מעיד על עצמו שהוא בחינת "שמיני". בכל שבעת ימי חג הסוכות העבודה היא להבל את כל העוה"ז והטבע, ולבטלם (כפי שבואר לעיל) לאחר שביטל האדם את כל שבע מדות הטבע, ממילא דבק בקב"ה בבחינה של למעלה מן הטבע, בבחינת "שמיני עצרת".

שמחה ענינה כאשר אדם גמר את כל המלחמות

השורש של המילה שמחה הוא שמח. בחילוף אותיות זה יוצא חמש. המילה חמש יש לה כמה משמעויות. א. לשון מספר חמש. ב. לשון חמושים, "וחמושים עלו בניי מארץ מצרים" (שמות יג יח) ופרש"י אין

חמושים אלה מזוינים. נמצא שמלת חמש משמעותה מזוין למלחמה. כידוע בלשון הקודש שורש אחד כולל שני נושאים הפכיים (בסוד שלוב ההפכים) וכן הענין כאן. שמחה ענינה כשאדם כבר גמר עם המלחמה, הוא נתעלה ממגבלות הטבע, והוא כבר נסתלק מבחינת "שבע יפול צדיק וקם" (משלי כד, טז), הוא מעל כל זה, הוא חי בשמונה כבר, אין לו מלחמות עם הענינים הטבעיים. לעומת זאת חמש מלשון מזוין ענינו, שאדם עדיין נמצא בתוך הטבע ויש לו מלחמה עם בחינת ז' אומות, ז' מדות רעות, ועדיין לא נצחם, הוא נמצא בתוך הטבע, בתוך המלחמה עם הכוחות הטבעיים.

"ושמחת עולם על ראשם"

כתיב (ישעי' לה, י) "ופדויי ה' ישובון ובאו ציון ברינה ושמחת עולם על ראשם" וגו'. ופי' בתרגום "וחדות עלם תהי להון די לא פסקא" וכו'. מדוע השמחה האמתית מוגדרת שמחה "על ראשם"? הענין הוא כפי שבואר לעיל. שמחה אמתית, שמחה בלתי מוגבלת שאין לה הפסק כמו שפ' התרגום "די לא פסקא", שמחה מסוג זה בהכרח לא יכולה להיות בתוך מגבלות הטבע, הטבע בודאי יחצוץ ויפריע לשמחה זו. רק שמחה שמעל הטבע יכולה להיות בבחינת "די לא פסקא" ולכך שמחה זו היא בבחינת "על ראשם", מעל תפיסת מציאות האדם, מעל המגבלות של האדם. אילו השמחה היתה "למטה מראשם", היה חל בה המגבלות של האדם. רק שמחה "מעל ראשם", מעל תפיסת מציאות האדם, יכולה להיות שמחה תמידית.

המדרגה שלמעלה מן השמחה

עובר כ"ב תשרי, עובר שמיני עצרת, עובר שמחת תורה, עם מה האדם נשאר ביד? ה"שמיני" עבר, השמחה חלפה, מה הקנין שיצא לנו מכל זה? שמחה ענינה שאדם שמח בדבר שנוסף לו. על עצם היותו של האדם, האדם אינו שמח, זו טבעו של אדם (יש שמחה בבחינת שמח בחלקו ואכמ"ל). נמצא השמחה הוא בדבר שאדם השיגו אולם עדיין אינו עצם היותו, כשיהפוך הדבר לעצם היותו תתבטל השמחה, וזו עבודת האדם. העבודה בשמיני עצרת ושמחת תורה, לשמוח בקב"ה ובתורה בבחינת שמעל הטבע. לאחר שזכה האדם לשמוח בזה, עליו להפוך זאת לעצם מעצמיו, לחלק מהיותו, שיחוש התחברות גמורה לקב"ה למעלה מגדרי הטבע, וכן דבקות בתורה למעלה מגדרי הטבע. וכשיהפך זאת לחלק מהיותו ממילא תתבטל השמחה בזה. לכך לאחר כ"ב תשרי אין שמחה, לא מפני שחלף האור הנפלא של יום זה, אלא להיפך, שלאחר עבודת היום, הפך האדם את אור זה, מאור מקיף, חיצוני אליו, לאור פנימי, לעצם היותו, לחלק מעצמותו, ולכך אין בזה כבר שמחה. עתה, שומה על האדם, לשאוף למדרגה יותר עליונה, וממנה ישאב את שמחתו.

קול הלשון

בס"ד

073.295.1245 ♦ 605-313-6660 2 » 4 » 12

1

בלבי משכן אבנה

2

בלביפדיה

מחשבה/עבודת ה'

3

ארבעת היסודות

4

סדרת "דע את"

5

התבודדות

6

תפילה

7

ספרי קודש

8

דרשות

9

פרשת השבוע

10

מועדי השנה

11

אוצר אותיות

12

תורה, גמרא, שו"ע

13

צורת אדם

14

ליקוט

צורת אדם ועבודתו

15

עבודת הנפש

לפי עשר הספירות

להאזנה לשיעור

ומקיישים: כוכבית [*] סולמית [#] - <

[מספר שיעור] - < סולמית [#]